

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 435

Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile 119 Milletvekilinin İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4997) ve Adalet Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4997 Esas Numaralı Teklifin	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	6
- Genel Gerekçesi	8
- Madde Gerekçeleri.....	10
• Adalet Komisyonu Raporu.....	24
• Muhalefet Şerhleri	33
• Teklif Metni.....	67
• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....	67

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>İbrahim Yurdunuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>Zeynep Yıldız</i> Ankara
<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul	<i>İsmail Tamer</i> Kayseri	<i>Belgin Uygur</i> Balıkesir
<i>İsmail Kaya</i> Osmaniye	<i>Mehmet Mehdi Eker</i> Diyarbakır	<i>Cemil Yaman</i> Kocaeli
<i>Hacı Özkan</i> Mersin	<i>Ebubekir Bal</i> Diyarbakır	<i>Ahmet Salih Dal</i> Kilis
<i>Hasan Turan</i> İstanbul	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya	<i>Jülide İskenderoğlu</i> Çanakkale
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya	<i>Fehmi Küpçü</i> Bolu	<i>Ali Cumhur Taşkın</i> Mersin
<i>Serap Yaşar</i> İstanbul	<i>Eyüp Özsoy</i> İstanbul	<i>Atay Uslu</i> Antalya
<i>Emine Sare Aydın</i> İstanbul	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Tahir Akyürek</i> Konya
<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Hasan Çilez</i> Amasya
<i>Salih Cora</i> Trabzon	<i>Yavuz Ergun</i> Niğde	<i>Ziya Altunyaldız</i> Konya
<i>Aziz Babuşcu</i> İstanbul	<i>Hacı Ahmet Özdemir</i> Konya	<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir
<i>Fatma Aksal</i> Edirne	<i>Abdullah Doğru</i> Adana	<i>Abdullah Nejat Koçer</i> Gaziantep
<i>Cemal Taşar</i> Bitlis	<i>Tuba Vural Çokal</i> Antalya	<i>Mehmet Habib Soluk</i> Sivas
<i>Tamer Dağlı</i> Adana	<i>Metin Gündoğdu</i> Ordu	<i>Fahri Çakır</i> Düzce

<i>Polat Türkmen</i> Zonguldak	<i>Ahmet Arslan</i> Kars	<i>Emine Zeybek</i> Kocaeli
<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta	<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli
<i>Mehmet Ali Cevheri</i> Şanlıurfa	<i>Mücahit Durmuşoğlu</i> Osmaniye	<i>Selman Oğuzhan Eser</i> Karaman
<i>Burhan Çakır</i> Erzincan	<i>Hakan Çavuşoğlu</i> Bursa	<i>Erol Kaya</i> İstanbul
<i>Yusuf Başer</i> Yozgat	<i>Jülide Sarıeroğlu</i> Adana	<i>Öznur Çalık</i> Malatya
<i>Serkan Bayram</i> İstanbul	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep	<i>Mustafa Levent Karahocagil</i> Amasya
<i>İbrahim Aydın</i> Antalya	<i>Şahin Tin</i> Denizli	<i>Derya Bakkak</i> Gaziantep
<i>Ahmet Yıldız</i> Denizli	<i>Mustafa Ataş</i> İstanbul	<i>Sermin Balık</i> Elâzığ
<i>Vildan Yılmaz Gürel</i> Bursa	<i>Şenel Yediyıldız</i> Ordu	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul
<i>Orhan Yegin</i> Ankara	<i>Pakize Mutlu Aydemir</i> Balıkesir	<i>Ahmet Kılıç</i> Bursa
<i>Salim Çivitcioğlu</i> Çankırı	<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Mehmet Ali Özkan</i> Manisa
<i>Canan Kalsın</i> İstanbul	<i>İbrahim Aydemir</i> Erzurum	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul
<i>Radiye Sezer Katurcioğlu</i> Kocaeli	<i>Ahmet Akay</i> Şanlıurfa	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i> İstanbul
<i>Harun Karacan</i> Eskişehir	<i>Sabri Öztürk</i> Giresun	<i>Selim Yağcı</i> Bilecik
<i>Nilgün Ök</i> Denizli	<i>Zülfü Demirbağ</i> Elâzığ	<i>Cengiz Demirkaya</i> Mardin
<i>Ziver Özdemir</i> Batman	<i>Yusuf Beyazıt</i> Tokat	<i>Selahattin Minsolmaz</i> Kırklareli

<i>Yaşar Kırkpınar</i> İzmir	<i>Fehmi Alpay Özalın</i> İzmir	<i>Osman Ören</i> Siirt
<i>Necip Nasır</i> İzmir	<i>Yasin Uğur</i> Burdur	<i>Murat Baybatur</i> Manisa
<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>İffet Polat</i> İstanbul	<i>Mehmet Ali Çelebi</i> İzmir
<i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Abdullah Güler</i> İstanbul
<i>Hülya Nergis</i> Kayseri	<i>Semra Kaplan Kuvırcık</i> Manisa	<i>Zemzem Gülerler Açıanal</i> Şanlıurfa
<i>Oya Eronat</i> Diyarbakır	<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>Bekir Kuvvet Erim</i> Aydın
<i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep	<i>Ali Şahin</i> Gaziantep	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i> Bursa
<i>Bayram Özçelik</i> Burdur	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Mehmet Yavuz Demir</i> Muğla
<i>Nevzat Ceylan</i> Ankara	<i>Asuman Erdoğan</i> Ankara	<i>Recep Uncuoğlu</i> Sakarya
<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara	<i>Cihan Pektaş</i> Gümüşhane	<i>Hacı Osman Akgül</i> Gümüşhane
	<i>Arzu Aydın</i> Bolu	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 09/03/2023 tarihinde sunulan 2/4997 Esas Numaralı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi' ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

10/03/2023
Sena Nur Çelik
Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4997 esas nolu "İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ne imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

10/03/2023

Zehra Taşkesenlioğlu Ban

Erzurum

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4997 esas nolu "İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ne imzama koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

10/03/2023

Emine Nur Günay

Eskişehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi için imzama atıyorum.

Gereğini arz ederim.

10/03/2023

Niyazi Güneş

Karabük

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi"ne imzama koyuyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

10/03/2023

Zeynep Gül Yılmaz

Mersin

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/4997)	
ESAS	Adalet Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Anayasanın “Ailenin korunması ve çocuk hakları” başlıklı 41 inci maddesinde çocukların korunması için gerekli koruyucu tedbirleri alma görevi ile “Gençliğin korunması” başlıklı 58 inci maddesinde gençlerin uyuşturucu maddelerden, suçluluk ve benzeri kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli tedbirleri alma görevi Devlete verilmiştir.

Hukuk devletinde, ceza hukuku kuralları, önleme ve iyileştirme amaçlarına uygun olarak ölçülü, adil ve orantılı olmalıdır. Suç ve ceza arasında adalete uygun bir oranın bulunup bulunmadığının belirlenmesinde o suçun toplumda oluşturduğu infial ve etki, kişiler üzerinde oluşturduğu tehlike, zarar verenin kişiliği ile verilen zararın azlığı veya çokluğu gibi faktörlerin dikkate alınması gerekmektedir.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığı, kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlığı ile aile ve iş yaşamına ve genel olarak toplumsal düzene büyük zararlar vermektedir. Özellikle üretimi kolay olan ve bağımlılık yapıcı etkisi daha fazla olan sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, insan vücuduna daha fazla zarar vermektedir.

Ülkemizde bağımlılıkla mücadele her boyutuyla ele alınmakta ve bu alanda kamu veya özel kurum ve kuruluşlar tarafından sarf edilen yoğun mesaiye bağlı olarak büyük mesafeler katedilmektedir. Bağımlılık tedavisi ile rehabilitasyon konusunda halihazırda çeşitli hizmetler verilmektedir. Danışma merkezi, ayakta ve yataklı arındırma merkezi, ayakta ve yataklı rehabilitasyon merkezi ile sosyal uyum merkezi gibi madde bağımlılığı bulunan kişilere ve ailelerine yönelik danışma, psiko-eğitim, tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri veren pek çok farklı merkez, bağımlılıkla mücadele sistemimize dahil edilmiştir.

Bu kapsamda, bağımlı erişkin kişiler için bireyselleştirilmiş ve yapılandırılmış hizmet sunan “Bağımlı Hastalar İçin Rehabilitasyon Merkezleri” hizmet vermeye başlamıştır. Bu merkezlerde; tedavi ve kişisel gelişim eğitimleri verilmekte; grup çalışmaları yapılmakta; kişi ve ailesine yönelik bireysel danışmanlık hizmeti sunulmakta; ruhsal gelişime yönelik psiko-eğitim ile çeşitli aktiviteler sayesinde tekrar uyuşturucu madde kullanılmasının önüne geçilmesi sağlanmakta ve bağımlılık tedavisi sonrası kişilerin tedavi kurumlarıyla irtibatta kalmaları temin edilerek sosyal hayata uyumları kolaylaştırılmaktadır.

Bağımlılıkla mücadelenin daha etkin bir şekilde yapılmasını temin etmek amacıyla kanuni bir takım tedbirlerin alınması zaruret arz etmektedir.

Teklifle, sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin imal ve ticareti suçuna yönelik cezaların caydırıcılığını artırmak amacıyla, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrasının kapsamına sentetik katinon ve türevleri, sentetik opioid ve türevleri ile amfetamin ve türevleri de alınmakta, böylelikle bu tür maddelerin imal ve ticareti suçuna ilişkin cezaların yarı oranında artırılması sağlanmaktadır. Düzenlemeyle sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin bireylere ve topluma verdiği zararların önüne geçilmesi ve bu maddelerin imal ve ticareti suçuyla daha etkin mücadele edilmesi hedeflenmektedir.

Teklifle, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananlar ile bu amaçla uyuşturucu madde satın alan, kabul eden veya bulunduranlar hakkında uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirleri sürecinin daha etkin işletilebilmesi için düzenlemeler yapılmaktadır. Tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin yapılacak işlemler ile şüphelilerin tabi tutulacağı yükümlülükler somutlaştırılarak belirgin hale getirilmekte, bağımlılara özgü iyileştirme tedbirleri geliştirilmekte ve yükümlülüklerin takibi bakımından Cumhuriyet savcılarını denetimli serbestlik kapsamında görev alan tüm personelin sorumlulukları artırılmaktadır. Ayrıca yükümlülüklerin takibi bakımından tüm bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarına görevleri kapsamında rehabilitasyon, eğitim, sosyal uyum ve denetim amacıyla her türlü çalışma yapma görev ve sorumluluğu da verilmektedir.

Diğer yandan, uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya buldurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olanların ceza infaz kurumlarında bulunduğu zaman içinde, belirlenen tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılmaları zorunlu hale getirilmektedir. Bu zorunluluk, belirtilen suçtan hükümlü olup cezasını denetimli serbestlik tedbirini uygulanmak suretiyle infaz eden hükümlüler bakımından da getirilmektedir.

Yine bu suçtan hükümlü olanlar için tedavi ve rehabilitasyon programlarının uygulanacağı müstakim ceza infaz kurumlarının açılabilmesi ya da mevcut ceza infaz kurumlarının bir bölümünün bu amaç için tahsis edilebilmesi öngörülmektedir.

Ceza infaz kurumlarında başka bir suçtan hükümlü olup da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı olduğu tespit edilen hükümlülerin de tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılmaları zorunlu hale getirilmektedir.

Yapılması öngörülen düzenlemelerle, madde bağımlıları hakkında tatbik edilen koruyucu ve tedavi edici yöntemlerin daha etkin bir şekilde uygulanması, madde bağımlılığı bulunan hükümlülerin cezalarının infazı tamamlanıncaya kadar bağımlılıktan arındırılmaları ve rehabilite edilerek topluma kazandırılmaları, böylelikle bağımlılıkla mücadelenin güçlendirilerek aralıksız olarak sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Düzensiz göç hareketleri ve bu hareketlerin sınır aşan özelliğinin olması devletleri mücadele konusunda uluslararası düzeyde iş birliği yapmaya sevk etmiştir. Bu kapsamda gerek uluslararası alanda gerekse ulusal seviyede önlemler alınması amacıyla birtakım yasal düzenlemelere gidilmiştir. Ülkemiz, coğrafi konumu itibarıyla çoğu zaman transit ülke ya da hedef ülke olarak göçmen kaçakçılığı suçundan doğrudan etkilenmektedir. Bu kapsamda Teklifte, göçmen kaçakçılığı suçuyla daha etkin mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amacıyla bazı düzenlemeler yapılmaktadır.

Teklifle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda yapılan düzenlemeyle, konut olarak kullanılan yerde haciz yapılması icra mahkemesinin kararına bağlanmaktadır. Buna göre hükümle, kişilerin temel insani ihtiyaçlarından olan barınma hakkının vücut bulduğu ve özel hayatının idame ettirdiği en önemli mahrem mekânlardan biri olan konutta haciz yapılması özel usule tabi tutulmakta ve böylece konut mahremiyetinin güçlendirilmesi sağlanmaktadır.

Öte yandan, haczi caiz olmayan mallar ve hakları düzenleyen maddede düzenleme yapılarak, aile bireylerine ait kişisel eşyalar ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden tüm ev eşyasının haczi yasaklanmaktadır. Bu suretle kişilerin, asgari yaşam standardı korunarak insan onuruna yakışır bir şekilde hayatlarını idame ettirebilmeleri koruma altına alınmaktadır.

Teklifle, borçlunun taşınır ve taşınmaz mallarının, alacaklının ferileri dâhil bütün alacak miktarını aşacak şekilde haczedilmesi yasaklanmaktadır. Bu şekilde bir dosya alacağı sebebiyle borçlunun, tüm mal varlığının veya mal varlığının önemli bir kısmının taşkın haciz yoluyla haczedilerek mülkiyet hakkının ihlal edilmesinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Teklifle yapılan önemli bir değişiklik ise avukatlık mesleğinin güçlendirilmesi ve desteklenmesine ilişkin yapılan düzenlemelerdir. 1136 sayılı Avukatlık Kanununda yapılan değişikliklerle, avukatların büro kurma giderlerinin karşılanması için uygun şartlarda finansman desteğinin sağlanması, mesleğe yeni başlayan avukatların mali olarak desteklenmesi için mesleğin ilk beş yılında baro keseneğinin alınmaması ve adli yardım sisteminin güçlendirilmesi için adli yardım bürosunun gelirlerinin artırılması öngörülmektedir.

Teklifle, yapılan önemli düzenlemelerden biri de arabuluculuk alanındadır. Bu kapsamda 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda değişiklikler yapılarak dava şartı arabuluculuk kapsamı genişletilmekte ve taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar ihtiyari arabuluculuğa elverişli hale getirilmektedir. Değişiklikle, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar; taşınır ve taşınmazların paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar; 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan uyuşmazlıklar; komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıklar bakımından, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı haline getirilmektedir. Ayrıca bazı ticari ve iş uyuşmazlıklarıyla ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları da açıkça dava şartı arabuluculuk kapsamına alınmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda yapılan değişikliklerle asliye ticaret mahkemelerinde tek hâkimle ve basit yargılama usulüne göre görülen uyuşmazlıklara ilişkin parasal sınırlar artırılmaktadır.

1512 sayılı Noterlik Kanununda yapılan değişikliklerle noterlerin de delil tespiti yapabileceği hükme bağlanarak buna ilişkin detaylar düzenlenmektedir.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda değişiklik yapılarak “hafta içinde” çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması işlemlerini gerçekleştirecek uzman veya öğretmenlere ücret ödenebilmesi imkânı getirilmektedir.

Ayrıca Teklifle, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda Ceza Muhakemesi Kanununun 193, 231 ve 308/A maddelerinde düzenlemeler yapılmaktadır.

Makul sürede yargılanma hakkı ile mahkeme kararlarının icrası hakkının ihlali iddiasıyla Anayasa Mahkemesine yapılmış ve derdest olan bireysel başvuruların ilgilinin müracaatı üzerine 6384 sayılı Kanunla kurulan Komisyon tarafından incelenmesine imkân tanınmaktadır.

Teklif, yukarıda açıklanan gerekçelerle hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa 79/a maddesi eklenmektedir. Konut, kişilerin temel insani ihtiyaçlarından olan barınma hakkının vücut bulduğu ve özel hayatını idame ettirdiği en önemli ve mahrem mekândır. 2004 sayılı Kanun uyarınca, para ve ekonomik değeri bulunan malların haczi için borçlunun konutunda her türlü arama yapılabilen ve tespit edilen mallar haczedilerek muhafaza altına alınabilmektedir. Teklifle, haciz işlemi bakımından konut mahremiyetinin güçlendirilmesi amacıyla düzenleme yapılmakta ve konutta haciz yapılmasına ilişkin icra müdürü kararının, icra mahkemesinin onayıyla uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Birinci fıkrayla, icra müdürünün haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunu tespit etmesi halinde bu yerde haciz yapılmasına karar vereceği ve bu kararı derhal icra mahkemesinin onayına sunacağı düzenlenmektedir. Haciz talep edilen yerin konut olup olmadığının tespitine ilişkin araştırma görevi icra müdürüne tevdi edilmektedir.

İkinci fıkrayla, mahkemenin yapacağı inceleme ve vereceği kararlara ilişkin hususlar düzenlenmektedir. Buna göre mahkeme, dosyanın tevdi edildiği tarihten itibaren en geç üç gün içinde yapacağı inceleme sonunda haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunu anlarsa haciz kararını onaylayacaktır. Onaylama kararının icra dairesine bildirilmesi üzerine haciz işlemleri yapılabilecektir. Şayet mahkeme haciz yapılması talep edilen yerin konut olmadığını anlar ise konutta haciz yapılmasına dair kararı kaldıracaktır. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine icra müdürü, mevcut haciz talebi hakkında yeniden bir karar verecek ve bunu doğrudan uygulayacaktır. Mahkeme bu fıkra kapsamında dosya üzerinden karar verecek ve karar kesin olacaktır.

Üçüncü fıkrayla, konut olmadığı kabul edilen ve bu sebeple icra mahkemesinin onayı alınmadan haciz yapılan bir yerle ilgili olarak icra müdürünce yapılacak işlemler düzenlenmektedir. Buna göre mahkemenin onaylama kararı üzerine hacze gidilen yerin konut olmadığının anlaşılması halinde hacze devam edilecektir. Diğer taraftan konut olmadığı kabul edilen bir yerle ilgili verilen haciz kararı üzerine yapılan haciz işlemi sırasında, haciz yapılan yerin konut olduğu anlaşılır ve borçlu da haczin yapılmasına rıza göstermez ise icra müdürü haciz işlemine son verecektir. Bu durumda mevcut haciz talebi ile buna bağlı olarak yapılacak işlemler hakkında birinci ve ikinci fıkra uygulanacak ve usulüne uygun olarak icra mahkemesinin konutta haciz yapılmasına dair onayı alınacaktır.

Dördüncü fıkrayla, ihtiyati haczin mahkeme kararı üzerine uygulandığı dikkate alınarak madde kapsamı dışında tutulmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 2- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında değişiklikler yapılmaktadır. Birinci fıkrada yapılan değişiklikle, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireylerine ait kişisel eşya ile tüm ev eşyasının haczi yasaklanmaktadır. Düzenlemeyle, borçlu ve aynı çatı altında yaşayan aile bireylerine ait kişisel eşya ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden tüm ev eşyası, haczolunamayacak mallar arasına alınmaktadır. Birinci fıkranın (3) numaralı bendinde yapılan düzenlemeye bağlı olarak ikinci fıkrada değişiklik yapılmaktadır.

Madde 3- Maddeyle, 2004 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Uygulamada, alacaklının ana, faiz ve masraflar dâhil olmak üzere bütün alacaklarını aşacak şekilde haciz yapıldığı müşahede edilmekte ve bu uygulama taşkın haciz olarak nitelendirilmektedir. Bu durum alacaklı ve borçlu arasındaki menfaat dengesi bakımından borçluya aşırı külfet getirmekte ve yakınmalara neden olmaktadır. Hükümlerle, alacaklının fıkrada belirtilen bütün alacaklarına yetecek miktarı aşacak şekilde haciz yapılamayacağı açıkça düzenlenmektedir.

Madde 4- Maddeyle, 2004 sayılı Kanuna 88/a maddesi eklenmektedir. Hükümlerle, muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan malların tasfiyesine ilişkin usul ve esaslar detaylı olarak düzenlenmektedir.

Madde 5- Maddeyle, 2004 sayılı Kanuna geçici 19 uncu madde eklenmektedir. Düzenlemeyle, Teklifle 2004 sayılı Kanuna eklenen 79/a maddesi ve anılan Kanunun değiştirilen 82 nci maddesine ilişkin geçiş hükümleri sevk edilmektedir.

Madde 6- Maddeyle, 2004 sayılı Kanuna geçici 20 nci madde eklenmektedir. Hükümlerle, geçici maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan malların tasfiyesine ilişkin usul ve esaslar detaylı bir şekilde düzenlenmektedir.

Madde 7- Maddeyle, 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunun 20 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Düzenlemeyle, soruşturma aşamasında muhafaza altına alınan veya elkonulan uyuşturucu maddelerin müsaderesine ilişkin usulde değişiklik yapılmaktadır. Buna göre soruşturma aşamasında kesin raporları alınan uyuşturucu maddelerin, ilgili yönetmelikte belirlenen usule göre alınacak örneklerin saklanması kaydıyla sulh ceza hâkimliğince müsaderesine karar verilecektir.

Mevcut düzenlemeye göre ancak muhafazasına gerek görülmemesi halinde ve ilgili mahkemenin takdirine dayalı olarak uyuşturucu maddeler hakkında müsadere kararı verilebilmektedir. Yapılan değişikliğe göre uyuşturucu maddeler, alınacak örneklerin saklanması kaydıyla soruşturmanın her aşamasında sulh ceza hâkimliğince müsadere edilecektir. Örnek olarak alınan uyuşturucu maddeler ise hükümlerle birlikte müsadere edilecek ve ancak hükmün kesinleşmesinden sonra mahalli mülki amirliğe teslim edilecektir.

Uyuşturucu maddeler, Türk Ceza Kanununun 54 üncü maddesi uyarınca üretimi, bulundurulması, kullanılması, taşınması, alım ve satımı suç oluşturan eşyalar arasındadır. Düzenlemeyle, münhasıran suç eşyası niteliği taşıyan uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin bir an önce müsadere kararı verilerek, imha edilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 8- Maddeyle, 2313 sayılı Kanuna geçici madde eklemek suretiyle, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce elkonulmuş uyuşturucu veya uyarıcı maddeler bakımından da, Teklifte 2313 sayılı Kanunun 20 nci maddesinde yapılan değişikliklerin uygulanacağı düzenlenmektedir.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce elkonulmuş olup, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte kovuşturması devam eden uyuşturucu veya uyarıcı maddelerden; dosyaları ilk derece mahkemesinde olanların müsaderesine mahkemesince, istinaf veya temyiz kanun yolunda olanların müsaderesine ise UYAP kayıtlarını incelemek suretiyle ilk derece mahkemesince derhal karar verilecek ve örnek alınmamış dosyalarda yeterince örnek alınacaktır.

Ayrıca düzenlemeyle, örnek olarak alınan uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ancak hükmün kesinleşmesinden sonra mahalli mülki amirliğe teslim edileceği kabul edilmektedir.

Madde 9- Maddeyle, 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 12 nci maddesinde sayılan suçlar arasına göçmen kaçakçılığı suçu da eklenmektedir. Böylelikle, göçmen kaçakçılığı suçu nedeniyle el konulan milli savunma veya iç güvenlik hizmetleriyle doğrudan ilgili silah, mühimmat, araç ve gereç ile sarf malzemesinin Türk Silahlı Kuvvetleri, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı veya Sahil Güvenlik Komutanlığına tahsis edilebilmesine imkân sağlanmaktadır.

Madde 10- Maddeyle, 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 2 nci maddesinde düzenleme yapılmaktadır. Buna göre Basın İlan Kurumunun görevleri arasına yurt dışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ve internet haber sitelerinde ilan ve reklamların yayınlanmasına aracı olmak, destek vermek ve bu amaçlarla gerektiğinde yurtdışında temsilcilik açmak görevi eklenmektedir.

Madde 11- Maddeyle, 195 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Buna göre Basın İlan Kurumu Genel Kurulu, yurt dışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ve internet haber sitelerinin vasıflarını, 34 üncü maddenin birinci fıkrasında yazılı kayıtlara bağlı olmaksızın tespit edecektir.

Madde 12- Maddeyle, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 43 üncü maddesine fıkra eklenmektedir. Hükümlerle, avukatların büro kurma giderlerinin karşılanması için kredi ve finans kuruluşları ile kredi veren kamu kurum ve kuruluşlarınca uygun şartlarda finansman desteğinin sağlanacağı düzenlenmektedir.

Madde 13- Maddeyle, 1136 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Hükümlerle, mesleğe yeni başlayan avukatların mali olarak desteklenmesi amacıyla mesleğin ilk beş yılında baro keseneğinin alınmayacağı düzenlenmektedir.

Madde 14- Maddeyle, 1136 sayılı Kanunun 180 inci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Hükümlerle, adli yardım sisteminin güçlendirilmesi amacıyla adli yardım bürosunun gelirleri arasında yer alan harçların ve para cezalarının oranı yüzde ikiden yüzde üçe çıkarılmaktadır.

Madde 15- Maddeyle, 1512 sayılı Noterlik Kanununun 61 inci maddesinde düzenleme yapılmaktadır. Maddenin birinci fıkrası uyarınca noterler bir şeyin veya bir yerin hal ve şekli ile kıymetini tespit edebilmektedir. Düzenlemeyle, noterlerin yapacağı tespit işlemlerinin kapsamına delil tespiti de eklenmektedir. Buna göre noterler, ileride açılacak bir davada ileri sürülecek bir vakıtın tespiti amacıyla talep üzerine noterlik dairesinde veya daire dışında keşif yapabilecek, yemin ettirmek suretiyle hem bilirkişi incelemesi yaptırabilecek hem de tanık ifadesi alabilecektir. Noterler, tespit işlemi sırasında yapılan tüm işlemleri ve beyanları içeren bir tutanak düzenleyecek ve varsa bilirkişi raporu ile diğer belgeleri tutanağa ekleyecektir. Delil tespiti işlemlerinin önemi nedeniyle bizzat noterler veya noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri tarafından yapılması usulü kabul edilmektedir. Diğer taraftan delil tespitiyle ilgili usul 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 400 ve devamı maddelerinde ayrıntılı olarak düzenlendiğinden bu işlemler hakkında, niteliğine uygun düştüğü ölçüde anılan hükümlerin uygulanması hükme bağlanmaktadır.

Madde 16- Maddeyle, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, ek 1 inci madde kapsamında hak sahipliği sonucunu doğuran durumlar arasına, 5434 sayılı Kanunun mülga 45 inci maddesi ile 5510 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen haller kapsamında vazife malulü sayılan ceza infaz kurumu müdürü, infaz ve koruma başmemuru ve infaz ve koruma memuru unvanlı ceza infaz kurumu personeli de dahil edilmektedir. Böylelikle, sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak bu kişiler ile aile bireylerinin de ek 1 inci madde kapsamında istihdam hakkından faydalanmasına imkan sağlanmaktadır.

Madde 17- Maddeyle, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 437 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, koruma amacıyla özgürlüğün kısıtlanması kurumu bakımından mahkemenin önüne gelen dosyalarda tahkikatın tamamlanmasını müteakip gecikmeksizin en geç iki gün içinde karar vereceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 18- Maddeyle, 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklikler yapılmaktadır. Hükümlerle, asliye ticaret mahkemelerinde tek hâkimle görülen konuyu parayla ölçülebilen uyuşmazlıklarda dava değeri beş yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına çıkarılmakta ve söz konusu parasal sınırın her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılacağı düzenlenmektedir.

Madde 19- Maddeyle, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 79 uncu maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapmak suretiyle, göçmen kaçakçılığı suçu için verilen cezanın alt sınırı, üç yıldan beş yıla çıkarılmaktadır. Böylelikle, göçmen kaçakçılığı suçuyla daha etkin mücadele edilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 20- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, sonucu ölüme uzanan ciddi sağlık sorunlarına yol açan ve bağımlılık potansiyeli yüksek maddelerdir. Sentetik kannabinoid ve türevleri, 27/3/2015 tarihli ve 6638 sayılı Kanunla Türk Ceza Kanununun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrasında değişiklik yapılarak, eroin, kokain, morfin ve bazmorfin gibi cezada artırım konusu olan maddeler arasına alınmıştır. Böylelikle 5237 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun konusunun eroin, kokain, morfin, sentetik kannabinoid ve türevleri veya bazmorfin olması durumunda bu suçtan verilecek olan cezanın yarı oranında artırılması sağlanmıştır.

Sentetik kannabinoidler ve türevleri dışında kalan diğer sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerden olan sentetik katinon ve türevleri ile sentetik opioid ve türevlerinin de en az kannabinoidler kadar zararlı ve tehlikeli olduğu bilinmektedir. Yine sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddeler grubunda yer alan amfetamin ve türevlerinin kullanımının son yıllarda arttığı, bu durumun toplum ve bireyler üzerinde her geçen gün risk oluşturduğu görülmektedir.

Maddeyle yapılan değişikliklerle, bağımlılık yapma özelliği fazla olan sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddelere yönelik cezai yaptırımların daha caydırıcı hale getirilmesi amacıyla, 5237 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamına sentetik katinon ve türevleri, sentetik opioid ve türevleri ile amfetamin ve türevleri de alınarak bu maddelerin imal ve ticareti suçuna ilişkin cezanın yarı oranında artırılması öngörülmektedir. Böylelikle sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin topluma ve bireylere verdiği zararların önüne geçilmesi ve bu maddelerin imal ve ticareti suçuyla daha etkin mücadele edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 21- Maddeyle, 5237 sayılı Kanunun 191 inci maddesinin ikinci fıkrasına eklenen hükümlerle Cumhuriyet savcısı tarafından verilen erteleme kararının kolluk birimlerine de bildirileceği düzenlenmektedir. Böylelikle kolluk birimleri şüpheli hakkında verilen erteleme kararından haberdar olacaktır.

Maddenin üçüncü fıkrasında yapılan değişikliklerle, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçunun faileri hakkında soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin kararların daha etkin uygulanması sağlanmaktadır.

Düzenlemeyle, tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin uzatma süresi, bir yıldan iki yıla çıkarılmak suretiyle şüphelinin daha uzun süre kontrol altında tutulması ve denetlenmesi sağlanmakta, böylelikle uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçuyla daha etkin bir şekilde mücadele edilebilmesinin yanında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananların daha iyi tedavi edilebilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca düzenlemeyle, denetimli serbestlik süresinin uzatılmasına karar verilebilmesi için denetimli serbestlik müdürlüğünün teklifte bulunabilmesi imkanı da getirilmektedir. Böylelikle denetimli serbestlik tedbirinin uygulama sürecini takiple görevli olan denetimli serbestlik müdürlüklerinin bu süreçte etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Maddeyle, 191 inci maddenin üçüncü fıkrasına cümle eklemek suretiyle, Cumhuriyet savcısı tarafından hakkında beş yıl süreyle kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilen şüphelinin, bu süre zarfında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespiti amacıyla yılda en az iki defa ilgili kuruma sevkine karar verileceği hüküm altına alınmaktadır. Böylelikle, şüphelinin daha sık aralıklarla takip edilmesi ve caydırıcılığın artırılması sağlanarak, suçla daha etkin mücadele edilebilmesi hedeflenmektedir.

Belirtilmelidir ki, bu maddede yapılan değişikliklerle, Teklifte 5402 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen 12/A maddesindeki tedavi ve denetim yükümlülüklerinin birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Söz konusu düzenlemelerle uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananların tedavileri bir an evvel yapılabilecektir.

Madde 22- Maddeyle, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 139 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına hüküm eklemek suretiyle, örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediğine bakılmaksızın uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu bakımından görevlendirilen gizli soruşturmacının delilleri kayıt altına alabilmesi amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Madde 23- Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin 8/9/2022 tarihli ve E: 2021/118; K: 2022/98 sayılı iptal kararı doğrultusunda 5271 sayılı Kanunun 193 üncü maddesinin ikinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, suçun işlendiğinin sabit görüldüğü ancak ceza verilmesine yer olmadığı kararlarına hükmedildiği durumlarda sanığın Anayasanın 38 inci maddesinde öngörülen masumiyetinin ortadan kalktığına, güvenlik tedbirlerine hükmedildiğinde ise sanığın masumiyetinin ortadan kalkması yanında bir yaptırıma da maruz kaldığına değinerek, sanık hakkında böyle sonuçlar ihtiva eden mahkûmiyet dışındaki kararlar bakımından sanığın sorgusu yapılmaksızın davanın bitirilebilmesine imkân tanınmasının adil yargılanma hakkına ölçüsüz bir sınırlama getirdiğine karar vermiştir.

Düzenlemeyle, mahkûmiyet kararının yanı sıra ceza verilmesine yer olmadığı ve güvenlik tedbiri kararları bakımından da sanığın sorgusu yapılmaksızın davanın bitirilemeyeceği hüküm altına alınarak, hukuki güvenliğin güçlendirilmesi ve adil yargılanma hakkının daha etkin korunması amaçlanmaktadır.

Madde 24- Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 tarihli ve E: 2021/121; K: 2022/88 sayılı iptal kararı doğrultusunda 5271 sayılı Kanunun 231 inci maddesinin onikinci fıkrasında düzenleme yapılmaktadır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için sanık hakkında yapılan yargılama sonunda iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezasına hükmedilmesi gerekmektedir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına konu olabilecek hüküm, sadece mahkûmiyet hükmüdür. Dolayısıyla, mahkemece ancak mahkûmiyet hükmü tesis edildiği takdirde, koşulların varlığı halinde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilecektir. Bu nedenle, hükmün tesisine ilişkin usul kuralları titizlikle uygulanmalı ve 5271 sayılı Kanunun 230, 231 ve 232 nci maddelerine uygun olarak hüküm kurulmalıdır.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına karşı kabul edilen itiraz usulünde, itiraz merciinin ne şekilde inceleme yapacağı hususu bu kurumun yürürlüğe girdiği tarihten bu yana tartışılmıştır. Yargıtay Ceza Genel Kurulu özellikle yeni tarihli içtihatlarında, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz hâlinde itiraz merciinin sadece şekli şartlar bakımından değil, açıkça maddi (esas) yönden de inceleme yapması gerektiğini belirtmiştir. Ancak uygulamada hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine sadece şekli şartlarla sınırlı bir inceleme yapıldığı, maddi yönden bir değerlendirme yapılmadığı görülmektedir. Bu durumun farklı uygulamaların ortaya çıkmasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir.

Düzenlemeyle, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarına itiraz halinde itiraz merciinin, usule ve esasa ilişkin inceleme yapması gerektiği açıklığa kavuşturulmaktadır. İtiraz mercii, usule ve esasa ilişkin hukuka aykırılık nedenlerini, deliller veya işlemlerdeki eksiklikleri ve ispat bakımından mahkemece yapılan değerlendirmenin yerindeliğini inceleyecektir. İtiraz mercii, yaptığı inceleme sonucunda herhangi bir hukuka aykırılık tespit ettiği takdirde, gerekçesini de göstererek hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararını ve bu kararın dayanağını oluşturan hükmü kaldıracak ve gereğinin yapılması için dosyayı mahkemesine gönderecektir. Diğer bir ifadeyle, itiraz merciince 5271 sayılı Kanunun 231 inci maddesine bağlı olarak, bu kararın dayanağını oluşturan ve henüz hukuki varlık kazanmayan hüküm de esastan incelenecek ve hukuka aykırılıkların saptanması halinde bu aykırılıkların giderilmesi için dosyanın mahkemesine gönderilmesine karar verilecektir.

Madde 25- Maddeyle, Anayasa Mahkemesinin 26/1/2022 tarihli ve E: 2021/48; K: 2022/7 sayılı iptal kararı doğrultusunda 5271 sayılı Kanunun 308/A maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının olağanüstü kanun yolu olarak kabul edilen itiraz yetkisini düzenleyen hükmün, aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesiyle bağdaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme, söz konusu itirazın belirli bir sebeple sınırlandırılmadığını ve bu nedenle başsavcılığın aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesinin istisnaları kapsamında olmayan sebeplerle de itiraz yetkisini kullanabileceğini belirterek, sanık aleyhine yapılacak itirazlar bakımından maddenin birinci cümlesini iptal etmiştir.

Yine Mahkeme, yapılan itirazlardan sanığın haberdar edilmesini sağlayan herhangi bir mekanizmanın öngörülmediğine vurgu yaparak, sanığın haberdar edilmemesinin ve buna karşı savunmada bulunma imkânından mahrum bırakılmasının adil yargılanma hakkının ilkelerinden olan silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleriyle bağdaşmadığına karar vermiştir.

Düzenlemeyle, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı Cumhuriyet başsavcılığınca sanık aleyhine itiraz edilebilmesi için aynı fiilden dolayı birden fazla yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesinin istisnaları arasında kabul edilen, kararı etkileyecek nitelikte esaslı bir hatanın bulunması hususu zorunlu hale getirilmektedir. Belirtmek gerekir ki, 289 uncu maddede sayılan hukuka kesin aykırılık halleri, niteliği itibarıyla esaslı hata olarak değerlendirilecektir. Bununla birlikte, diğer hukuka aykırılık hallerinin esaslı hata olarak kabul edilebilmesi için bir hukuk kuralının ciddi şekilde ihlal edilmesi ve bu ihlalin yargılamanın bütünlüğünü ve sonucunu ağır biçimde etkileyecek nitelikte olması gerekmektedir. Esaslı hatanın varlığı halinde, Cumhuriyet başsavcılığı tarafından sanık aleyhine itiraz kanun yoluna başvurulabilecektir.

Maddede yapılan diğer bir düzenlemeyle, çelişmeli yargılama ve silahların eşitliği ilkeleri gözetilerek sanık aleyhine itiraz edilmesi halinde bu itirazın, sanık veya müdafisine ilgili daire tarafından tebliğ olunacağı ve tebligatın, ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olacağı hükme bağlanmaktadır. Böylelikle, sanığın veya müdafinin itirazdan haberdar edilmesi sağlanarak, buna karşı savunmada bulunmasına imkân tanınmaktadır.

Madde 26- Maddeyle, 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna 16/A maddesi eklenmektedir.

Maddeyle, infazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün hapis cezasının infazının, bazı şartların varlığı halinde bir yıla kadar ertelenebilmesine imkân tanınmaktadır. Buna göre kadın hükümlünün on sekiz yaşını doldurmamış çocuğunun engelliliği nedeniyle bakıma muhtaç olması veya on sekiz yaşını doldurmamış çocuğunun ağır bir hastalığa maruz kalması halinde erteleme kararı verilebilecektir. Ayrıca, infazın ertelenmesinin toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmaması da gerekmektedir. Bu durumda erteleme kararı Cumhuriyet başsavcılığınca verilebilecek olup, erteleme süresi her defasında altı ayı geçmemek üzere en çok dört kez uzatılabilecektir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemeyecektir.

Belirtmek gerekir ki, engellilik nedeniyle bakıma muhtaç olma veya ağır hastalık hâlinin, 5275 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Adli Tıp Kurumunca düzenlenen ya da Adalet Bakanlığınca belirlenen tam teşekküllü hastanelerin sağlık kurullarınca düzenlenip Adli Tıp Kurumunca onaylanan bir raporla belgelendirilmesi gerekmektedir.

Çocuğun iyileşmesi, hükümlünün erteleme amacına veya yükümlülüklerine aykırı davrandığının denetimli serbestlik müdürlüğü veya kolluk birimlerince tespit edilmesi ya da erteleme süresi içinde hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması hâlinde erteleme kararı kaldırılarak ceza derhâl infaz edilecektir.

Hükümlü hakkında, Cumhuriyet savcısı tarafından erteleme süresi boyunca yurt dışına çıkamama yükümlülüğüne karar verilecektir. Ayrıca Cumhuriyet savcısı, hükümlünün fıkra da sayılan diğer yükümlülüklerden en az birine tâbi tutulmasına karar verecektir. Yükümlülüklere aykırı davranıldığıının tespiti, ilgili birimlerce kendi görev alanları kapsamında yapılacaktır. Bu doğrultuda, örneğin yurt dışına çıkamama yükümlülüğü kolluk birimlerince takip edilecektir.

Madde 27- Ceza infaz kurumlarının mevcut uygulamasına göre kuruma alınan her hükümlü için “bireyselleştirilmiş iyileştirme sistemi” kapsamında araştırma ve değerlendirme yapılmaktadır. Elde edilen veriler uyarınca yapılan risk değerlendirme çalışması sonucunda hükümlüler, tespit edilen risk ve ihtiyaçlarına uygun müdahale programlarına dahil edilmektedir. Bu hükümlülerden madde bağımlısı olduğu tespit edilenler, madde bağımlılığı müdahale programına tabi tutulmaktadır. Bu program kapsamında hükümlüler, ceza infaz kurumlarında buldukları süre içinde tedavi ve rehabilitasyonlarının sağlanması amacıyla bireysel görüşme, grup müdahale programları ve aile görüşmeleri gibi iyileştirme çalışmalarına dahil edilmektedir.

Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 71 inci maddesine yeni bir fıkra eklemek suretiyle, Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde yer alan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olanların ceza infaz kurumunda bulunduğu süre boyunca belirlenen tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılması zorunlu hale getirilmektedir. Hükümlülerin tedavi ve rehabilitasyon programlarına tabi tutulacağı müstakil ceza infaz kurumları açılacağı gibi mevcut ceza infaz kurumlarının bir bölümü de bu amaç için düzenlenebilecektir. Ceza infaz kurumlarında oluşturulacak tedavi ve rehabilitasyon birimleri ile uygulanacak programların asgari standartları Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınmak suretiyle Adalet Bakanlığı tarafından belirlenecektir. Ayrıca, tedavi ve rehabilitasyon programlarının başarılı olabilmesi amacıyla hükümlünün izin, ziyaret ve görüşme hakları uzman görüşü doğrultusunda geçici olarak kısıtlanabilecektir.

Diğer yandan, başka bir suçtan hükümlü olup uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı olduğu tespit edilen hükümlüler hakkında da bu fıkra hükümlerinin uygulanması sağlanarak bağımlılıkla mücadelenin kapsamının genişletilmesi öngörülmektedir.

Düzenlemeyle, madde bağımlılığı bulunan hükümlülerin tedavi ve rehabilitasyonuna yönelik mevcut yöntemlerin uygulanmasında etkinliğin artırılması ve böylelikle bağımlılıkla mücadelede daha başarılı sonuçlar elde edilebilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 28- Maddeyle, 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin beşinci fıkrasına hüküm eklemek suretiyle, kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olup denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle cezasının infazına karar verilen hükümlüler hakkında, koşullu salıverilme tarihine kadar ayrıca tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğü getirilmektedir.

Böylelikle, bu suçtan hükümlü olanların hapis cezasının denetimli serbestlik tedbiri uygulanmak suretiyle infazına karar verilmesi halinde, 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin beşinci fıkrasında yer alan mevcut yükümlülüklerin yanı sıra bu hükümlüler için ayrıca tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğü getirilmektedir. Belirtmek gerekir ki, tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğünün başka bir yükümlülüğe çevrilmesi veya kaldırılması mümkün olmayacaktır.

Madde 29- Maddeyle, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinde yapılması öngörülen değişiklikle, kamu veya özel hukuk tüzel kişisi ayrımı kaldırılarak, tüm tüzel kişilerin maddede düzenlenen idari yaptırımlar bakımından sorumluluğu kabul edilmektedir.

Madde 30- Maddeyle, 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununa yeni bir madde eklemek suretiyle, 5237 sayılı Kanunun 191 inci maddesi uyarınca uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaktan dolayı haklarında kamu davasının açılmasının ertelenmesine karar verilen şüphelilere denetimli serbestlik müdürlüğünce uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirleri ile bu tedbirlerin yerine getirilmesine ilişkin görev ve sorumluluklar düzenlenmektedir.

Düzenlemeyle, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananlar ile bu amaçla uyuşturucu madde satın alan, kabul eden veya bulunduranlar hakkında uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin yükümlülüklerin ve işlemlerin neler olduğu açıkça belirlenerek, uygulama birliğinin sağlanması, bağımlılara özgü iyileştirme tedbirlerinin geliştirilmesi, koruyucu ve tedavi edici yöntemlerin etkili uygulanmasının sağlanması ve rehabilitasyonun verimliliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Düzenlemeye göre, Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi gereğince Cumhuriyet savcısı tarafından hakkında tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbiri verilen şüpheliyle ilgili olarak denetimli serbestlik müdürlüğünce; maddenin birinci fıkrasında bentler halinde sayılan yükümlülüklerden en az üç veya daha fazlasının uygulanmasına karar verilecektir.

Denetimli serbestlik müdürlüklerince takibi yapılan yükümlülükler, tedbir süresince şüphelinin ihtiyacına göre birinci fıkra da belirtilenlerle sınırlı olarak değiştirilebileceği gibi ilave yükümlülükler de getirilebilecektir.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararında Cumhuriyet savcısı tarafından şüpheli hakkında sadece denetimli serbestlik tedbirine karar verilmiş ise denetimli serbestlik müdürlüğünce tedaviye tabi tutulma yükümlülüğü uygulanamayacaktır. Bu durumda birinci fıkra da sayılan diğer yükümlülüklerden en az üç veya daha fazlasının uygulanmasına denetimli serbestlik müdürlüğünce karar verilecektir.

Belirtilmelidir ki, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararında Cumhuriyet savcısı tarafından şüpheli hakkında tedavi ve denetimli serbestlik tedbirine karar verilmiş ise denetimli serbestlik müdürlüğünce tedaviye tabi tutulma yükümlülüğü mutlaka uygulanacaktır. Bu durumda tedavi yükümlülüğüyle birlikte birinci fıkra da sayılan diğer yükümlülüklerden en az iki veya daha fazlasının uygulanmasına denetimli serbestlik müdürlüğünce karar verilecektir.

Ayrıca denetimli serbestlik süresi içinde şüphelinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespit edilmesi için gerekli görülmesi halinde denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından şüpheliye bizzat test yapılabileceği gibi bu amaçla şüphelinin ilgili kuruma sevki sağlanabilir. Bu kapsamda şüpheli, Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezlerine (AMATEM) ve Çocuk Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi Merkezlerine (ÇEMATEM) gibi bağımlılık arındırma merkezlerine, kamu hastanelerine, Adli Tıp Kurumuna veya şube müdürlüklerine ya da özel sağlık kurum ve kuruluşlarına sevk edilebilecektir.

Maddenin ikinci fıkrasında, tedaviye tabi tutulmasına karar verilen şüpheli hakkında denetimli serbestlik müdürlüğü ve ilgili sağlık kurumlarının yapılacak işlemlere ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Buna göre Cumhuriyet savcısı tarafından tedaviye tabi tutulmasına karar verilen şüpheli hakkında, ilgili sağlık kurumunda ayakta veya yatarak tıbbi tedavi uygulanacağı gibi sağlık kurumunca gerek görülmesi halinde şüphelinin rehabilitasyon amaçlı programlara katılmasına da karar verilecektir. Şüphelinin, tıbbi tedavi uygulanmasını kabul etmemesi veya rehabilitasyon amaçlı programlara katılmaması, kendisine uygulanan tedavinin gereklerine uygun davranmadığı anlamına gelecektir. Şüpheli bu tutumunda ısrar ederse hakkında, Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca kamu davası açılacaktır. Ayrıca fıkra ile, tedavi ve rehabilitasyon işlemlerinin gerçekleştirilmesi bakımından kolluk görevlilerinin sağlık kurumuna yardım etmekle görevli olduğu hüküm altına alınarak

bu işlemlerin daha hızlı yerine getirilmesi amaçlanmaktadır. Belirtmek gerekir ki şüpheli hakkında Cumhuriyet savcısı tarafından adli bir işleme karar verilmiş olup, bu kararın gereği olarak kolluk görevlileri kanunla verilen bu yardım görevini yerine getirmek zorundadır.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Cumhuriyet savcısı veya yetkili kamu görevlilerince soruşturma evresinde veya bu madde uyarınca belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmesi sırasında uyuşturucu madde bağımlılığı nedeniyle toplum için tehlike oluşturduğu değerlendirilen şüpheli hakkında ayrıca Türk Medeni Kanununun 432 nci maddesinin de uygulanabilmesi bakımından yetkili vesayet makamına bildirim yükümlülüğü düzenlenmektedir. Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesindeki süreç ile Türk Medeni Kanununun 432 nci maddesindeki süreç birbirinden ayrı ve bağımsız işleyecektir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, birinci fıkra kapsamında şüpheli hakkında uygulanacak yükümlülüklerin belirlenmesi veya yerine getirilebilmesi bakımından gerek görülmesi halinde şüphelinin ailesine bilgi verilebileceği veya ailesinden bilgi istenebileceği düzenlenmektedir. Böylelikle bağımlılıkla mücadelenin aktif şekilde yürütülebilmesi için gerekli görülmesi halinde denetimli serbestlik ve tedavi süreçlerinde bağımlıların ailelerinin sürece dahil edilerek azami faydanın sağlanması hedeflenmektedir.

Maddenin beşinci ve altıncı fıkralarında bu madde uyarınca yapılacak işlemlere ilişkin bazı usul düzenlemelerine yer verilmektedir.

Maddenin yedinci fıkrasında, Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi uyarınca hakkında tedavi tedbirine karar verilen şüphelilere uygulanacak yükümlülükler ile 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesi uyarınca denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infaz edilmesi durumunda uygulanan tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğünün, Sağlık Bakanlığının uygun göreceği tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde yerine getirileceği düzenlenmektedir. Bu kapsamda Sağlık Bakanlığına söz konusu işlemlerin etkili şekilde yürütülebilmesine hizmet edecek uygun tedavi ve rehabilitasyon merkezlerini açma görevi yüklenmektedir. Sağlık Bakanlığı, Ülkenin her yerinde -ve hatta ihtiyaç duyulan yerlerde birden fazla- tedavi ve rehabilitasyon merkezi açacaktır. Diğer yandan, bu merkezlerin Sağlık Bakanlığınca uygun görülen kamu veya özel kurum ve kuruluşlar tarafından da açılabileceği düzenlenerek, uyuşturucuyla mücadele alanında faaliyet gösteren tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin Ülke genelinde yaygınlaştırılması ve bağımlılıkla mücadelenin etkinliğinin artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca herhangi bir yargısal sürece dahil olmaksızın kendiliğinden bu merkezlere başvuran kişilerin de tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinden faydalandırılması zorunluluğu getirilmektedir. Bu durumda kamu görevlileri ile sağlık mesleği mensupları bakımından suçu bildirme yükümlülüğünün doğmayacağına ilişkin Türk Ceza Kanununun 192 nci maddesinin dördüncü fıkrasının dikkate alınması gerekir.

Maddenin sekizinci fıkrasında, bu madde uyarınca hakkında yükümlülük kararı verilenlerin topluma kazandırılmaları ve ıslahları için Sağlık Bakanlığının yanında diğer bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarına görev ve sorumluluk yüklenmektedir. Bu kapsamda bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, görevleri kapsamında eğitim, sosyal uyum ve denetim amacıyla gerekli her türlü çalışmayı yürütecek, gerekli ödeneği ayıracak ve ihtiyaç duyulan personeli bu süreçle ilgili olarak görevlendirecektir. Böylelikle uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığıyla mücadele alanında faaliyet gösteren tüm bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının bu sürece azami katkılarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 31- Maddeyle, 5402 sayılı Kanuna geçici madde eklenmektedir.

Teklifle, 5402 sayılı Kanunda ihdas edilen 12/A maddesi uyarınca tedavi ve rehabilitasyon merkezleri açılacak, uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığıyla mücadele kapsamında önemli hizmetler yürütülecektir.

Maddeyle, tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinin bir an önce hayata geçirilmesi ve yürütülecek hizmetlerin aksamaması için gereken ödeneğin, ilgili bakanlıkların bütçesine aktarılması ile bu hizmet ve merkezler için ihtiyaç duyulan personelin sağlanması hususunda düzenleme yapılmaktadır.

Madde 32- Maddeyle, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına hüküm eklemek suretiyle, kaçakçılık suçları, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu ve uyuşturucu madde yapmak amacıyla bitki ekiminden elde edilen malvarlığı değerlerini ihbar edenler ile bu suçlardan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunu ihbar edenlerin kimliklerinin gizlenmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 33- Maddeyle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, basit yargılama usulünün uygulandığı ticari davaların miktar veya değeri beş yüz bin Türk Lirasından bir milyon Türk Lirasına çıkarılmakta ve bu parasal sınırın her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılması hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 34- Maddeyle, 6102 sayılı Kanunun 5/A maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Hükümle, ticari davalardan, konusu bir miktar para olan itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olarak düzenlenmekte ve böylece uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 35- Maddeyle, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Düzenlemeyle, arabulucunun, arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen tutanak ve sonuçları konusunda hazır bulunmayan tarafları her türlü iletişim vasıtasını kullanarak bilgilendireceği hükmüne bağlanmakta ve böylelikle arabuluculuk sürecinin sonucundan, hazır bulunmayan tarafın da bilgi sahibi olması ve sürecin şeffaflığının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 36- Maddeyle, 6325 sayılı Kanuna 17/A maddesi eklenmektedir.

Maddeyle, milletlerarası sulh anlaşma belgelerinin icrası düzenlenmektedir. Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Milletlerarası Sulh Anlaşmaları Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Singapur Sözleşmesi), Ülkemiz tarafından 7/8/2019 tarihinde imzalanmış, 25/2/2021 tarihli ve 7282 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunmuş, 22/4/2021 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 21/4/2021 tarihli ve 3866 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla onaylanmış ve 11/4/2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Düzenlemeyle, iç hukukun bu Sözleşmeye uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır.

Birinci fıkrayla, Sözleşme kapsamında arabuluculuk sonucu düzenlenen sulh anlaşma belgelerinin yerine getirilmesi için icra edilebilirlik şerhinin asliye ticaret mahkemesinden alınması gerektiği düzenlenmektedir.

İkinci fıkrayla, icra edilebilirlik şerhinin alınacağı yetkili asliye ticaret mahkemesi belirlenmektedir.

Üçüncü fıkrayla, mahkemenin icra edilebilirlik şerhinin verilmesine ilişkin incelemeyi, dosya üzerinden Sözleşme hükümleri ile 18 inci madde hükmüne göre yapacağı, gerektiğinde gerekçesini de göstererek duruşma açabileceği hükmüne bağlanmaktadır.

Madde 37- Maddeyle, 6325 sayılı Kanuna 17/B maddesi eklenmektedir.

Maddeyle, taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklarda arabuluculuk usulü düzenlenmektedir.

Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği uyuşmazlıklardandır. Birinci fıkrayla, bu uyuşmazlıkların ihtiyari arabuluculuğa elverişli olduğu açıkça düzenlenmekte ve uygulamada bu uyuşmazlıkların arabuluculuğa elverişli olup olmadığı hususundaki tereddüt giderilmektedir.

İkinci fıkrayla, birinci fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklarla ilgili olarak arabuluculuk sürecinde taşınmaz üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlandığına dair tapu siciline şerh verilmesi ve bu şerhin kaldırılması usulü düzenlenmektedir. Hükümle, bu uyuşmazlıklarla ilgili arabuluculuk sürecinde tarafların hukuki menfaatlerinin geçici olarak güvence altına alınması ve hukuki işlem güvenliğinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkrayla, anlaşma belgesi düzenlenirken taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı aynı hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esasların dikkate alınacağı hükme bağlanmaktadır. Hükümle, taşınmaz hukukuna ilişkin hukuki rejimin korunması ve olası hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Dördüncü fıkrayla, bu madde kapsamında düzenlenen anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınmasının zorunlu olduğu açıkça hükme bağlanmaktadır. Bu şerh taşınmazın bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesinden alınacaktır. Mahkeme yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı aynı hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetleyecek ve bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilecektir. Mahkeme ayrıca gerektiğinde duruşma da açabilecektir. Düzenlemeyle anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verecek mahkemeye içerik denetimi yapma yetkisi verilmekte ve bu suretle tarafların hak ve menfaatlerinin korunması ile olası hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Beşinci fıkrayla, anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin verilmesiyle ilgili diğer hususlar hakkında 18 inci madde hükmünün uygulanacağı düzenlenmektedir.

Madde 38- Maddeyle, 6325 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Buna göre kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kılındığı haller hariç olmak üzere, taraflar ve avukatları ile arabulucunun, ticari uyuşmazlıklar bakımından ise avukatlar ile arabulucunun birlikte imzaladıkları anlaşma belgesi, icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın ilam niteliğinde belge sayılacaktır. Bu kapsamda Teklifte, Kanunun 17/B ve 18/B maddelerinde icra edilebilirlik şerhi alınması zorunluluğu getirildiğinden bu hallerde icra edilebilirlik şerhi alınmaksızın anlaşma belgesinin ilam niteliğinde sayılmayacağı vurgulanmakta ve böylelikle olası tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 39- Maddeyle, 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin yedinci ve onaltıncı fıkralarına cümleler eklenmektedir.

Yedinci fıkrada yapılan düzenlemeyle arabulucunun, avukatı bulursa bile asıl tarafı arabuluculuk süreci hakkında bilgilendirmek zorunda olduğu hükme bağlanmakta ve böylelikle avukatın yanı sıra asıl tarafın da süreç hakkında bilgi sahibi olması ve şeffaflığın sağlanması amaçlanmaktadır.

Teklifle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 5/A maddesinin birinci fıkrası ile 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklikler uyarınca “menfi tespit davası”, dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına alınmaktadır. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 72 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında borçlunun, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tespit davası açabileceği; icra takibinden önce açılan menfi tespit davasına bakan mahkemenin, talep üzerine alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebileceği düzenlenmiştir. Menfi tespit davası, dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına alındığından arabuluculuğa başvuran, arabuluculuk süreci tamamlanmadan dava açamayacak, buna karşılık arabuluculuk sürecinde aynı alacakla ilgili olarak başvuran aleyhine icra takibi yapılabilecektir. Bu durumda başvuran, arabuluculuk süreci sonunda açacağı menfi tespit davasında 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin ikinci fıkrasının verdiği imkânlardan yararlanamayacaktır.

Maddenin onaltıncı fıkrasına eklenen cümleyle, menfi tespit davasını açacak davacının arabuluculuk süreci nedeniyle oluşabilecek hak kaybının önlenmesi amaçlanmaktadır. Hükme göre, arabuluculuk bürosuna başvurulmasından sonra, başvuran aleyhine uyuşmazlık konusuyla ilgili olarak icra takibi yapılması durumunda, başvuranın bu takibe karşı son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içinde 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesi uyarınca menfi tespit davası açması ve talep etmesi halinde başvuran (davacı) 72 nci maddenin ikinci fıkrasında düzenlenen imkânlardan yararlanabilecektir.

Madde 40- Maddeyle, 6325 sayılı Kanuna 18/B maddesi eklenmektedir.

Birinci fıkrayla, bazı uyuşmazlıklar dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına alınmaktadır.

Fıkranın (a) bendiyle, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıkların dava şartı olarak arabuluculuk usulüne tabi olacağı hüküm altına alınmaktadır. Ancak kiralanan taşınmazların 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler dava şartı olarak arabuluculuk usulüne tabi olmayacaktır. Bu kapsamda, icra mahkemesine yapılacak itirazın kaldırılması talepleri ile tahliye talepleri dava şartı olarak arabuluculuğa tabi olmayacaktır. Ancak anılan usulde sulh hukuk mahkemesinde dava açılması gerektiğinde dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Fıkranın (b) bendiyle, taşınır ve taşınmazların paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıkların dava şartı olarak arabuluculuk usulüne tabi olacağı düzenlenmektedir.

Fıkranın (c) bendiyle, 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan uyuşmazlıkların dava şartı olarak arabuluculuk usulüne tabi olacağı hükme bağlanmaktadır.

Fıkranın (ç) bendiyle, komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıkların da dava şartı olarak arabuluculuk usulüne tabi olacağı kabul edilmektedir. Komşu hakkının kapsamı, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun “Komşu hakkı” başlığı altında yer alan 737 ilâ 750 nci maddelerine göre belirlenebilecektir.

İkinci fıkrayla, birinci fıkrada sayılan uyuşmazlıklardan taşınmazla ilgili olanlar hakkında anlaşma belgesi düzenlenirken taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esasların dikkate alınacağı hükme bağlanmaktadır. Hükümle, taşınmaz hukukuna ilişkin hukuki rejimin korunması ve olası hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Üçüncü fıkrayla, bu madde kapsamında düzenlenen anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınmasının zorunlu olduğu açıkça hükme bağlanmaktadır. Bu şerh taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından taşınmazın bulunduğu yer, diğer anlaşma belgeleri bakımından ise arabulucunun görev yaptığı yer sulh hukuk mahkemesinden alınacaktır. Mahkeme taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetleyecek ve bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilecektir. Mahkeme ayrıca gerektiğinde duruşma da açabilecektir. Düzenlemeyle anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerh verecek mahkemeye içerik denetimi yapma yetkisi verilmekte ve bu suretle tarafların hak ve menfaatlerinin korunması ile olası hak kayıplarının önlenmesi amaçlanmaktadır.

Dördüncü fıkrayla, anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin verilmesiyle ilgili diğer hususlar hakkında 18 inci madde hükmünün uygulanacağı düzenlenmektedir.

Madde 41- Maddeyle, 6325 sayılı Kanuna geçici madde eklenmektedir. Teklifte, 6325 sayılı Kanuna eklenen 18/B maddesinin dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümlerinin, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmayacağı düzenlenmektedir.

Madde 42- Maddeyle, 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Teklifle Anayasa Mahkemesinde derdest olan bazı bireysel başvurular bakımından 6384 sayılı Kanunla kurulan Tazminat Komisyonuna müracaat imkânı getirilmektedir. Buna bağlı olarak ortaya çıkacak iş yükü artışı nazara alınarak Komisyonun yapısı ve çalışma şekli yeniden düzenlenmektedir. Bu kapsamda Komisyonun üye sayısı artırılmakta ve Komisyonun üçer kişilik heyetler halinde çalışmasına da imkân verilmektedir. Ayrıca, heyetlerin oluşumu ve iş bölümü ile Komisyon ve heyetlerin toplantı ve karar yeter sayılarına dair düzenleme yapılmaktadır.

Madde 43- Maddeyle, 6384 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanunla 6384 sayılı Kanuna eklenen geçici 2 nci maddeyle; makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği ve mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine yapılmış ve maddenin yürürlüğe girdiği 31/7/2018 tarihi itibarıyla derdest olan bireysel başvuruların, başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle Anayasa Mahkemesince verilecek kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine 6384 sayılı Kanunla kurulan Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği hükme bağlanmıştır.

Düzenlemeyle 31/7/2018 tarihinden sonra Anayasa Mahkemesine yapılmış ve 9/3/2023 tarihi itibarıyla Yüksek Mahkeme önünde derdest olan söz konusu bireysel başvuruların Tazminat Komisyonu tarafından karara bağlanması öngörülmektedir. Böylelikle söz konusu başvuruların bir an önce karara bağlanması ve Yüksek Mahkemenin iş yükünün azaltılması amaçlanmaktadır.

Madde 44- Maddeyle, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentlerinde belirtilen durumda olan yabancılar hakkında yürütülen adli işlemler sırasında verilen yurt dışına çıkamama şeklindeki adli kontrol kararının kaldırılmasını talep etme yetkisi valiliklere de verilmektedir. İlgili valiliğin talebi Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla sulh ceza hakimliğine veya mahkemesine iletilecektir.

Madde 45- Maddeyle, 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır. Hükümlerle, işçi veya işveren alacağı ve tazminat talepleriyle ilgili olarak açılacak itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olarak düzenlenmekte ve böylece uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 46- Teklifte, 2004 sayılı Kanuna eklenen 88/a maddesiyle muhafazasına gerek kalmayan malların tasfiyesi düzenlendiğinden, maddenin birinci fıkrasıyla, Kanunun 88 inci maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasıyla, çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilam veya tedbir kararlarının yerine getirilmesine ilişkin işlemleri gerçekleştirmek üzere görevlendirilenlere işlemin hangi gün ve saatte yapıldığına bakılmaksızın ödeme yapılması amacıyla 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 41/H maddesinin ikinci fıkrasında değişiklik yapılmaktadır.

Geçici Madde 1- Maddeyle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 5/A maddesinin birinci fıkrası ile 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen menfi tespit ve istirdat davaları hakkındaki hükümlerin 1/9/2023 tarihinde ve sonrasında açılacak davalar hakkında uygulanacağı hükmüne bağlanmaktadır.

Belirtilmelidir ki, Teklifte, 6102 sayılı Kanunun 5/A maddesi ile 7036 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine menfi tespit ve istirdat davalarının yanı sıra itirazın iptali davası da eklenmektedir. Ancak, itirazın iptali davasının dava şartı olarak arabuluculuk kapsamında olduğuna ilişkin mevcut uygulamalar dikkate alınarak bu fıkra, itirazın iptali davasıyla ilgili hükme yer verilmemektedir.

Madde 47- Yürürlük maddesidir.

Madde 48- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No: 2/4997

Karar No: 24

20/03/2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4997 esas numaralı “İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 15-16/03/2023 tarihli toplantılarında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim YURDUNUSEVEN, Tokat Milletvekili Mustafa ARSLAN ile 119 milletvekili tarafından 09/03/2023 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, 2/4997 esas numaralı “İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Başkanlıkça 09/03/2023 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 15-16/03/2023 tarihli toplantılarında teklifin ilk imza sahipleri Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim YURDUNUSEVEN ve Tokat Milletvekili Mustafa ARSLAN ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı, Basın İlan Kurumu Başkanlığı, Göç İdaresi Başkanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi Başkanlığı, Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, Türkiye Noterler Birliği Başkanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanlığı, Türkiye Yeşilay Cemiyeti Başkanlığı ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili görüşmeleri, yaklaşık 12 saat sürmüştür; Çok sayıda milletvekilinin görüş ifade ettiği müzakereler tutanağa bağlanmış ve toplamda 386 sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

2. 2/4997 Esas Numaralı Kanun Teklifinde Öngörülen Düzenlemeler

Teklifin gerekçesi ve metni incelendiğinde özet olarak;

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrası kapsamına “sentetik katinon ve türevleri, sentetik opioid ve türevleri ile amfetamin ve türevleri” de dâhil edilmektedir. Söz konusu maddelerin imal, ithal, ihraç ve ticaretine ilişkin suçların cezaları yarı oranında artırılmaktadır. Uyuşturucu madde kullananlar hakkında uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbiri sürecinin daha etkin işletilebilmesi sağlanmaktadır.

Uyuşturucu madde kullanmak suçundan hükümlü olanlar ile başka bir suçtan hükümlü olup uyuşturucu madde bağımlısı olduğu tespit edilen hükümlülerin ceza infaz kurumunda tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılması zorunlu hâle getirilmektedir.

Uyuşturucu madde kullananlar hakkında uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbiri sürecinin daha etkin bir şekilde sürdürülebilmesi sağlanmaktadır.

Uyuşturucu kullanmak suçundan hüküm alıp denetimli serbestliğe ayrılan hükümlülere de tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğü getirilmektedir.

Göçmen kaçakçılığıyla daha etkin mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığın sağlanmasını teminen suçun cezasının alt sınırı 3 yıldan 5 yıla çıkarılmaktadır.

Göçmen kaçakçılığı suçu nedeniyle el konulan araç, gereç ve malzemenin, milli savunma veya iç güvenlik hizmetleriyle doğrudan ilgili olması durumunda bunların güvenlik birimlerine tahsis edilebilmesine imkân sağlanmaktadır.

“Yurt dışına çıkamamak” şeklinde adli kontrol kararı verilen yabancılar hakkında, “ilgili valiliğe” Cumhuriyet başsavcılığı üzerinden bu kararın kaldırılmasını talep etme yetkisi verilmektedir.

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari_goruntule?pTutanakId=3121.

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari_goruntule?pTutanakId=3125

Konutlarda yapılacak hacizlerde; icra müdürünün verdiği haciz kararının, “hâkim onayından geçtikten sonra” yerine getirilebilmesi sağlanmaktadır.

Aile bireylerine ait kişisel eşyalar ile ailenin ortak kullanımına matuf tüm ev eşyaları, haczi caiz olmayan mallar arasına alınmaktadır.

Taşkın haciz yapılması açıkça yasaklanmaktadır.

Üzerindeki haciz kalktığı halde yediemin depolarında bulunan malların daha etkin bir şekilde tasfiyesi için düzenlemeler yapılmaktadır.

Avukatların büro kurma giderlerinin karşılanması için uygun kredi ve finansmana erişmesini sağlayacak düzenlemeler yapılmaktadır.

Avukatlık mesleğinin ilk beş yılında baro aidatı alınmaması sağlanarak, mesleğe yeni başlayan avukatlar mali olarak desteklenmektedir.

Adli yardım bürosunun gelirleri artırılarak, adli yardım sisteminin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Noterlik Kanununda yapılan değişiklikle noterlerin de delil tespiti yapabileceği hükmüne bağlanmaktadır.

Kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar (ilamsız icra yoluyla tahliye hariç), ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar, kat mülkiyetinden kaynaklanan uyuşmazlıklar ve komşu hakkıyla ilgili uyuşmazlıklar, dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına alınmaktadır.

Ticari davalar ve iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklar bakımından, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarının zorunlu arabuluculuk kapsamında olduğu açıkça düzenlenmektedir.

Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı aynı hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar, ihtiyari arabuluculuğa elverişli hale getirilmektedir.

Uyuşmazlığın asıl tarafının arabuluculuk süreci ile arabuluculuk faaliyeti sonunda düzenlenen son tutanak hakkında bilgilendirilmesi konusunda arabulucuya yeni yükümlülük getirilmektedir.

Ticari uyuşmazlıklar bakımından, taraf avukatları ve arabulucunun birlikte imzaladığı anlaşma belgesinin, -icra edilebilirlik şerhi aranmaksızın- ilam niteliğinde belge sayılacağı kabul edilmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 193’üncü maddesinde değişiklik yapılarak, “mahkûmiyet” kararının yanı sıra “ceza verilmesine yer olmadığı” ve “güvenlik tedbiri” kararlarının verilebilmesi için de sanığın sorgusunun yapılması şartı getirilmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 231’inci maddesinde düzenleme yapılarak, “hüküm açıklanmasının geri bırakılması” kararlarına itiraz halinde itiraz merciinin, karar ve hüküm hakkında usule ve esasa ilişkin inceleme yapması gerektiği hususu açıklığa kavuşturulmaktadır.

Ceza Muhakemesi Kanununun 308/A maddesinde değişiklik yapılarak, bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı Cumhuriyet başsavcılığınca sanık aleyhine itiraz edilebilmesi için “kararı etkileyecek nitelikte esaslı bir hatanın bulunması” gerektiği hükmüne bağlanmaktadır. Ayrıca düzenlemeyle, bu itirazın sanık veya müdafine tebliğ edilmesi sağlanmaktadır.

Engellilik sebebiyle bakıma muhtaç veya ağır bir hastalığa duçar 18 yaşını doldurmamış çocuğu bulunan ve 10 yıldan daha az hapis cezasına mahkûm edilmiş kadın hükümlülerin cezalarının infazının, belirli yükümlülükler altında 1 yıla kadar ertelenebilmesine, ertelemenin 6 aylık dönemlerle 2 yıl daha uzatılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Ceza infaz kurumlarında görev yapan ceza infaz kurumu müdürü, infaz ve koruma başmemuru ve infaz ve koruma memuru unvanlı personelden vazife malulü sayılanların yakınlarına kamuda istihdam imkânı tanınmaktadır.

Kabahatler Kanununun 43/A maddesinde yapılan değişiklikler ile kamu veya özel hukuk tüzel kişisi ayrımı kaldırılarak, tüm hukuk tüzel kişilerinin maddede düzenlenen idari yaptırımlar bakımından sorumluluğu kabul edilmektedir.

Makul sürede yargılanma hakkı ile mahkeme kararlarının icrası hakkının ihlali iddiasıyla Anayasa Mahkemesine yapılmış ve derdest olan bireysel başvuruların ilgilinin müracaatı üzerine, 6384 sayılı Kanunla kurulan Komisyon tarafından incelenmesine imkân tanınmaktadır.

Asliye ticaret mahkemelerinde tek hâkimle ve basit yargılama usulüne göre görülen uyuşmazlıklara ilişkin parasal sınır 500 bin Türk lirasından 1 milyon Türk lirasına çıkarılmaktadır.

Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki kurulması işlemlerini “hafta içi” gerçekleştirecek uzman veya öğretmenlere dosya temelli ödeme yapılması sağlanmaktadır.

3. Anayasa’ya Aykırılık Önergesi, Birleştirme Önergesi ile Teklifin Geneli Üzerinde Yapılan Görüşmeler

3.1. Anayasa’ya Aykırılık Önergesi

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce, Teklif’in 15’inci, 25’inci, 26’ncı, 27’nci ile 44’üncü maddelerinin Anayasa’nın 2’nci, 10’uncu, 13’üncü, 16’ncı, 36’ncı, 38’inci, 153’üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle, Anayasa’ya aykırılık önergesi verilmiş ve İçtüzük’ün 38’inci maddesine istinaden önerge öncelikle görüşülmüştür.

Anayasa’ya aykırılık görüşmelerinde aleyhte söz alan milletvekilleri özetle;

- Noterlere delil tespiti yapma yetkisinin, 1982 Anayasasının adil yargılama hakkını düzenleyen 36’ncı maddesi ile hukuki belirlilik ilkesini içeren Anayasa’nın 2’nci maddesine aykırı olduğu,

- Teklifin 25’inci maddesinde sanık aleyhine itirazın sadece esaslı hatalarla sınırlandırılmasını temellendirmediği için maddenin Anayasa Mahkemesinin kararını tam olarak karşılamadığı, dolayısıyla maddenin bu haliyle Anayasanın 153’üncü maddesinin altıncı fıkrasına aykırılık taşıdığı,

- Teklifin 26’ncı maddesindeki düzenlemenin, kadınlar ile erkekler arasında haklı nedene dayanmayan bir muamele farklılığı ortaya koyduğu, teklif maddesinin anne ve baba ayrımı nedeniyle çocuklar arasında farklı durumların oluşmasına sebebiyet vereceğinden Anayasa’nın 10’uncu maddesinde yer alan eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiği,

- Hükümlünün izin, ziyaret ve görüşme haklarının kısıtlanmasının, -kısıtlamanın amacı tedavi ve rehabilitasyon programları olsa dahi- kısıtlamanın sınırı, itiraz usulü vb. hususlarının düzenlemede açıkça yer almadığı, düzenlemenin bu haliyle hükümlünün özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesinin isteme hakkına keyfi ve ölçüsüz bir müdahale doğuracağı, Anayasanın 20’nci maddesi ile hak ve sınırlamalarda ölçülülük ve özüne dokunmama ilkelerini içeren Anayasa’nın 13’üncü maddesine aykırı olduğu,

- Yurt dışına çıkamama olarak uygulanan adli kontrol kararının kaldırılması hususunda, valiliklere söz konusu kararın kaldırılmasını talep etme yetkisi verilmesinin, adil yargılanma hakkını düzenleyen Anayasanın 16’ncı maddesi ile Anayasa’nın 2’nci maddelerine aykırı olduğu ifade edilmiştir.

Anayasa’ya aykırılık görüşmelerinde lehte söz alan milletvekilleri ise, teklifin Anayasanın lafına ve ruhuna aykırı düzenlemeler getirmediğini, teklif maddelerinin anayasaya uygun olduğunu, ifade etmişlerdir.

İçtüzük’ün 38’inci maddesine istinaden verilen Anayasaya aykırılık önergesi oy çokluğu ile Komisyonca reddedilmiştir.

3.2. Birleştirme Önergesi

Teklifin tümü üzerinde görüşmeye geçilmeden önce Türkiye Büyük Millet Meclisi İttüzüğü'nün 35'inci maddesi gereğince önceki tarihlerde Komisyona havale edilen (2/3684), (2/3687), (2/3691), (2/3693), (2/3694), Esas numaralı Kanun tekliflerinin, (2/4997) esas numaralı Kanun Teklifi ile birleştirilmesi için önerge verilmiş, önerge oy çokluğu ile Komisyonca reddedilmiştir.

3.3. Teklifin Genel Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Teklifin ilk imza sahipleri Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim YURDUNUSEVEN ve Tokat Milletvekili Mustafa ARSLAN ile Ankara Milletvekili Zeynep YILDIZ özetle,

- Teklifin, 30 Mayıs 2019 tarihli Yargı Reformu Strateji Belgesi ile 2 Mart 2021 tarihince açıklanan İnsan Hakları Eylem Planı'nda açıklanan hedefler doğrultusunda uzun bir çalışma dönemi içerisinde, ilgili birçok tarafla görüşülerek büyük emeklerle hazırlandığı,

- Teklifte; uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılıklarıyla daha etkin bir şekilde mücadele edilmesinin sağlanması amacıyla çok önemli düzenlemelerin yapıldığı,

- Yine Türk Ceza Kanununda, Ceza Muhakemeleri Kanununda, Denetimli Serbestlik Kanununda ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda yapılan değişikliklerle, yargısal süreçlerin daha etkin ve verimli yürütülmesine yönelik yeni düzenlemelerin yapıldığı,

- Sentetik uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin ticareti suçunun alt sınırı 10 yıldan 15 yıla çıkarılmakta, yine uyuşturucu madde kullananlar hakkında uygulanacak tedavi, rehabilitasyon ve denetimli serbestlik tedbiri süreçlerinin daha etkin ve verimli yürütülmesine yönelik yeni düzenlemeler yapıldığı,

- Teklifte, tedavi ve rehabilitasyon süreçlerinin uygulanacağı müstakil ceza infaz kurumlarının açılabilmesine olanak sağlandığı, mevcuttaki ceza infaz kurumlarındaki bazı bölümlerin de bu amaca yönelik kullanılabilmesinin yasal zemininin oluşturulduğu,

- Çocuğun üstün yararı gözetilerek çocuğunun engelliliği ya da ağır hastalığı nedeniyle kadın hükümlülerin cezalarının infazının ertelenmesine olanak sağlandığı,

- Göçmen kaçakçılığı ile daha etkin mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığı arttırmak için, mezkûr suçun cezasının alt sınırının artırıldığı,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarına uyum doğrultusunda Ceza Muhakemesi Kanununun 193'üncü maddesi ile 231'inci ve 308'inci maddelerinde düzenlemeler yapıldığı,

- Terör eylemleri nedeniyle hayatını kaybeden ceza infaz koruma memurlarının yakınlarına sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak kamuda ek istihdam hakkı getirildiği,

- Taşkın haczin yasaklanması ve konutta yapılacak haciz işlemlerinin hâkim kararına bırakılmasına yönelik maddelerde de gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde aleyhte söz alan milletvekilleri özetle;

- Kanun yapma süreçlerinde istisnai olarak kullanılması gereken torba kanun uygulamasının kanunların kalitesini ve bütünselliğini bozduğunu, yine kanunlaşma süreçlerinde yasa etki analizinin kullanılmadığı, izleme prosedürlerinin uygulanmadığı,

- Kanun yapma süreçlerine, uygulamanın içerisinde yer alan ilgili kurumlar ile baroların ve sivil toplum kuruluşlarının dâhil edilmesinin, yasama faaliyetlerinin kalitesini yükselteceği,

- Konut haczinin hâkim iznine bağlanmasının konutta haczi imkânsız hale getireceği, düzenlemenin icra dairelerinin ve icra mahkemelerin iş yükünü arttıracacağı, borçluya alacaklıdan mal kaçırmak için zaman kazandıracacağı, alacaklı taraf ve taraf vekili bakımından da alacağına zamanında

kavuşamama tehlikesini barındırdığı, düzenlemenin alacaklı ve borçlu açısından hak ve menfaat dengesinin alacaklı aleyhine bozacağı,

- Alacak miktarını aşacak şekilde haciz yapılmasının (taşkın haciz) yasaklanmasının haczin amacını ve kapsamını daraltacağı, icra müdürünün takdir yetkisini kısıtlayacağı, hacizli malın ekonomik değerinin altında satılacağı gerçeği ışığında alacaklının tam anlamıyla alacağına kavuşamaması tehlikesini doğuracağı,

- Mesleğe yeni başlayan avukatların mali olarak desteklenmesi amacıyla mesleğin ilk beş yılında baro keseneğinin alınmayacağı düzenlemesinin baroların gelir kalemlerinde ciddi düşümlere sebep olacağı, baroların ekonomik olarak kayba uğrayacağı, kanunen yapması gereken faaliyetlerini bütçe kısıtı nedeniyle yapamayacağı, söz konusu düzenlemenin barolara ek yük getirmeyecek şekilde değiştirilmesini ve genel bütçeden bu payın karşılanmasının faydalı olacağı,

- Avukatların büro kurma giderlerini karşılamaya yönelik finansman desteği sağlanmasına yönelik düzenlemede muğlak ifadelerin bulunduğu, uygulama esaslarını belirleme yetkisinin Adalet Bakanlığı yerine Türkiye Barolar Birliğine verilmesi gerektiği, ayrıca deprem bölgesinde bürolarını kaybeden avukatlara da faizsiz kredi desteği sağlanması ve ayrıca söz konusu illerde 5 yıl boyunca avukatların baro keseneklerinin hazinece karşılanması hususunda düzenleme yapılmasının yerinde olacağı,

- Yargısal bir yetki hususu olan delil tespiti, bilirkişilik ve yemin uygulamalarının noterler marifetiyle de yapılmasının, hukukun temel ilkelerine ve anayasanın 36'ncı maddesine aykırı olduğu, ayrıca bu düzenlemenin noterlerin iş yükünü arttıracığı,

- Kadın yükümlülere sağlanan hakkın eşitlik ilkesi gözetilerek erkek hükümlülere de sağlanması, hasta ve engelli çocuğun bakım yükümlülüğünün sadece annede olmadığı, düzenlemenin bu haliyle cinsiyetçi unsurlar içerdiği, dolayısıyla düzenlemenin ebeveyn şeklinde değiştirilmesinin yararlı olacağı, ayrıca hakkın kullanımının ceza miktarı ile sınırlandırılmasının ayrımcılık yasağı ilkesine de aykırı olduğu,

- Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu bakımından görevlendirilen gizli soruşturmacının delilleri kayıt altına alabilmesinin keyfiliğe sebep olabileceği,

- Dava şartı olarak arabuluculuğun istisnai olması gerekirken, yapılan düzenlemeler ile kural haline getirilmeye çalışıldığı,

- Gayrimenkulün aynına ilişkin davalar ile sınırlı ayni haklarla ilgili davaların kamu düzenine ilişkin olduğu, bu tür davaların arabuluculuğa elverişli hale getirilmesinin tapu güvenliğini sarsacağı, sıkı şekil şartlarına bağlı olan tapu işlemlerinin ve taşınmaz devrinin arabulucu tarafından da yapılmasının hukuka aykırı olduğu ve içinde ciddi riskler barındırdığı,

- Yine ortaklığın giderilmesi davalarında taraf teşekkülünün zor bir husus olduğu, hâkim ve avukat tarafından dahi sağlanamayan taraf teşkilinin arabulucu tarafından sağlanmasının neredeyse imkânsız olduğu, bu durumun mahkemeye erişimi geciktireceğini ve usul ekonomisine aykırı olduğu,

- Yargıya erişim sorununun ve uzun yargılama sürelerinin hak arama hürriyeti önündeki engeller olduğu, anayasa yargısının bireysel başvurular yoluyla etkin bir şekilde kullanılmasının yararlı olacağı, kurulması öngörülen tazminat komisyonunun Adalet Bakanlığı bünyesinde kurulması ile üye yapısının sadece hâkim ve savcılardan oluşacak olmasının bazı sakıncalara sebep olabileceği, komisyonun yapısının daha bağımsız ve komisyon üyeleri arasında da üniversitelerden, barolardan ve ilgili sivil toplum kuruluşları içerisinde seçilmesinin faydalı olacağı hususunda görüşler ifade edilmiştir.

Teklifin geneli üzerinde yapılan müzakerelerde lehte söz alan milletvekilleri tarafından özetle;

- Avukatların büro kurma giderleriyle ilgili uygun finansman koşullarının sağlanması, beş yıldan az kıdeme sahip avukatlardan baro aidatı kesilmemesi ve adli yardım ödeneklerinin artırılmasının önemli düzenlemeler olduğu, ancak deprem bölgelerinde bulunan avukatlara ve barolara pozitif ayrımcılık yapacak düzenlemelerin de hayata geçirilmesinin faydalı olacağı,

- Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının temel amacının adliyelerdeki iş yükünü azaltmak ve dolayısıyla adalete erişimi kolaylaştırmak olduğu, 6325 sayılı Kanun’da yapılan düzenlemelerinde bu amaca yönelik olduğu,

- Noterlere delil tespiti yapma yetkisinin, yargısal bir sonuç doğuracak nitelikte bir işlem olmadığı, noterlerce yapılacak delil tespitinin yalnızca ileride açılacak bir davada ileri sürülecek bir vakıanın tespiti amacıyla yapılabileceği, dolayısıyla düzenlemenin yargı yetkisinin devredilmesi olmadığını, ayrıca bu düzenlemenin doğal hâkim ilkesi ile hak arama özgürlüğünü de zedeleyecek mahiyette görülemeyeceği,

- Taşkın haciz yasağından murat edilen asıl çerçevenin borçlunun mevduat hacizlerine yönelik olduğu, çok küçük bir alacak için borçlunun bankalardaki birçok hesabına haciz işlemlerinin yapıldığı ve mağduriyetlere sebebiyet verildiği, yine haciz mahallinde borçlu aleyhine oluşabilecek suiistimallerin önüne geçilmesinin bu düzenleme ile amaçlandığı,

- Kadın hükümlülerin, çocuğunun engelliliği ya da ağır hastalığı nedeniyle cezalarının infazının belirli bir süre ertelenmesini sağlayan düzenlemenin cinsiyetçi bir yaklaşım içermediği, anne ile çocuk arasında var olan daha özel ve daha sıkı bağlar nedeniyle çocuğun üstün yararı gözetilerek bu teklifin hazırlandığı,

- Tapu kaydı ile ilgili olsa dahi tarafların üzerinde serbestçe tasarruf ettikleri uyuşmazlıkların ihtiyari arabuluculuk yoluyla çözülmesinin yolunun açıldığı, tapuya güveni sarsan bir durumun söz konusu olmadığı ve hukuka uygun olduğu,

- Yabancılarla ilgili mahkemelerce verilen yurt dışına çıkmamak adli kontrol kararına karşı valiliklerin yeni deliller sunarak itiraz edeceklerini, bu sebeple hukuki bir problemin oluşmayacağı,

- Ortaklığın giderilmesi davalarında taraf teşkilinin arabulucular tarafından sağlanmasının mahkemelere göre daha kolay olduğu, zira arabulucuların taraf teşkilini sağlamak adına her türlü iletişim aracını kullanabileceklerini,

- Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılama ihlal dosyalarının iş yükünü önemli ölçüde arttırması nedeniyle 09/03/2023 tarihinden önceki itiraz dosyalarının Tazminat Komisyonuna devredilmesi sağlanarak Anayasa Mahkemesinin iş yükünün hafifletilmesi sağlanmış olacaktır

şeklinde görüşler ifade edilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkındaki Kararı:

Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerinin görüşülmesine geçilmesi oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Kanun Teklifinin;

- Çerçeve 1’inci, 2’nci, 3’üncü, 4’üncü, 5’inci, 6’ncı, 7’nci maddeleri aynen,

- Çerçeve 8’inci maddesi; kanun yazım tekniğine uygun olması amacıyla, madde metninin birinci cümlesinde yer alan “Kanunun” ibaresinin “maddenin” şeklinde; “Bu Kanunla” ibaresinin “Bu maddeyi ihdas eden Kanunla” şeklinde değiştirilerek redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

- Çerçeve 9’uncu, 10’uncu, 11’inci, 12’nci, 13’üncü, 14’üncü, 15’inci, 16’ncı, 17’nci, 18’inci, 19’uncu, 20’nci, 21’inci, 22’nci, 23’üncü, 24’üncü, 25’inci, 26’ncı, 27’nci, 28’inci, 29’uncu, 30’uncu, 31’inci ve 32’nci maddeleri aynen,

- Çerçeve 33’üncü maddesi; metinde yer alan “aynı” ibaresinin metinden çıkarılarak redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

- Çerçeve 34’üncü, 35’inci, 36’ncı, 37’nci ve 38’inci maddeleri aynen,

- Çerçeve 39’uncu maddesi; ilgili mevzuata uygun atfın yapılması amacıyla, metinde yer alan “talep etmesi halinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “2004 sayılı Kanunun” ibaresi eklenerek redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

- Çerçeve 40’ıncı, 41’inci maddeleri aynen,

- Çerçeve 42’nci maddesi; “Bakanlığın merkez bağlı ve ilgili kuruluşlarında” ibaresine cümle düşüklüğünün giderilmesi amacıyla “merkez” ibaresinden sonra gelmek üzere “teşkilatı ile” ibaresi, “Heyetlerin başkanları” ibaresinden sonra gelmek üzere “Adalet” ibaresi eklenerek redaksiyona tabi tutulması suretiyle,

- Çerçeve, 43’üncü, 44’üncü ve 45’inci, 46’ncı, geçici 1’inci, 47’nci ve 48’inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Kanun Teklifinin tümü oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi olan üyelere, şerhlerini vermeleri için 20/03/2023 Pazartesi günü saat: 12.00’a kadar süre verilmiştir.

Komisyon tarafından verilen yetki doğrultusunda, teklifin tamamı tereddütleri gidermek, anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler; kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş; metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklif’in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Tokat Milletvekili Mustafa ARSLAN, Samsun Milletvekili Orhan KIRCALI, Çorum Milletvekili Oğuzhan KAYA ve Bursa Milletvekili Emine Yavuz GÖZGEÇ, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Abdullah Güler</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>Gülşay Samancı</i>
İstanbul	Kırıkkale	Konya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Abdullah Koç</i>	<i>Ayhan Erel</i>
Balıkesir	Ağrı	Aksaray
(Son toplantıya katılmadı)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Hasan Subaşı</i>	<i>Rafet Zeybek</i>	<i>Süleyman Bülbül</i>
Antalya	Antalya	Aydın
(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mehmet Rüştü Tiryaki
Batman
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Tufan Köse
Çorum
(Son toplantıya katılmadı,
muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Hayati Arkaz
İstanbul

Üye
Züleyha Gülüm
İstanbul
(Son toplantıya katılmadı,
muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Bülent Tüfenkci
Malatya

Üye
Emine Yavuz Gözgeç
Bursa
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Sabri Öztürk
Giresun

Üye
Turan Aydoğan
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mahmut Atilla Kaya
İzmir

Üye
Alpay Antmen
Mersin
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Mustafa Arslan
Tokat
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Oğuzhan Kaya
Çorum
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Abdulkadir Özel
Hatay

Üye
Zeynel Emre
İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye
Halil Öztürk
Kırıkkale

Üye
Orhan Kırçalı
Samsun
(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Adalet Komisyonunda 16 Mart 2023 tarihinde kabul edilen (2/4997) esas numaralı **“İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”**ne ilişkin görüşlerimiz ve teklifin kimi maddelerine karşı olmamızın nedenleri aşağıda belirtilmiştir.

I. TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

“İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”yle; yürürlük, yürütme ve bir geçici maddesi dahil 49 madde kapsamında toplam 21 ayrı kanunda değişiklik öngörmekte. AKP iktidarının, milletvekili çoğunluğu üzerinden Türkiye Büyük Millet Meclisine dayattığı; bu anlamıyla da hem yasama faaliyetinin sakatlandığı hem de nitelikli bir çalışma yürütülemediği için çıkarılan düzenlemelerin yeniden değiştirilmesi ihtiyacına yol açan torba kanun teklifi uygulaması, mezkur teklifle birebir örtüşmektedir. İcra ve haciz işlemlerinden uyuşturucuyla mücadele, göçmen kaçakçılığında kamu veya özel hukuk tüzel kişiliğine yarar sağlama amaçlı suçlara, denetimli serbestlik uygulamasından vazife malulü ceza ve infaz koruma memurlarının ailelerinin kamuda istihdamına, noterlere bir davada ileri sürülecek bir olaya ilişkin delil tespiti yapma yetkisi verilmesinden kira, taşınır-taşınmaz mal paylaşımları, ortaklığın giderilmesi, komşu hakkında kaynaklanan ve kat mülkiyeti kanunu kapsamındaki uyuşmazlıkların dava şartı olarak arabuluculuk kapsamına alınmasına, büro açacak avukatlara uygun faizli kredi verilmesinden genel bütçe harç gelirlerinden adli yardım için ayrılan payın artırılmasına kadar çok farklı konularda bütüncül bir yaklaşım koymaksızın hazırlanan düzenlemeleri kapsayan teklif, aynı zamanda Adalet Komisyonunda 27. Yasama Dönemi’nde kabul edilen, büyük çoğunluğu ‘torba’ niteliğindeki yirmibirinci teklif olma özelliği de taşımaktadır.

Resmi kayıtlara **“İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”** olarak geçen düzenleme, kamuoyuna ‘7. Yargı Paketi’ olarak tanıtıldı. Bilindiği üzere ‘yargı paketi’ ifadesi, AKP iktidarının ‘Yargı Reformu Strateji Belgesi’ adıyla 2019 yılının Mayıs ve ‘İnsan Hakları Eylem Planı’ adıyla 2021 yılının Haziran ayında açıkladığı temel iki belgede yer alan yargı sisteminin işleyişine ilişkin

çeşitli önerilerinin yasama sürecine yansması anlamına gelmektedir. ‘Yargıda reform’ söylemi, FETÖ ile ortaklık döneminde yargıda açılan karadellelele yargıya güveni tarihin en düşük seviyelerine indiren ve yargı eliyle siyasi muarızlarını yok etme politikası izleyen AKP iktidarının, 15 Temmuz 2016 tarihli darbe kalkışmasının ardından yaşanan sorunların kaynağını gizleme çabasının ürünüdür ki ‘Yargı Reformu Strateji Belgesi’ adlı dokümanda, yargının bazı yapısal sorunlarına değinilse de bu doğrultuda hiçbir adım atılmaması bu yöndeki göstergelerden biridir. Belgedeki çözüm önerilerini hatırlatmak gerekirse:

**‘Hak ve Özgürlüklerin Korunması ve Geliştirilmesi’, ‘Yargı Bağımsızlığı, Tarafsızlığı ve Şeffaflığın Geliştirilmesi’, ‘İnsan Kaynaklarının Nitelik ve Niceliğinin Artırılması’, ‘Performans ve Verimliliğin Artırılması’, ‘Savunma Hakkının Etkin Kullanımının Sağlanması’, ‘Adalet Erişiminin Kolaylaştırılması ve Hizmetlerden Memnuniyetin Artırılması’, ‘Ceza Adaleti Sisteminin Etkinliğinin Artırılması’, ‘Hukuk Yargılaması ile İdari Yargılamasının Sadeleştirilmesi ve Etkinliğinin Artırılması’, ‘Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemlerinin Yaygınlaştırılması’ başlıkları altında toplam 9 ‘AMAÇ’ belirlenmiştir.*

**Belirlenen amaçlar doğrultusunda 63 hedef konulmuştur.*

**‘İfade özgürlüğüne ilişkin mevzuat ve uygulama analiz edilerek, bireylerin hak ve özgürlük alanlarını daha da genişletecek düzenlemeler yapılacaktır’, ‘İfade özgürlüğünü ilgilendiren yargı kararlarına karşı kanun yolu güvencesi artırılacaktır.’, ‘Hâkim ve savcılarının atama, nakil ile terfi sisteminin nesnel ve liyakate dayalı ölçütlerle geliştirilmesi sağlanacaktır’, ‘Belirli bir mesleki kıdeme sahip hâkim ve savcılar için coğrafi teminat getirilecektir.’, ‘Etik ilkeler belirlenerek uygulama yakından izlenip denetlenecektir.’, ‘Niteliğinin artırılması hedefi çerçevesinde avukatlık mesleğine giriş usulü değiştirilecektir.’, ‘Adalet sistemi konusunda kamuoyunu bilgilendirme mekanizmaları güçlendirilecektir.’, ‘Başta adil yargılanma hakkı olmak üzere hak ve özgürlüklerin korunması ilkesinin gözetilmesi suretiyle suç ve yaptırım dengesi bütünüyle gözden geçirilerek yeniden düzenlenecektir.’ şeklinde bazı faaliyetler sayılmıştır.*

Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilen ‘yargı paketleri’nin hiçbirinde, yargının temel sorunlarına yönelik düzenlemeler yer almamıştır. Hâkim ve savcılara ilişkin göreve başlatma, yer değışikliğı ve görevden alma dâhil her türlü iş ve işlemleri yürüten Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yürütme erkinin kontrolünde olmasına yol açan oluşum şekliyle ilgili

tarafsız yargı ilkesi doğrultusunda tek bir adım atılmazken, belgelerde taahhüt edilen ‘hâkim ve savcıların istekleri dışında başka yerlere tayin edilmemesi ve buldukları illerde sürgün korkusu yaşamadan görev yapması’ anlamına gelen coğrafi teminata ilişkin düzenlemeler de hayata geçirilmedi.

AKP iktidarı bu dönemde, diğer birçok alanda olduğu gibi yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusunda da vaat ettiklerinin tersini yapmış; Türk yargı sisteminin itibarı, ulusal ve uluslararası düzeyde ciddi kayba uğramıştır. Partili kimliği nedeniyle taşıdığı cumhurbaşkanlığı görevi üzerinde sakil duran Recep Tayyip Erdoğan’ın, tüm kamuoyunun önünde yaptığı açıklamalarla bazı yargılamalara müdahale ederek yönlendirdiği herkesin malumudur. Gezi Parkı Protestolarına ilişkin dava sürecinde yaşananlar, bu durumun bariz örneğidir ve günü geldiğinde savcı, günü geldiğinde hakim olarak karşımıza çıkan Erdoğan’ın, yargı erkini tamamen kendine bağlama arzu ve hedefinde olduğu tartışmasız bir gerçektir.

Recep Tayyip Erdoğan, uluslararası niteliğe ulaşan bazı davalarda da yargıyı pazarlık unsuru olarak kullanmaktan geri durmamıştır. Bu davaların öne çıkanları ve yargılama süreçlerinde yaşananları hatırlamak gerekirse:

*“**MAVİ MARMARA DAVASI:** 2010 yılında Gazze’ye deniz yoluyla insani yardım, tıbbi malzeme ve inşaat malzemesi götüren konvoya İsrail ordusu tarafından uluslararası sulara müdahale edilmiş, konvoyda bulunan on sivil hayatını kaybetmiş, diğer siviller İsrail makamları tarafından zorla alıkonulmuştu. Süreç içinde ‘Mavi Marmara Olayı’ olarak adlandırılan bu durum karşısında İsrail Devletine karşı birçok ülkede dava açılmıştı; ülkemizde de Mayıs 2012 yılında Mavi Marmara saldırısı için iddianame hazırlanmış ve yargı süreci başlatılmıştı. Ancak 28 Haziran 2016’da Türkiye ve İsrail arasında yapılan anlaşma nedeniyle Aralık 2016’da savcı, bu anlaşmayı gerekçe göstererek davanın düşülmesi talebinde bulunmuştur. Mahkeme heyeti de aldığı kararla kamu davasının bu gerekçeyle düşülmesine karar vermiştir.*

*-**DENİZ YÜCEL DAVASI:** Şubat 2017 tarihinde Alman vatandaşı olan gazeteci Deniz Yücel terör propagandası ve halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçlaması ile gözaltına alındı. Almanya ile olan ilişkilerin kötüleşmesi sürecinde sıklıkla gündeme gelen gazeteci Yücel’in tutuklanması sonrası serbest bırakılması, dönemin Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Dışişleri Bakanı*

Sigmar Gabriel'in, dönemin Başbakanı Binali Yıldırım ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la yaptıkları farklı görüşmelerden sonra olmuştur.

-RAHİP BRUNSON DAVASI: *15 Temmuz Darbe Girişimi sonrasında Ekim 2016 yılında terör örgütlerine yardım etmek ve casusluk suçlaması ile tutuklanan ABD vatandaşı rahip Andrew Brunson, hakkında 35 yıl hapis istenen iddianame kapsamında, Ekim 2018'de 3 yıl 1 ay 15 gün hapis cezasına çarptırılmış, tutuklu bulunduğu süre göz önüne alınarak serbest bırakılmış, hakkındaki ev hapsi ve yurtdışı yasağı da kaldırılmıştı. Rahip Brunson'un ülkesi ABD'ye gitmesiyle sonuçlanan süreçte, ABD ve Türkiye arasındaki diplomatik temaslar ve basın önünde verilen karşılıklı demeçlerin yanı sıra dönemin ABD Başkanı Trump'ın yaptırım ve tehditlerinin etkili olduğu görülmüştü.*

-CEMAL KAŞIKÇI DAVASI: *Ekim 2018 tarihinde Suudi Arabistan yönetimine muhalif gazeteci Cemal Kaşıkçı, İstanbul'da Suudi Arabistan Başkonsolosluğunda, Suudi Arabistan'dan gelen özel bir ekip tarafından vahşice öldürülmüş, cinayeti işleyen özel ekip daha sonra ülkelere dönmüştü. Kaşıkçı'nın diplomatik bir binada öldürülmesi tüm dünyada yankı uyandırmış, Suudi Arabistan yönetimini zor durumda bırakmıştır. Cinayetin İstanbul'daki Suudi Başkonsolosluğunda işlenmiş olması sebebiyle ülkemizde yargı süreci başlatılmıştı. Türkiye ve Suudi Arabistan arasındaki olumsuz ilişkiler bu süreçte daha da gerginleşmesine karşın ilerleyen yıllarda uluslararası konjonktür değişmiş, AKP iktidarı ile Suudi yönetimi arasında iyi niyet adımları atılmaya başlanmıştı. 26 sanıklı Kaşıkçı Cinayeti davasında durdurma kararı verildi ve Adalet Bakanlığının olumlu görüşü ile geçen yıl Suudi Arabistan'a devredildi."*

'Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi' kisvesi altında uygulanan 'tek adam' rejimi, yargısal süreçlere doğrudan müdahale etmenin yanı sıra çıkarılan yasalarla toplumsal düzenimizi, özgürlüklerimizi daha da sınırlandırmaktadır. 27. Yasama Dönemi'nin içinde bulunduğumuz son yasama yılı olan 6. Yasama Yılı'nın geçen yılın 1 Ekim tarihindeki başlangıcının ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'na sevk edilen ve yasalaşan 'Basın Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la Türk Ceza Kanununa eklenen 'Halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma' başlığı altındaki yeni suç türü, düşünce ve ifade özgürlüğü ile basın özgürlüğü üzerinde var olan baskıyı perçinlemiştir. İhdas edilen söz konusu suç türü, hem yazılış hem de mahiyeti bakımından, Anayasa'nın Başlangıç bölümüne, 'Haberleşme hürriyeti' (md. 22), 'Düşünce ve kanaat hürriyeti' (md. 25),

‘Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti’ (md. 25), ‘Basın hürriyeti’ (md. 28) kapsamındaki hükümlerine açıkça aykırılık taşımaktadır. Oto sansüre hukuki dayanak oluşturan düzenleme; çağımızda bir toplumun geleceğe güvenle bakabilmesi, görünen gerçekler etrafında ortaklaşabilmesinin temel şartı olan özgürlüklerimiz üzerindeki baskıyı artırmak suretiyle toplumsal barışımızı da tehdit eder içeriktedir.

AKP iktidarının yukarıda ifade edegeldiğimiz olumsuz sicilinin gölgesinin olduğu **“İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”** adlı ‘7. Yargı Paketi’nin Adalet Komisyonundaki görüşmelerinin başlangıcında, Komisyon üyesi Cumhuriyet Halk Partili milletvekilleri olarak; Parti’miz adına 2021 yılının Haziran ayında Meclis Başkanlığına sunulan ve halihazırda Adalet Komisyonunda bekletilmekte olan adil yargılanma hakkına dair 189 maddeden oluşan 12 yasa önerimizin, görüşülen teklifle birleştirilmesi talebimiz, AKP ve MHP’li milletvekillerinin oylarıyla reddedildi. Adalet Komisyonu Başkanlığının tek bir sayfasını bile açmadan yıllardır komisyonun raflarında beklettiği yasa değişikliği önerilerimiz, verildiği gün de bugün de ülkemizin yargısal boyuttaki bazı acil sorunlarına çözümler içermektedir. Çocuk kapalı ceza infaz kurumlarının kaldırılarak bütün çocuk hükümlülerin mahkumiyetlerini eğitim evlerinde geçirebilmesi; hakimlik ve savcılık mesleğine kabulde, mülakatın görüntülü ve sesli kayıt altına alınması; hakaret suçunda hapis cezası ile cumhurbaşkanına hakaret suçunun kaldırılması; OHAL KHK’leriyle hakkında herhangi bir soruşturma veya kovuşturma açılmamış olanlar ile hakkında takipsizlik veya beraat kararı verilenlerin görevlerine iadesi sırasında uygulanan tedbirlerin kaldırılması; toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzegahının belirlenmesine ilişkin keyfiliğe açık ve ölçsüz mahiyetteki ‘vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılmaz derecede zorlaştıracak’ ölçütünün kaldırılması; tutuklama sebeplerinin daraltılması çerçevesinde katalog suç uygulamasının terk edilmesi; gizli tanık ve gizli soruşturmacı gibi kurumların kaldırılması, ters kelepçi gibi insanlık dışı uygulamaların yasaklanması; seçmen iradesini hiçe sayarak belediyelere kayyım atmasına son verilmesi, önerdiğimiz düzenlemelerden bazılarıydı.

‘7. Yargı Paketi’nin çeşitli hükümlerinin anayasa aykırılık taşıdığına ilişkin önerilerimizi de görüşmelerin başlangıcında ifade ettik ancak AKP ve MHP’li milletvekillerinin oylarıyla bu önerimiz de reddedildi. Dikkate alınmayan anayasa aykırı olduğunu savunduğumuz maddeler ile gerekçeleri ise şöyleydi:

“Madde 15: *Noterlik Kanununun 61 inci maddesinde yapılması teklif edilen düzenlemeyle, noterlerin yapabilecekleri tespit işlemlerinin kapsamına delil tespiti de ekleniyor. Noterler, bir davada ileri sürülecek bir olayın tespiti amacıyla talep üzerine veya daire dışında keşif yapabilecek, yemin ettirilerek bilirkişi incelemesi yaptırabilecek, tanık ifadesi alabilecekler. Bu işlemler bizzat noterler veya imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri tarafından yapılabilir. Teklif düzenlemesi, Anayasa'nın adil yargılanma hakkını düzenleyen 36. maddesine aykırıdır. Kişinin hak ve yükümlülüklerine ilişkin yargılama sürecinde esas alınacak delilin tespitinin bağımsız ve tarafsız yargı mensupları tarafından gerçekleştirilmesi gerekirken, teklif maddesi, bu yetkiyi, statüleri gerekli güvenceleri sağlamayan noterler veya imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyerlerine tevdi etmektedir.*

Madde 25: *Ceza Muhakemesi Kanununun, “Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının itiraz yetkisi”ni düzenleyen m. 308/A, AYM'nin 26/1/2022 tarihli ve E: 2021/48; K: 2022/7 sayılı iptal kararı doğrultusunda kısmen değiştiriliyor. AYM'nin iptal kararına göre; maddenin birinci cümlesi, aynı fiilden dolayı birden fazla kez yargılanmama ve ceza almama ilkesine aykırılık taşımaktadır. Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının olağanüstü kanun yolu sayılan itiraz yetkisi, aynı fiilden dolayı birden çok yargılanmama ve cezalandırılmama ilkelerine aykırılık taşımıştır. Fıkranın AYM tarafından iptal edilen bu birinci cümlesi “sanığın aleyhine itirazlar” açısından iptal edilmiştir ancak değişiklikle bu iptal edilen cümle yine getirilmekte; bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığının, re'sen veya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren 30 gün içinde kararı veren daireye itiraz edebileceği hükmü korunmaktadır. Ancak fıkraya eklenen cümleyle, sanık aleyhine itiraz edilebilmesi için, kararı etkileyecek nitelikte esaslı bir hata yapılması şartı aranacaktır. Esaslı hata halinde Cumhuriyet başsavcılığı sanık aleyhine itiraz kanun yoluna başvurabilecek. Eklenen diğer cümleyle; sanık aleyhine itiraz halinde, bu itiraz sanığa ve avukatına daire tarafından tebliğ edilecek; tebligat ise ilgililerin dava*

dosyasındaki son adreslerine yapılırsa geçerli sayılacaktır. Tebliğden itibaren 7 gün içinde yazılı cevap verilebilecek. Maddeye bu tebligat usullerinin yazılma nedeni, AYM'nin iptal kararında, sanığın haberdar edilmesine dönük bir düzenlemenin yer almaması ve savunma hakkının ihlali sonucu adil yargılanma hakkının ilkelerinden “silahların eşitliği”ne aykırılık içermesidir. Anayasa Mahkemesi tarafından söz konusu madde 308/A'nın birinci cümlesinin “sanığın aleyhine itirazlar” yönünden iptal edilmesine rağmen; teklifle iptale konu cümle aynen tekrarlanmış ve AYM'nin belirttiği sakıncaların giderilmesi için fıkraya cümleler eklenmiştir. Ancak teklif, AYM kararının gereğini karşılamakta yetersizdir, zira sanık aleyhine itirazın niçin sadece esaslı hatalarla sınırlandırıldığı temellendirilmemiştir. Teklif metni, bu açıdan Anayasa madde 153'ün son fıkrasına aykırıdır.

Madde 26: *Düzenlemenin öngörülme amacı, bakıma muhtaç bir çocuğun ebeveyni tarafından bakımının sağlanmasını temindir. Teklifte 18 yaşını doldurmamış çocuk dikkate alındığına göre, düzenleme özel olarak annesine ihtiyaç duyan bir bebeği korumak için öngörülmüş değildir. Düzenleme tutarsızdır, zira konu muhtaç çocuğun bakım ve korunmasıysa, bunu annesi kadar babası da yapabilir. Şu halde, muhtaç çocuğu korumak için böyle bir düzenleme getirilecekse, düzenlemedeki “çocuğa kadın bakar” şeklindeki ataerkillik tortusu içeren ön kabullenme bertaraf edilmeli, ceza infazı ertelenmenin yalnızca kadın hükümlü için değil, gerekli koşulların sağlanması durumunda erkek hükümlü için de sağlanabilmesinin öngörülmesi gerekir. Düzenlemenin bu hali, koşullar gereği bakımına muhtaç oldukları mahpus hükümlü anneleri olan çocuklarla, koşullar gereği bakımına muhtaç oldukları mahpus hükümlü babaları olan çocuklar arasında haklı nedene dayanmayan bir muamele farklılığı doğurmaktadır. Bu iki kategori çocuktan hükümlü anneleri olan muhtaç çocuklar ceza infazı ertelenmesiyle uygun ebeveyn bakımına kavuşabileceklerken, muadil durumda hükümlü babaları olan muhtaç çocuklar, uygun ebeveyn bakımına erişemeyeceklerdir. Teklif metni, bu açıdan Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10. maddesine aykırıdır.*

Madde 27: *Düzenleme; madde bağımlısı olduğu tespit edilen hükümlülerin, ceza infaz kurumlarında buldukları süre içinde tedavi ve*

rehabilitasyonlarının sağlanması amacıyla izin, ziyaret ve görüşme haklarını geçici olarak kısıtlamaktadır. Uygulama, hükümlünün özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına müdahaledir. Her ne kadar kısıtlama amacı, tedavi ve rehabilitasyon programlarının başarısına yönelik gösterilse de, bu kısıtlanmanın zaman bakımından sınırı, bu karara yönelik itiraz usulü gibi hususların kanunda düzenlenmesi gerekmektedir. Bu noktaları içermeyen düzenleme, hükümlünün özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına keyfi ve ölçüsüz sınırlamalar getirilmesini mümkün kılacaktır. Düzenleme, bu haliyle, Anayasa'nın 20. ve 13. maddelerine aykırıdır.

Madde 44: Bu maddeyle 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun sınır dışı etmeyi düzenleyen 54. Maddesine yeni bir fıkra eklenmektedir. Fıkrayla, valiliklere, terör ve suç örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi, kamu düzeni, kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturan, uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından tanımlanan terör örgütleriyle ilişkili olduğu değerlendirilen yabancılar hakkında mahkemelerin vereceği yabancılar hakkında yapılan adli işlemler çerçevesinde yurt dışına çıkarmamak şeklinde adli kontrol kararlarına karşı, Cumhuriyet savcılığı aracılığıyla itiraz ederek kararın kaldırılmasını talep etme yetkisi veriliyor. Türkiye'de yabancıların yurt dışına çıkarılması Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler çerçevesinde ve AIHM içtihatları doğrultusunda hakim kararıyla ve gerekçeli biçimde uygulanmaktadır. Bu kararlara 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 111. Maddesinin ikinci fıkrasıyla adli kontrol kararlarına itiraz yolu açıktır. Dolayısıyla yapılan değişiklik uygulamada esaslı bir değişiklik getirmemekle birlikte terör suçlularını, kamu düzeni açısından sakıncalı olanlar ve uluslararası kuruluşlar tarafından terörle ilişkilendirilen kişilerle sınırlı olacak biçimde valiliklerin savcılıklar üzerinden mahkeme kararlarına itiraz etmesi yolu açılmaktadır. Kanun teklifi bu itirazın, mahkeme kararlarının değiştirilmesini gerektirecek biçimde yeni delillere dayanmasını zorunlu kılmalıdır. Oysa değişiklik teklifinde bu açıdan bir hüküm bulunmamaktadır. Karara esas olan delil durumlarında bir değişiklik yok iken mahkeme kararlarının itiraz yoluyla üstelikle valilik talepleriyle değişmesi bu kişilerin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmaları durumunda Türkiye

aleyhine kararların çıkmasına neden olabilir. Ayrıca mahkemenin sınır dışı etmediği bir kişiyi yeni hukuki delillere dayanmaksızın valiliklerin talepleriyle sınır dışı etme isteği hukukun üstünlüğü ve bağımsızlığı açısından sorunlu bir yaklaşımdır. Bu kişiler Türkiye’de kaldıkları süre içinde bir suç işlerlerse yargılanmalarının önünde bir engel bulunmadığı dikkate alınmalıdır. Teklif maddesi, Anayasa’nın 16. maddesiyle beraber temel hak ve özgürlükleri düzenleyen maddeleri açısından ihlal doğuracak sonuçlara yol açma riskini taşımaktadır.”

Teklifin görüşmelerine damga vuran gelişme ise, 39 gün önce Kahramanmaraş merkezli yaşanan depremle birlikte ortaya çıkan ihmaller ve bu ihamlardan kaynaklı yaşanan can ve mal kayıplarıydı. Söz alan muhalefet partisi milletvekilleri, konutların inşaatı sırasındaki denetimsizlikten imar aflarına, Kızılay’ın deprem sonrası çeşitli kurum ve kuruluşlara parayla çadır satışından arama-kurtarma çalışmalarında yetersizliğiyle akıllarda kalan AFAD’a kadar, suç boyutuna da ulaşan ihmellere dikkat çekerken, siyaset ve bürokrasiden bir tek istifanın bile olmaması; bir halkın başına gelebilecek en büyük sorunlardan, siyasi otoritenin her halükarda iktidarını koruma, dolayısıyla çürümüşlüğü’nün göstergesi olduğu vurgulandı. Deprem öncesinde alınmayan önlemlerden, iktidar başta olmak herkesin sorumluluk sahibi olduğu; Adalet Komisyonunun da önceki depremler, sel ve toplu katliamlara dönüşen iş ve diğer kazaların ardından gerekli yasal düzenlemeleri gündeme getirmemesi, üzerine düşen toplumsal farkındalığı oluşturmaması, aksine iktidarın toplum üzerinde baskı amaçlı uygulamalarını gündemine almasından kaynaklı sorumluluk altında olduğu eleştirileri de ifade edildi.

“İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” nin 12 maddesi uyuşturucu maddeler ve kullanımıyla mücadele, 7 maddesi yargıda alternatif çözüm yollarından arabuluculuk sistemi, 6 maddesi de icra ve iflas dosyalarına ilişkin iş ve işlemleri düzenlerken, noterlere verilen yetki ile avukatlara ilişkin düzenlemeler de teklifin esasını oluşturmakta.

Teklif, imal ve ticareti nedeniyle hapis cezası öngörülen uyuşturucu veya uyarıcı madde çeşitlerine yenilerinin eklenmesini öngörürken, uyuşturucu bağımlılarının tedavisi ve kontrolüne ilişkin tedbirleri sıkılaştırmakta. Bir nevi sonuca yönelik tedbirler içeren teklif, sorunun kökenine inmemekte ve bu düzeyde çözümler içermemekte. Uyuşturucu madde

ticareti uzun yıllardır Türkiye'nin gündeminde ve bu bağlamda mücadele edilen bir sorun olmakla birlikte AKP iktidarının son yıllarında sorunun daha da arttığı çeşitli verilerle tespitlidir. Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Dairesi'nin Ağustos 2022 tarihli "Metamfetamin Türkiye'de ve Dünyada Kullanımı" başlıklı raporu; Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nun da geçen yılın son aylarına doğru bir sosyal medya paylaşımıyla kamuoyunu uyardığı metamfetamin - bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal yaşamında oluşturduğu yıkıcı etkileri nedeniyle ulusal ve uluslararası alanda kontrol altına alınmış, yasa dışı sentetik/ kimyasal bir narkotik madde - dünya geleinde olduğu gibi ülkemizde de kullanımının arttığını kaydetmekte. Raporda; 2016-2021 yılları arasında Türkiye'de her geçen yıl metamfetamin yakalama miktarlarında artış olduğu, özellikle 2020'de bir önceki yıla göre 4 kat artışın yaşandığı görülmekte. 2022 yılının sadece ilk yedi ayında görülen metamfetamin yakalama miktarı ise 8 bin 600 kilograma ulaşmış. Rapora göre 2015 yılında yalnızca 54 ilde yakalanan metamfetamin maddesi, 2020 ve 2021 yıllarında 81 ilde de görülmüş. Raporda, Türkiye'de uyuşturucu kaynaklı ölümlerin en yüksek görüldüğü yıl 2017; 941 kişinin hayatını kaybettiği 2017'de kişilerde metamfetamin görülme oranı %7,8 iken, 270 ölümün meydana geldiği 2021 yılında bu oran %46,3'e yükseldi. Sadece metamfetamin kaynaklı ölümler 2017 yılında binde 3 iken, 2021 yılında %38,3'e çıktı. 2021 yılında metamfetamin olay sayısı, bir önceki yıla oranla %70,3'lük artış gösterdi. Artan olay sayısına paralel olarak da 2021 yılı metamfetamin olaylarında yakalanan şüpheli sayısı da bir önceki yıla göre %61,5 oranında arttı. Ayrıca, Türkiye'de yatarak metamfetamin tedavisine başvuru oranı 2016'da %3,5 iken bu oran, 2021'de %15,5'e yükselmiş. 2021 yılında Türkiye genelinde uyuşturucu suçlarından dolayı polis tarafından 264 bin 202 şüpheliye adli işlem yapılmış. Bu şüphelilerin, 43 bin 452'sine anket uygulanmış. Anket uygulanan kişilerin 27 bin 779'u yaklaşık %64'ü "Hayatının herhangi döneminde en az bir kez uyuşturucu madde denediğini" ifade etmekte. Bu ifadede bulunan katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında %26,6'sının, lise ve üzeri öğrenim düzeyine sahip olduğu görülüyor. Polis tarafından adli işlem yapılan anket katılımcılarının cinsiyet dağılımına bakıldığında ise erkeklerin %95,1'i, kadınların ise %4,9'u hayatlarında en az bir kere uyuşturucu kullandıklarını belirtiyor. Kullanıcıların %86,7'si ise ailesinin yanında yaşadığını belirtiyor. İlk defa uyuşturucu kullanan kişiler, uyuşturucu temini için başvurdukları ilk adresin arkadaş ortamı olduğunu ifade ediyor. Uyuşturucu madde kullanmaya başlama yaşı bakımından 15-24 yaş döneminin en riskli grup olduğu vurgulanıyor. Polis tarafından adli işlem yapılan anket katılımcıların arasında bu yaş grubunda uyuşturucuya başlayanların oranı, 2020 yılında %73,6 iken 2021 yılında ise %73,7'ye çıktı. 2021 yılında uyuşturucuya başlama yaşı ortalama 21,22 olarak

ölçüldü. Narkolog Raporu'nda "Hayatının herhangi döneminde madde kullandığını beyan eden" 27 bin 779 kişinin % 36,1'inin metamfetamin kullanıcısı olduğu ortaya çıkarken metamfetamin kullanıcılarında 'düzenli bir işim var' diyenlerin oranı, diğer kullanıcılara göre oldukça düşük. İş durumuna göre meslek dağılımı incelendiğinde %13,2 ile bu maddeyi en çok kullananların işçiler olduğu göze çarpıyor. Bunun yanında, sorun yalnızca metamfetaminden ibaret değil. İçişleri Bakanlığının yayımladığı 'Türkiye Uyuşturucu Raporu 2022'ye göre; Türkiye'de 2021 yılında 2 bin 961 kokain olayı gerçekleşmiş. Bu olaylarda 4 bin 714 şüpheli yakalanmış ve 2 bin 841 kg kokain ele geçirilmiş. Rapora göre yakalanan kokain miktarı şimdye kadarki en yüksek miktar olarak kayıtlara geçti. Raporla 2021 yılında Türkiye'de bir önceki yıla göre %61,1 oranda artışla eroin ele geçirildiği ve esrarda bir önceki yıla göre düşüş görüldüğü belirtilirken, kokain yakalama oranında ise %44,9 artış yaşandığı belirtiliyor. Rakamların da gösterdiği üzere AKP; işsiz ve umutsuz, uyuşturucu madde bağımlısı bir nesil yaratarak en büyük tahribatı yarınlarımıza verdi. Siyaseten nefrete söylemine dayanan 'Kindar ve dindar nesil' projesi 'purda şekeri çeken nesil' projesine dönüşmüş durumda.

Kanun teklifine ismini de veren icra ve iflas konusu, bu hükümetin görev süresi boyunca gittikçe büyüyen bir sorun haline gelmiştir. Teklifin ilk 6 maddesi 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun çeşitli maddelerinde değişiklik öngörürken, 27. Yasama Dönemi kapsamında geçirdiğimiz yaklaşık beş yıllık süreçte Adalet Komisyonu olarak önümüze gelen teklifler içinde, bununla birlikte 'İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun' isimli üçüncü teklifi görüşmekteyiz. Bu yasama döneminde Adalet Komisyonu olarak görüştüğümüz diğer tekliflerin dördünde de İcra ve İflas Kanununun çeşitli hükümlerinde düzenleme yapılmıştı. Görüşmelerini yaptığımız teklif kapsamındaki değişikliklerle, konutta haciz işlemi icra mahkemesinin kararına bağlanırken muhafazasına gerek kalmayan malların tasfiyesi de yeniden düzenlenmekte. Konutta haciz işlemine ilişkin getirilen yeni uygulama, hacze gidilen yerin konut olup olmadığının tespit süreci ve bu süreçte haciz işleminin alacaklı aleyhine sonuçlar yaratmasının yanı sıra zaten dosya yığılması yaşanan icra mahkemelerindeki iş yükünün kaçınılmaz olarak daha artmasına yol açacaktır. Çözüm olacağı bile tartışmalı benzeri düzenlemelerden, icra ve iflas konularıyla ilgili sürekli düzenleme yapılmasının asıl nedenlerine eğilmek yerinde olacaktır. Asıl neden ise, depremde de zuhur eden, AKP iktidarının her konuda ciddi bir çöküntü yaratmış olmasıdır. En bariz alan da ekonomidir. Bazı rakamlar paylaşmak gerekirse, geçen yılın 12 Eylül günü itibarıyla icra dairelerindeki icra ve iflas dosya sayısı rekor seviyeye ulaşarak, 24 milyon 97

bin 229 olmuştur. Geçen yılın tamamında icra dairelerine gelen yeni dosya sayısı ise 8 milyon 598 bin 957 olarak gerçekleşmişti. 13 Mart 2023 tarihi itibarıyla icra dairelerinde derdest olan dosya sayısı ise 23 milyon 190 bin 798'dir. Yaşanan gerileme zannedildiği gibi işlerin düzelmesinden kaynaklı değil; iktidarın yanlış faiz ve para politikası nedeniyle kronik hale dönüşen ekonomik kriz bağlantılı yüksek enflasyonun sonucu birkaç bin liralık elektrik fatura borcunu bile ödeyemeyen milyonlarca vatandaşımızın 2 bin 500 TL'lik borçlarına af getirmesinin etkisidir. Bu etkinin bile sınırlı sayıda olduğu gözlemlenirken, vatandaşın gerçek haline ilişkin bilgiler ise şöyle:

** Bireysel kredi ve kredi kartı borçları, 24 Şubat – 3 Mart haftasında 29 milyar lira daha artarak 1 trilyon 762 milyar liraya kadar tırmandı. Vatandaşların banka borçlarında yılbaşından bu yana ise 188 milyar liralık artış yaşandı.*

** Vatandaşların borcunun 1 trilyon 240 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinin, 522 milyar lirası da kredi kartı borç bakiyelerinden kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 18 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 11 milyar liralık artış yaşandı.*

** TAKİPTEKİ BORÇ: Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen ve henüz varlık yönetim şirketlerine devretmedikleri takipteki borçları ise 32,1 milyar liraya yükseldi.*

** Vatandaşların bankalar ve finansal şirketlerden ayrı olarak TOKİ'ye taksitli konut alımları nedeniyle 28 milyar lira, varlık yönetim şirketlerine de 36 milyar lira borcu bulunuyor. Bu yıl ocak ayında 92 bin 443 vatandaş bireysel kredi, 75 bin 75 kişi de kredi kartı borcunu temerrüt süresinin sonunda da ödeyemediği için bankalar tarafından icra takibine alındı. Hem kredi kartı hem de bireysel kredi yüzünden aynı anda takibe alınanlar tek kişi sayıldığında Ocak'ta toplam 143 bin 863 kişi borcunu ödeyemedi.*

** Risk Merkezi'nin verilerine göre Ocak 2023 itibarıyla 2 milyon 433 bin 791 kişi, bankalar ve diğer finansal kuruluşlar, 2 milyon 33 bin 765 kişi de icraya verildikten sonra da kredi ya da kredi kartı borcunu ödeyemediği için bu kuruluşların takibinde bulunuyor.*

** Hem bankalar ve diğer finans kuruluşları hem de varlık yönetim şirketlerinin takibinde bulunanlar tek kişi sayıldığında toplam 3 milyon 882 bin*

476 vatandaş, son beş yılda icraya verildiği halde borcunu ödeyemediği için bankaların kara listesinde.

Teklifle önemli değişiklikler yapılan bir diğer kanun ise, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'dur. Hukuki uyuşmazlıklarda mahkemelerden önce gidilen alternatif çözüm yöntemlerinden biri olan arabuluculuk müessesesi, teklifle; kira, taşınır-taşınmaz mal paylaşımları, ortaklığın giderilmesi, komşu hakkı ve kat mülkiyeti kapsamındaki uyuşmazlıklarda da dava şartı haline getirilmekte. 2012 yılının Haziran ayında kabul edilerek Resmi Gazete'de yayınlanan kanunla Türk hukukunda uygulanmaya başlanan arabuluculuk sistemiyle mahkemeler üzerindeki iş yükünün azaltılması yoluyla yargılama süreçlerinin uzamasından kaynaklı mağduriyetlerin önüne geçilmesi amaçlanırken, 2018 yılında yapılan bir değişiklikle arabuluculuk sistemi bazı davalar için şart koşulmuştu. Başlangıçta ihtiyari niteliği nedeniyle yoğun eleştiri konusu yapılmayan arabuculuk sisteminin, ticaret, iş-işveren arasındaki uyuşmazlıklar ile tüketicilerin hakları kapsamındaki ihtilaflara ilişkin davalar için şart koşulması, kuruluş amacının sorgulanmasını beraberinde getirirken, görüştüğümüz teklifle bu koşul daha de genişletilmektedir. Bunun yanı sıra sistemin işleyişinde, özellikle ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklarda taraf sayısının çok fazla olma ihtimali göz önüne alındığında, uygulamada pek de sonuç vermesi mümkün gözükmemekte. Aynı şekilde arabulucuya, taraflara ulaşması için Merkezi Nüfus İdare Sismeti (MERNİS) üzerinden sorgulama yapma imkanı verilmemesi de tanınan yetkinin işlevsizleşmesine sebebiyet verecek eksiklikler olarak ifade edilmekte.

Teklifin tartışmalı konularından diğerleri ise noterlere delil tespiti yapma yetkisi tanınması ile avukatları finansal yönden destekleme amaçlı uygulamalar. Noterlere tanınan yetkinin, yargısal faaliyet niteliğinde olmasından kaynaklı Anayasa aykırılık taşıdığına dikkat çekilmekte. Teklifle; mesleğe yeni başlayan avukatların, ilk beş yılda yarısını ödedikleri baro keseneğini, bu yıllar süresince ödememesi öngörülürken, Türkiye Barolar Birliği Başkanı Erinç Sağkan, Komisyon'da yaptığı değerlendirmede, düzenlemenin savunulduğu gibi mesleğe yeni başlayan avukatlara özel bir katkı sağlamayacağını, aksine baroların avukatlara yönelik eğitim ve çeşitli faaliyetlerini sekteye uğratacağını kaydetti. Türkiye genelindeki 83 baronun, avukat başına yıllık aidat ortalamasının 1.012 lira olduğu, 0-5 yaş meslek grubunda olan avukatların bu miktarın yarısı olan 500 lirayı yıl içinde iki taksitle ödediği, dolayısıyla genç bir avukatın ödediği aylık aidatın 41 lira olduğuna dikkat çekilerek, genç avukatların desteklenmesinin önerilen yolla olamayacağı ortaya konuldu. Adliyelerdeki avukat odalarının

çeşitli giderlerinin, avukatların il içindeki adliyeler arasında ulaşımı sağlamada kullandıkları araçların mazot ücretleri ile sicil dosyalarının tutulduğu, faaliyet belgelerinin verildiği baro kalemlerinin harcamalarının büyük kısmının baro keseneğinden karşılandığı göz önüne alındığında, yapılacak kısıtlama doğrudan baro faaliyetlerini etkileyecektir.

27. Yasama Dönemi'nde çıkartılan diğer altı 'yargı paketi'nde olduğu gibi bu 'paket' de yargının temel sorunlarına çözüm sağlamaktan çok uzaktır. AKP iktidarı, bırakın sorunlara çözüm getirmeyi, uzun zamandır sorunların kaynağı haline gelmiş bir siyasi anlayıştır. Yargıda da ekonomide de eğitimde de çözüm, 14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleştirilecek, diğer bir ifadeyle 55 gün sonra yapılacak seçimlerle sorunlara kaynaklık eden mevcut iktidarın sona ermesiyle sağlanabilecektir.

II. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Teklifin 1. maddesiyle; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 79 uncu maddesinden sonra gelmek üzere eklenen madde, 'Konutta haciz' işlemine ilişkin mevcut uygulamada değişiklik yaparak, konutta haciz yapılmasını, icra mahkemesinin kararına bağlamakta. Maddede öngörülen, hacze gidilecek yerin niteliğinin icra müdürü tarafından tespiti, bunun icra mahkemesince karara bağlanma süreci; yapılan tespitin yanlış olması üzerine işlemlerin tekrar başa alınmasının icra işleminde amaçtan uzaklaşılmasına, bu bağlamda da alacaklı aleyhine bir durum oluşmasına yol açmaktadır. Düzenleme, tarafların menfaatlerini doğru dengede sağlamamaktadır.

Teklifin 11. maddesiyle; 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 34 üncü müddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik, yurt dışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ile internet haber sitelerinin resmi ilan yayınlatabilmesini Basın İlan Kurumu (BİK) Genel Kurulu kararına bağlıyor. BİK Genel Kurulu'nun bu yetkiyi kullanırken herhangi bir kriterle sınırlandırılmaması, hukuken belirsizliğe, uygulamada da keyfiliğe sebebiyet verilmesine yol açacaktır.

Teklifin 14. maddesiyle; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 180 inci maddesinde yapılan değişiklik, bütçeye kaydedilen harç gelirleri ile para cezalarından adil yardım bürosuna aktarılan tutarın, yüzde 2'den yüzde 3'e çıkartılmasını öngörüyor. Vatandaşların

adalete erişiminde önemli bir destek unsuru olan adli yardım için ayrılan miktarın, özellikle Kahramanmaraş depremleri sonrası bölgede yaşayan halkın hukuk mücadelesi de göz önüne alındığında en az yüzde 4'e çıkartılması yerinde olacaktır.

Teklifin 15. maddesiyle; 1512 sayılı Noterlik Kanununun 61 inci maddesinde yapılması teklif edilen düzenlemeyle, noterlerin yapabilecekleri tespit işlemlerinin kapsamına delil tespiti de ekleniyor. Noterler, bir davada ileri sürülecek bir olayın tespiti amacıyla talep üzerine veya daire dışında keşif yapabilecek, yemin ettirilerek bilirkişi incelemesi yaptırabilecek, tanık ifadesi alabilecekler. Bu işlemler bizzat noterler veya imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri tarafından yapılabilecek. Teklif düzenlemesi, Anayasa'nın adil yargılanma hakkını düzenleyen 36. maddesine aykırıdır. Kişinin hak ve yükümlülüklerine ilişkin yargılama sürecinde esas alınacak delilin tespitinin bağımsız ve tarafsız yargı mensupları tarafından gerçekleştirilmesi gerekirken, teklif maddesi, bu yetkiyi, statüleri gerekli güvenceleri sağlamayan noterler veya imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyerlerine tevdi etmektedir.

Teklifin 25. maddesiyle; 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun, “Bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet savcılığının itiraz yetkisi”ni düzenleyen m. 308/A, AYM'nin 26/1/2022 tarihli ve E: 2021/48; K: 2022/7 sayılı iptal kararı doğrultusunda kısmen değiştiriliyor. Anayasa Mahkemesi tarafından söz konusu madde 308/A'nın birinci cümlesinin “sanığın aleyhine itirazlar” yönünden iptal edilmesine rağmen; teklifle iptale konu cümle aynen tekrarlanmış ve AYM'nin belirttiği sakıncaların giderilmesi için fıkraya cümleler eklenmiştir. Ancak teklif, AYM kararının gereğini karşılamakta yetersizdir, zira sanık aleyhine itirazın niçin sadece esaslı hatalarla sınırlandırıldığı temellendirilmemiştir. Teklif metni, bu açıdan Anayasa madde 153'ün son fıkrasına aykırıdır.

Teklifin 26. maddesiyle; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna, “Çocuğun hastalığı nedeniyle kadın hükümlünün cezasının infazının ertelenmesi” başlıklı eklenen madde, bakıma muhtaç bir çocuğun ebeveyni tarafından bakımının sağlanmasını amaçlamaktadır. Düzenleme tutarsızdır, zira konu muhtaç çocuğun bakım ve korunmasıysa, bunu annesi kadar babası da yapabilir. Düzenleme bu açıdan Anayasa'nın kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 10. maddesine aykırıdır.

Teklifin 44. maddesiyle; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun sınır dışı etmeyi düzenleyen 54 üncü maddesine yeni bir fıkra eklenmektedir. Fıkrayla, valiliklere, terör ve suç örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi, kamu düzeni, kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturan, uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından tanımlanan terör örgütleriyle ilişkili olduğu değerlendirilen yabancılar hakkında mahkemelerin vereceği yabancılar hakkında yapılan adli işlemler çerçevesinde yurt dışına çıkarmamak şeklinde adli kontrol kararlarına karşı, Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla itiraz ederek kararın kaldırılmasını talep etme yetkisi veriliyor. Türkiye’de yabancıların yurt dışına çıkarılması Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler çerçevesinde ve AİHM içtihatları doğrultusunda hakim kararıyla ve gerekçeli biçimde uygulanmaktadır. Bu kararlara 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 111. Maddesinin ikinci fıkrasıyla adli kontrol kararlarına itiraz yolu açıktır. Dolayısıyla yapılan değişiklik uygulamada esaslı bir değişiklik getirmemekle birlikte terör suçlularını, kamu düzeni açısından sakıncalı olanlar ve uluslararası kuruluşlar tarafından terörle ilişkilendirilen kişilerle sınırlı olacak biçimde valiliklerin savcılıklar üzerinden mahkeme kararlarına itiraz etmesi yolu açılmaktadır. Kanun teklifi bu itirazın, mahkeme kararlarının değiştirilmesini gerektirecek biçimde yeni delillere dayanmasını zorunlu kılmalıdır. Oysa değişiklik teklifinde bu açıdan bir hüküm bulunmamaktadır. Mahkemenin sınır dışı etmediği bir kişiyi yeni hukuki delillere dayanmaksızın valiliklerin talepleriyle sınır dışı etme isteği hukukun üstünlüğü ve bağımsızlığı açısından sorunlu bir yaklaşımdır. Teklif maddesi, Anayasa’nın 16. maddesiyle beraber temel hak ve özgürlükleri düzenleyen maddeleri açısından ihlal doğuracak sonuçlara yol açma riskini taşımaktadır.

III. SONUÇ

Sonuç olarak; “**İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**”nin, ikinci bölümde ilgili maddelerinde tek tek açıkladığımız gerekçelerle yasalaşmasına karşı olduğumuzu bildiririz.

Zeynel Emre
İstanbul

Tufan Köse
Çorum

20/03/2023
Rafet Zeybek
Antalya

Turan Aydoğan
İstanbul

Alpay Antmen
Mersin

Süleyman Bülbül
Aydın

MUHALEFET ŞERHİ

1- GENEL DEĞERLENDİRME

Mevcut iktidarın 21 yıllık yargı pratiklerine bakıldığında eskiyi sadece eski olduğu için lağvetmek, yerine ise sadece günü kurtarma amaçlı ve ilerleyen zamanlarda yeni değişikliklere gebe düzenlemeleri getirmek gibi bir yöntem izlediğini görmekteyiz. Üstelik pek çoğu yeni baştan AKP döneminde yapılan bu yasaların yine AKP eliyle bozulup kullanılamaz hale geldiğine de tanık olmaktadır.

Bu durum AKP yasalarının genel özelliği olarak kayıtlara geçmektedir. Kuşkusuz Türkiye'nin kısa tarihine bakıldığı zaman Türkiye hiçbir zaman hukuk devleti olmamış, sadece hukuk devletiymiş gibi bir izlenim verecek ölçekte kanun devleti olarak yoluna devam etmiştir. Ancak mevcut iktidar 'kanun devleti' formunu da bozmuş; yazboz tahtasına çevirmiş olduğu mevzuat ile hukuktan eser kalmamış bir sistemi de dayatmıştır.

İktidarın daha önceki yargı paketleri haricinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi boyunca toplam 7 tane yargı paketi hazırlanmış; ancak hiçbirisi de yurttaşın sorunlarını gidermediği gibi yargının iş yükünü hafifletmek yahut yargı süreçlerinin hızlandırmak gibi olumlu etkileri de doğurmamıştır. Yine mevcut yasa ve genelgeler pratikte dahi işlevsizken; yeni gelen tekliflerin, bu açıkları kapatmadığı, hatta işleyişi daha da zorlaştırdığı inkâr edilemez bir gerçektir.

Oysa kanun koyucu, yasayı toplumsal sorunların çözümü için vaaz eder. Yasa yapmada esas olan toplumsal ihtiyaçların giderilmesidir. Fakat TBMM Adalet

Komisyonu; her seferinde toplumun ihtiyaçlarını görmezden gelen; gerçek sorunu çözmek yerine etrafında dolanan, hatta mevcut sorunları derinleştirici etkiye sahip yasa teklifleri ile meşgul edilmiştir. Sorunun muhatapları olan sivil toplum kuruluşlarının, baroların, meslek örgütlerinin görüşlerinin alınmadığı, komisyonların sıkışık zamanlarda verimsiz çalıştırıldığı koşullarda derde deva düzenlenmelerin ortaya çıkmaması doğaldır.

Bir sorunun çözümü uzun erimli çaba ve istişare ile mümkündür. Ancak komisyonlar buna izin vermeyecek hızda çalışma koşullarına tabi tutulmaktadır. Yurttaşın gündelik yaşamını belirleyecek hayati düzenlemelerin böylesi bir ortamda ortaya çıkmayacağı aşikardır.

Adına 'asrın felaketi' denilen, etkileri ülkenin on yıllarına sirayet edecek olan, onbinlerce yurttaşın yaşamını yitirdiği, kentlerin ortadan kalktığı, coğrafi düzlemin alt üst olduğu 11 kenti doğrudan, ülkenin geri kalanını ise dolaylı olarak etkilemiş olan depremlerin hemen akabinde parlamentonun görevi; günü kurtarıcı yasal düzenlemeler yapmak değil, halkın yaralarını sarmak, onların sorunlarına çözüm olmaktadır.

Öte taraftan böylesi kaotik bir ortamda yapılan yasaların da sağlıklı bir çerçevede teşkil edilmeyeceği dikkatlerden kaçmamalıdır. Parlamento başta olmak üzere tüm halkların temel gündemi ülkenin içinde bulunduğu derin atmosfer iken, acil olmayan ve hatta bu kaos ortamında sağlıklı sonuç da vermeyecek olan mevzuat çalışmaları en basit tabir ile işgüzarlık olarak nitelendirilecektir. Parlamentonun halklara olan sorumluluğu, acil müdahale gerektiren sorunlara odaklanmayı gerekli kılar.

Bir diğer husus ise istisnasız tüm şerhlerimizde itiraz konusu edilen 'torba kanun düzenlemesi' şeklindeki AKP tekniğidir. Nitekim bir kanun yapım tekniği olarak

'torba kanun' istisnadır. Ancak buna rağmen yine bir torba yasa söz konusudur. Elbette, yargı sistemi ile ilgili önemli düzenlemelerin torba kanun teklifi ile komisyona sunulması; yürütmenin saiki ile yasama erkine biçilen rolü göstermesi bakımından da dikkate değerdir.

2010 yılından bu yana AKP tarafından sistematik olarak kullanılan torba yasa sistemi evrensel hukuk normlarına aykırı bir uygulamadır. Ülkede her alanda yaşanan otoriterleşme ve tekelleşme, yasama alanında da yaşanmakta yasama süreci teknik bir formata dönüştürülerek toplumsal etkileşim ve müzakere kanalları ne meclis içinde ne de dışındaki STK ve meslek örgütleri dahil edilerek işletilmektedir. Bu durum da parlamentonun işlevsizleşmesi ve itibar kaybetmesine yol açmakla birlikte ülkeyi hukuk devleti olmaktan açıkça uzaklaştırmaktadır.

Daha önce de defaatle dile getirdiğimiz üzere yargı bağımsızlığını/tarafsızlığını baltalayan problemler, mühürsüz oylarla kabul edilen ve bu nedenle meşruiyeti olmayan anayasa referandumu ile görünür olmuştur. Ve bu sistem değişikliği; Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısını da tamamen değiştirmiş ve taraflı yargı dönemi başlamıştır. Adalet Bakanının, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun başkanı olması, ilgili bakan yardımcısının kurulun tabii üyesi olması, mahkemelerin AYM ve AİHM kararlarına aykırı olacak şekilde alenen bağımlı ve taraflı kararlar vermesi, Kurulun yargıyı bütünüyle temsil etmemesi, Kurulun zaman zaman diğer devlet kurumlarının etkisinde kalarak kararlar verebildiği izlenimini uyandıran uygulamalarının olması, Kurul kararlarının yargı denetimi dışında tutulması, Kurul kararlarına karşı etkili bir itiraz yönteminin bulunmaması hukuk devleti ilkesinin temelinden sarsılmasının nedenidir.

Yargının bağımlı ve taraflı hale gelmesinin sonuçlarının topluma yansımaları sanıldığından sancılı olmaktadır. 2016 yılından bu yana on binlerce muhalif

gözaltına alınmış ve delilden yoksun dosyalarla tutuklanmıştır. Başta önceki dönem Eş Genel Başkanlarımız Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ olmak üzere yüzlerce siyasetçimiz tamamen siyasi saiklerle tutuklu bulunmaktadır. Kobani Kumpas davası ve HDP'ye açılan kapatma davası için yargının taraflı ve bağımlı hale gelmesinin vücut bulmuş hali demek abes olmayacaktır. Mahkemeler tutuklu muhalifleri serbest bırakmamak için AİHM kararlarına uymamaktadırlar. AİHM'nin Selahattin Demirtaş'ın başvurusu hakkında verdiği ihlal kararının içeriği ve bu karara uyulmaması bunun en canlı örneğidir. Cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri, infaz yakmalar ve taraflı ATK kararlarına dayanılarak hasta tutsakların tahliyelerinin engellenmesi, işkence vakalarının cezasız kalması ve saydığımız tüm hukuk dışı uygulamalar taraflı yargı sisteminin yarattığı sorunlardan sadece bir kaçıdır.

Ülkenin içinde bulunduğu mevcut ekonomik ve politik koşullarda hukuk ve yargının sorunları ve bu sorunların çözüme kavuşturulması bazı kanunlarda değişiklik yapılması ile giderilebilir bir durumda değildir. Bu anlayışla yapılan kanun görüşmeleri ve bu yöntemle yürütülen yasama faaliyetlerine "reform" demek mümkün olmayacaktır. Türkiye'de güvenilir, bağımsız yargı sorunu, bütün toplumsal sorunların başını çeker niteliktedir. Kuvvetler ayrılığının yeniden somut ve demokratik bir ülkede olması gerektiği gibi düzenlenmesi gerekliliği aşikardır. Adalet sorunu, aynı zamanda ülkenin temel sorunlarının da ayrı bir yansıması halindedir. Toplumun çeşitliliği, ekonomik sorunlar, sosyal sorunların temel çözüm noktası, yeniden toplumsal uzlaşmanın sağlanması gerekliliği, Anayasa'da gerekli değişikliklerin yapılması zorunluluğunu beraberinde getirmektedir.

2. ESASA DAİR DEĞERLENDİRME:

Kuşkusuz işbu yargı paketi olumlu düzenlemeleri de içermektedir. Ancak, olumlu düzenlemeler dahi olsa yapılış koşulları ile uygulayıcıların elinde aldığı hal,

neticeye dair ipuçları vermektedir. Her ne kadar içeriğinde kamu yararı barındıran hükümler yer alsa da, her AKP pratiğinde olduğu gibi sakıncalı hükümler bu kanun teklifi kapsamında yer almaktadır.

Şöyle ki;

- Düzenlemenin 15. Maddesi, noterlerin bir davada iddia edilen bir olayla ilgili delil tespiti amacıyla keşif yapabileceğini, yemin ettirilerek bilirkişi incelemesi yaptırabileceğini, tanık ifadesi aldirabileceğini düzenlemektedir. Bunun, başta hukuk devleti ilkesi olmak üzere Anayasanın 36. maddesine aykırı olduğu şüphesizdir. Öte yandan bir davanın neticesine dair karar niteliğini haiz bir işlemin noterlerce yapılabilmesi, iki taraf açısından silahların eşitliği ilkesini zedeleyici yönü açıktır. Nitekim keşif esnasında her iki tarafın hazır bulunması ve böylece objektifliğin sağlanması, yine tanık ifadeleri alınırken davacı ile davalı tarafın tanığa sorular sorabilmesi ile hukuki gerçekliğe ulaşma hakkı bu düzenleme ile bertaraf edilecektir. Mahkemelerin yargı yetkisine son verecek nitelikte bir düzenlemenin kabulü mümkün değildir.
- Yine teklifin 26 ıncı maddesinde yer alan “toplum güvenliği bakımından ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi” ifadesinin yer aldığı bir madde metninin izahı, uygulamada çokça yaşandığı üzere hak ihlallerinin devamına yönelik güçlü ipucu barındırmaktadır. Muğlak ifadelerin subjektif değerlendirmelere yol açtığı ve keyfi kararlar verildiği bilinmektedir. Bu durumun yol açtığı hukuki sakıncalar da ortadadır. Hakkın kullanımının herhangi bir ceza miktarı ile sınırlı tutulması ayrımcılık yasağı ilkesine aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca bu hakkın sadece anneye tanınması hukuka aykırıdır. Çocuk bakımı sadece annenin yükümlülüğünde olan bir konu değil ebeveynlerin ortak sorumluluğundadır.

- Yine hakkın kullanımı için teminat yatırma zaruretinin de hakkın kullanılmasını engelleyici yönü unutulmamalıdır.
- Teklifin 44 üncü maddesi ile düzenlenen, mahkemenin sınır dışı etmediği bir kişinin, yeni bir delil ve gerekçe olmaksızın salt valiliğin talebi ile sınır dışı edilebilir olmasına dair hükmün de hukuk ile bağdaşır bir yanı bulunmamaktadır. Bu durum ile yürütme yargının görevini üstelenecek olup, hukukun üstünlüğü, yargının bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı ilkeleri yok sayılmaktadır. Mahkemelerin, somut delillerle aldığı kararın, valiliklerin taraflı ve tamamen subjektif yaklaşımı ile egale edilmesi kabul edilemezdir. Şüphesiz bu hüküm, Türkiye'nin mülteci ve göçmen politikalarının, insan hakları ekseninden kayacağına dair ipuçları da bu yargı paketi ile belirginleşmiştir.
- İcra ve İflas Kanununda yapılan düzenlemelerde hiçbir kurumun görüşüne başvurulmamış olması, yazılı mevzuatın uygulamada işlevsel olup olmayacağı hususunu müphem kılmıştır. Oysa bu tür teknik düzenlemelerin, uygulamadaki yansımalarında dair çalışmalar yürütülmesi gerekmektedir.
- Yine her ne kadar uyuşturucu ile ilgili suçlar kapsamında bir dizi değişiklik öngörülmüş olsa da bu konuda gerçek soruşturmalar yürütülmemesi, bu suçların asıl sahiplerinin devre dışı bırakılması güvi gibi esaslı meseleler mevzubahistir. Nitekim geçtiğimiz yıllarda Kolombiya'dan yüklenen 4 ton 900 kilo kokainin, İzmir'de bir kimya şirketine geldiği; Kolombiya Milli Savunma Bakanı, Kolombiya Organize Suçlar Daire Başkanı ve diğer yetkililer tarafından açıklanmış olup dünya kamuoyunca bilinmektedir. Yine Mersin limanında gemilerle uyuşturucu ticareti yapılmış olduğu bilinmektedir. Şayet gerçekten bu suçla mücadele edilmek isteniyorsa yasalar uygulanır hale gelmeli, yargı daha fazla baskı altında tutulmamalıdır.

İzah etmiş olduğumuz nedenlerle; 2/4997 Esas Sayılı İcra Ve İflas Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine ve teklife dair Adalet Komisyonu raporuna katılmıyoruz. Saygı ile arz olunur.

Züleyha Güllüm
İstanbul

Mehmet Rüştü Tiryaki
Batman

20.03.2023
Abdullah Koç
Ağrı

MUHALEFET ŞERHİ

(2/4997) esas numaralı “İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”ne ilişkin muhalefet şerhimizdir.

Geneli Üzerine Görüşlerimiz

Kamuoyunda ve basında “7’nci Yargı Paketi” olarak bilinen, ‘İcra İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına’ ilişkin 48 maddelik teklif, 21 farklı kanunda değişiklik getiren bir torba kanun teklifidir.

1. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu
2. 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunu
3. 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun
4. 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanun
5. 1136 sayılı Avukatlık Kanunu
6. 1512 sayılı Noterlik Kanunu
7. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu
8. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
9. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun
10. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
11. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
12. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
13. 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
14. 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanunu
15. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
16. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
17. 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu
18. 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun
19. 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun
20. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu
21. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

Siyasi iktidar palyatif çözüm önerilerinden ibaret, birbiriyle ilgisiz pek çok konuda güncel bazı çözümleri içeren, alelacele yazıldığı belli bir Kanun Teklifini yine reform adı altında Komisyon gündemine getirmiştir. 21 ayrı kanunda değişiklik içeren torba yasa teklifi, özellikle uyuşturucu ve bağımlılıkla mücadelede olumlu bazı düzenlemeleri içermekle birlikte, yine ileride yeni uyuşmazlıklar yaratacak düzenlemeleri maalesef bünyesinde barındırmaktadır.

Teklifte yer alan düzenlemeler, uygulamada sıkıntı yaratacak, hatta uygulanma kabiliyeti taşımayan, uygulamada rahatlık yaratmak bir yana paydaşlarına gereksiz yeni yükler getiren düzenlemeleri de ihtiva etmektedir.

Teklifin; Anayasamıza hâkim olan ilkeler, Türk Ceza Sistemi, Noterlik mevzuatı, yargı-yürütme ilişkileri ve hukuk uyumsuzluklarının arabuluculuk yoluyla çözülmesine ilişkin mevzuat yönünden derinlemesine incelendiği, getirdiği düzenlemelerin konu kanunların bütünlüğü açısından yeterince değerlendirildiğini söylemek mümkün olmayacaktır.

Teklifle getirilen ayrıntılı düzenlemelerin yeterince gerekçelendirildiğini de söylemek mümkün değildir. Çoğunlukla maddelerin tekrarından ibaret gerekçelerin ileride uygulayıcılara yol göstereceğini söylemek mümkün değildir.

Komisyon Görüşmeleri Üzerine

2018 yılıydı, Sayın Abdulhamit Gül'ün Adalet Bakanlığında bir toplantı yapılmıştı ve Sayın Gül o zaman konuşmasında yargıya güvenin azaldığını, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştı. Yine, AİHM kararlarıyla uyumsuzluk olduğundan söz etti ve adalete erişilebilirlik konuşuldu, tartışıldı ve bunların giderilmesi için bir çalışma yaptıklarından söz etmişlerdi.

30 Mayıs 2019 tarihinde Adalet Bakanlığı yol haritasını açıkladı ve Yargı Reformu Strateji Belgesi olarak düzenlenen çalışmaları kamuoyuyla paylaştı. Ardından, 2021 Mart ayında Sayın Cumhurbaşkanı İnsan Hakları Eylem Planı'yla ilgili de süreci başlatmıştı. Bunlar çok olumlu gelişmelerdi ama tereddütlerimizi de belirtmiştik, bu sistemde bunların nasıl yapılabileceğine dair kaygılarımızı da bildirmiştik. Ama peşi sıra 1'den 6'ya kadar, adına “yargı reformu” dediğimiz reform paketleri açıklandı, bunlar günün şartlarına göre yapılmış çözümlerdi. Bir kısmı doğru, bir kısmı yanlış, yeterince incelenmemiş 6 tane paketi bugüne kadar yıllarca emekten sonra geçirmiş olduk. Bugün de geldiğimiz noktada yedinci yargı paketinden bahsediyoruz ama her zaman olduğu gibi bunlara “reform paketi” denilmesini doğru bulmuyoruz çünkü reformla ilgisi yoktur. Ama “Reform ihtiyacımız var mı?” dersiniz Türkiye'nin tam da bu konularda çok ciddi reforma ihtiyacı var; adalet reformuna, hukuk reformuna, bir yargı reformuna ihtiyaç olduğu doğrusu kuşkusuz. Ama bunlar fayda vermemiş olmalı ki geldiğimiz noktada, yıllar sonra, bu yedinci pakete baktığımızda sizlerin de yargıya hiç güveni kalmamış. Zaten bir ölçtüğümüz zaman yargıya güven arttı mı? Hayır, artmadı, azaldı. Yargının bağımsızlığı, tarafsızlığı; o gün yola çıktığımızda onlardan söz ediliyordu. Yargının bağımsızlığı ile tarafsızlığıyla ilgili bir gelişme var mı? Hayır, o yolda da bir gelişme yok, bunu siz de gayet iyi görüyorsunuz. Yargının insan haklarıyla ilgili bir uyumu söz konusu mu? Hayır, hiç değil. Üstelik, bu konuda İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi kararlarına uymayan yargıçların terfi ettirildiğini de görüyoruz. Yani iktidar hem bunları görüyor hem de uyumsuzluğu teşvik ediyor. Onun için bunlardan sonuç almak zaten bu nedenlerle mümkün değil. Bu yedinci pakete baktığımız zaman, iktidar mahkemelerden de ümidin kesmiş çünkü mahkemelerin önemli bir görevini bugün yine de kurumsal olarak güvenilirliği üst seviyelerde olan noterlere yüklemek suretiyle bu defa onları neredeyse sorunlu hâle getirmek için hazırlanmış bir paket görünümünde. Yani bu görevleri yüklediğimiz zaman hem hukukun temel ilkelerine bir uyumsuzluk söz konusuysen, Anayasa'ya aykırılık söz konusuysen bir de noterleri iş yapamaz, çalışamaz, fonksiyonlarını kaybetmiş kurumlar olarak göreceğiz.

Yine, bugünkü borçlanma sisteminde hemen hemen Türkiye'nin büyük bir ölçekte borçları varken 2 bin liraya kadar olan borçlar silindi. Her ne kadar bu borçları silseniz de aflar da çıkarsanız yapılandırılmalar da yapsanız bugün Türkiye'de insanların büyük çoğunluğu borçlu olduğu için icra iflas dairelerine yük çok büyük çapta yüklenmiştir. Ayrıca, burada konuta hacizle ilgili birtakım iyileştirmeler yapılırken bir taraftan icra hâkimlerini de yine hiç çalışamaz hâle getiriyoruz yani o da bir çözüm olmuyor.

Yine, içeriğe baktığımız zaman, 10 ile 11'inci maddelerde Basın İlan Kurumuyla ilgili Avrupa'da temsilcilikler açmaktan söz ediliyor. Bunun maliyeti, masrafı söz konusuysen ve Basın İlan Kurumunu bu konuda tek yetkili sayarak temsilcilikler açma yetkisi veriliyor. Deprem bölgelerinde çadırları dahi doğru düzgün yerlerde kuramazken, çadır ihtiyacını gideremediğimiz gibi insanların çok büyük sorunlarla karşı karşıya olduğunu görüyoruz. Böyle bir sorunumuz varken, Kızılay neredeyse ticaret yapar hâle gelmiş ve bütün güvenilirliğini yitirmişken ilk maddelerde, yediemindeki malların tasfiye sürecinde Kızılay'a devredilmesiyle katkı sağlamaya çalışılıyor diye düşünüyoruz. Yani doğrusu, bunlar çok garip uygulamalar, Kızılay'ın bu kadar tartışıldığı bir ortamda bundan hiç söz edilmeydi ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi bugün hâlâ ayakta olan, güvenilir olan birtakım kurumlarımıza devri düşünülseydi.

10'uncu, 11'inci maddelerde Basın İlan Kurumu demiştim, gerçekten depremle ilgili bu kadar sorunumuz varken burada masraf etmek, yeni temsilcilikler açmak ve o temsilciliklerde çalışanlara dünya kadar maaş vermek Türkiye'nin gündeminde hiç olmaması gerekir. Hatırlarsınız, Elâzığ depremi olmuştu, 113 kişi ölmüştü; o depremin yaraları sarılmadan o hafta Meclis Genel Kurulunda Ahlat'a inşa edilecek Cumhurbaşkanlığı Sarayı ile İstanbul'daki Kanal İstanbul gündeme gelmişti ve bunu eleştirmiştik "Türkiye'nin gündeminde bu mu olması gerekir?" diye. Doğrusu, bu düzenlemeler de bize onu hatırlatıyor ve bunu bu yönüyle de eleştiriyoruz. Naci Görür Hoca'nın bir açıklamasına burada yer vermek istiyoruz Şanlıurfa şehir merkezinde büyük bir yıkım oldu ama oradan 19 kilometre ilerideki, on iki bin yıl önce yerleşme alanı olarak belirlenen Göbeklitepe'de hâlâ ayaktaki sütunlarda 1 milim bile değişiklik olmamıştır. Yani binlerce yıldır yerleşim alanlarında insan hayatı söz konusu olduğunda devletlerin, kamunun ne kadar duyarlı ve dikkatli olduğunu görürken biz bugün hemen seçime dönük yüz binlerce temel atmakla ve bunların planlarını yapmakla meşgulüz ki doğrusu, insan hayatını ilgilendiren bu konularda, yeni yerleşimlerde çok ciddi araştırmalar yapılması gerekmektedir. Artık, aceleyle kanun yapmak, aceleyle yerleşim alanları açmak ve aceleyle temel atmak gibi alışkanlıklarımızdan vazgeçerek neyi hazırlamaya çalışıyorsak çok ciddi tartışarak, plan ve program çerçevesinde esaslı yasalar hazırlamalıyız ve gerçekten ihtiyacımız olan hukuk reformunu ve yargı reformunu çok ciddi ele almak zorundayız.

21 kanunda değişiklikle hazırlanan bu 48 maddelik torba yasaya baktığımız zaman, bazı olumlu pratik çalışmalarla birlikte temelde hiçbir reform özelliği taşımadığı da orta yerde çok besbellidir.

22'nci maddedeki gizli soruşturmacı -doğrusu, gizli tanık kurumu çok can yakmıştı- bir keyfiliğe ve amacından sapmaya yol açabilir diye burada uyararak istiyoruz.

29'uncu maddede Kabahatler Kanunu'nun 43/A fıkrasına göre bir değişiklik yapılıyor. Burada kamu-özel tüzel kişilikleri ayrımı yapılmaksızın sadece “tüzel kişilik” tabiri kullanılmıştır. Yani birinin bir hatası yüzünden ya da ona yüklenebilecek bir kabahati yüzünden bir kamu tüzel kişiliğine 50 milyon liraya kadar ceza verilebilecektir. Buradan da bu kamu tüzel kişiliğinden akla gelen sadece ilk başta belediyeler akla gelebilir ve bu yolla zaten zor durumda olan belediyelerimize bu bir sopa gösterme maddesi gibi kullanılmamalıdır diye o konuda da uyarımızı yapmak istiyoruz.

26'ncı maddede Annenin cezasının ertelemesi konusunun “ebeveyne” şeklinde değiştirilmesi ve 18 yaşına kadar engelli çocuğun bakımının sadece annede değil, bazı hâllerde babanın da böyle bir mesuliyeti olduğu düşünülerek “ebeveyn” olarak düzeltilmesinde yarar olduğunu düşünüyoruz.

Yargıyı, mahkemelerimizi güvenilir hâle getirmekten, işler kurumlar hâle getirmekten başka çare yoktur. Onları adalet dağıtan güvenilir kurumlar hâline getirmeyi hedeflemeliyiz diye düşünüyoruz.

37'nci madde de arabuluculuk kurumunda taşınmaz devri hatta sınırlı aynı hak kurulması hakkında bir madde. Çok risklidir, tapu güvenliğini sarsan, Anayasa'ya aykırılık teşkil eden bir maddedir. Şekil şartları çok belirli olan bu tapu ve taşınmaz devrinin bu şekilde arabuluculuk müessesisiyle devrinin hiç doğru olmadığını ve bizim hukuk sistematığına aykırı olduğunu işaret etmek istiyoruz.

Yine 44. Maddede yabancılar hakkında yürütülen adli işlemler sırasında yurt dışına çıkmama konusunda mahkeme kararına karşı itiraz yetkisinin Valiliklere verilmesi doğrusu son derece sakıncalıdır. Hem Anayasa'mıza hem hukuk sistematığımızı tamamen aykırıdır.

Daha önce basına yansıyan bu yargı paketinde yer alana ama çıkarılan maddeler vardır. Bunların da eklenmesi gerekmektedir. İnfaz koruma memurları hakkında aynı diğer emsalleri gibi iyileştirmeden söz edilmişti ve bu basına da yansımıştı. Çok büyük çapta bir beklenti oluştu. Yine aynı şekilde Sağlık Bakanlığı sağlıkçılarına iyileştirmeler söz konusuyken, ek ödeme ve tazminatlar verilirken, düzeltmeler yapılırken Adalet Bakanlığına bağlı sağlıkçılarla ilgili hiçbir düzenleme yapılmaması Anayasa'ya karşı eşitlik ilkesine aykırılıktır ve bu da basında geçmişti ve bu konuda da büyük bir beklenti oluşmuştur; bunların da eklenerek maddeler arasında görüşülmesi ve karara bağlanmasında yarar görüyoruz.

Gördüğümüz kadarıyla özellikle İcra ve İflas Kanunu'nda yapılan değişikliklerde uygulamanın içinde olan, mutfakta bulunan icra müdürlerinin, icra memurlarının veya icra hâkimlerinin hiç görüşü alınmamış; bürokratlarımız masa başında bunu hazırlamışlar. Mesela, bunlardan en basiti, taslağın 2'nci maddesinde haczin hâkimin onayına bağlanması uygulamada mahkemelerin, hâkimlerin yükünü artıracakı aşikâr ve hem alacaklı bakımından zaman ve iş kaybını beraberinde getirecek. Bu kadar yoğun dosya varken, basit bir şikâyeti bile aylarca neticelendirmeyen bu konu hemen üç gün içerisinde nasıl neticelenir, ben anlaşılır değildir. Hem konut hem de iş yeri olarak kullanılan bir yerde, adreste sorunu nasıl çözeceksiniz? En basitinden bu konuda da bir açıklık yok. Bu işleri yaparken en azından hizmet içi eğitime çağırduğumuz veya pilot uygulamasında görevlendirdiğiniz icra müdürlerini, icra memurlarını,

hatta icra kâtiplerini dinlemiş olsaydınız uygulamada yaşanacak sorunları size tek tek açıklarlar ve bir çözüm yolu ortaya çıkardı.

Türk gençliğinin en büyük belalarından, en büyük tehlikelerinden bir tanesi de uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığı. Bu konuda devletimizin, siyasi iradenin alacağı her kararın arkasındayız çünkü gençliği olmayan bir milletin geleceği olamaz; gençliğimiz ne kadar sağlıklı olursa geleceğimiz de o kadar sağlıklı olur. Devletin rehabilitasyon merkezlerinin yetersiz olduğu hepimizce biliniyor. Nasıl ki bazı hastalıkları doktor özel hastanelere sevk ettiğinde oradaki özel hastaneler bu tedavinin tamamını devletten alıyorsa, doktor sevkiyle özel rehabilitasyon merkezlerine yönlendirilen bu gençlerin de masraflarının tamamının devlet tarafından karşılanması bu gençlerimizin sokağa salınması yerine topluma kazandırılmasını beraberinde getirecektir.

Tüm vatandaşların ve yargıyla ilgisi olan paydaşların bir beklentisi vardı, bu süreleri anlaşılır ve basit hâle getireceğiniz yönünde bir beyanınız veya açıklamanız olmuştu ama baktığımızda, bu konuyla ilgili bir şey yok. Bazılarında on beş gün, bazılarında altmış gün, bazılarında sekiz gün, bazılarında yedi gün yani kırk yıllık bir avukat bile açık tekrar mevzuata bakmak zorunda kalıyor ki burada da bir düzenleme bekleniyor. Sadece hasta çocuğu olan anne hükümlülerin bundan faydalanması eşitlik ilkesine aykırı. Annesi olmayan bir çocuğun babasının da bundan faydalanması gerektiği kanaatindeyiz. Burada anneyi çıkarıp yerine “hükümlüler” demek daha adil olacaktır diye düşünüyoruz. Buna “yargı paketi” deniliyor ama yargı paketi değil, çok ufak tefek düzenlemeler. Oysa biz beş seneden beri adaletin, yargının bağımsız, tarafsız ve korkusuz olması gerektiğini ifade ediyoruz. Bunun olabilmesi için de Sayın Cumhurbaşkanımızın beyan ettiği coğrafi teminatın bir an önce getirilmesi gerekiyor ama gördüğümüz kadarıyla bu Cumhuriyet İttifakı’na nasip olmayacak, öyle diyelim. İnşallah, yapılacak seçimde Türk milleti siyasi tercihlerinde değişiklik yaparak yargının tarafsız, korkusuz ve bağımsız olması adına Millet İttifakı’na yetki ve görev verdiğinde coğrafi teminatı getirmek bu ittifaka nasip olacaktır diye düşünüyoruz.

Alt Komisyon İhdası Hakkında

Alt komisyonlar, ihtisas komisyonlarına havale edilen işlerin daha detaylı incelenmesine imkân sağlamak amacıyla, komisyon üyeliklerinin siyasi parti gruplarına dağılım oranı dikkate alınarak oluşturulan küçük çalışma gruplarıdır. Alt komisyonlar, tekliflerin olgunlaştırılması yönünde teknik çalışmalar yapılmasına ve üzerinde uzlaşılabilir bir metin hazırlanmasına zemin oluşturabilmektedir. Alt komisyon metni veya raporu bağlayıcı olmamakla birlikte uygulamada komisyonlar tarafından genellikle benimsenmektedir.

21 ayrı kanunda değişiklik getiren bu torba kanun teklifinin, STK temsilcileri, barolar, üniversiteler, ve katkı sağlayacak paydaşların katkı sunabileceği alt komisyonda görüşüldükten sonra komisyon gündemine alınması katılımcı kanun yapım tekniği bakımından gereklidir. Komisyon üyelerine yeterli inceleme süresi tanınmamıştır. Alt Komisyon kurulması halinde konunun uzmanlarından, yargı organı temsilcilerinden ve doktrinden istifade imkânı sağlanmış ve Teklif ayrıntılı şekilde incelenmiş olacaktır.

Buna rağmen, alt komisyon kurulması ve kanuna katkı sunabilecek paydaşların görüşleri alındıktan sonra teklif üzerinde görüşmelerin devam etmesi gerektiği inancıyla verdiğimiz önerge reddedilmiştir. Komisyon Görüşmelerinden “*Kanun Teklifi toplum açısından aciliyeti olan düzenlemeleri de içermemektedir. Uygulamada sorun çıkaracak bazı düzenlemeler de söz konusudur. Bu nedenle alt komisyonunda değerlendirilmesi, teklifin ayrıntılı şekilde incelenmesini ve tereddütleri giderici bir düzenleme yapılmasını sağlayacaktır.*” gerekçesiyle teklifin bir alt komisyon kurularak incelenmesi hususunda önerge verilmiş ancak kabul edilmemiştir.

Teklifin Maddeleri Üzerine

Madde 1- Madde ile, konutlarda hakim kararı olmaksızın haciz işlemi yapılmaması öngörülmüştür. Konutlarda yapılacak hacizler bakımından; icra müdürünün verdiği haciz kararı "hakim onayından geçtikten sonra" yerine getirilebilecek. İhtiyati haciz durumunda bu madde uygulanmaz. Konut haczi ile ilgili düzenleme uygulamada yaşanan sıkıntılar dikkate alınarak hazırlanmamıştır. Hem iş yeri hem de konut olarak kullanılan yerlerle ilgili yeni sıkıntılar doğacağı açıktır. Borlu ve alacaklı arasında denge gözetilmemiştir. Konut haczinin hakim onayına bağlanması mahkemeler ve avukatlar açısından yeni yük getirecek niteliktedir. Masraf ve zaman kaybı yaratacak niteliktedir. Madde hazırlanırken paydaşların görüşleri yansıtılmamıştır.

Madde-4 - İcra İflas Kanununun Mahcuz Malların Muhafaza Tedbirlerini düzenleyen 88 inci maddesine 88/a maddesi eklenerek; muhafazasına gerek kalmayan mallar hakkında düzenleme yapılmıştır. Haciz işlemlerinde yediemine bırakılan malların haciz kalktıktan sonra tasfiyesi düzenlenmiştir. Madde ile; Borçluya tebligat çıkarılarak yedieminde bulunan malları yedieminlik ücretini ödeyerek alabileceği almaması halinde rehin hakkı sahibine tebligat çıkarılarak yedieminde bulunan mallara ilişkin haklarını kullanabileceği düzenlenmiştir. Her iki durumunda gerçekleşmemesi halinde malın daha önce açık artırmaya çıkarılmaması kaydıyla açık artırma ile satılabileceği, Mal bu usullerde satılamaması halinde yedieminde tebligat çıkarılarak elinde bulundurduğu mala ilişkin yedieminlik ücretinin mahsup edilip malın mülkiyetinin yedieminde geçebileceği, Yedieminin bunu kabul etmemesi halinde malın Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine tebligat çıkarılarak malın hurda bedelinin 1 ay içerisinde hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve 3 ay içinde hurda bedelinin ödenmesini, ödeme yapıldıktan sonra mülkiyetin geçeceği, Sayılan şekil ve usullerde mal tasfiye edilemez ise icra dairesi malın mülkiyetini bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik karar verilmesi için icra mahkemesine gönderileceği, Mahkemenin 10 gün içerisinde karar vereceğini, Eklenen maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usullerin Adalet Bakanlığınca hazırlanan yönetmelikle düzenleneceği öngörülmektedir.

Komisyon görüşmelerinde; 4. Maddede yer alan “Türkiye Kızılay Derneğine” ibaresinin “Çocuk Esirgeme Kurumuna” şeklinde değiştirilmesi teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 6- Madde ile; İcra İflas kanuna eklenmesi öngörülen 88/a maddesi gereği geçiş hükümleri düzenlenmiştir.

Komisyon görüşmelerinde; “*Kızılay Derneği tartışılmalıdır; deprem felaketinde konusu olduğu cadır, battaniye, gıda satışı, holdingleşen ve liyakatsiz yönetim yapısıyla yanlış bir tercihtir. Kamu yararına çalışan diğer bir dernek olan Çocuk Esirgeme Kurumuna destek sağlanması*

doğru olacaktır.” gerekçesiyle 6’ncı maddesinde geçen “Türkiye Kızılay Derneğine” ibaresinin “Çocuk Esirgeme Kurumuna” şeklinde değiştirilmesi teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde İhdasına İlişkin Tekliflerimiz

Komisyon görüşmelerinde 6 .Maddeden sonra gelmek üzere yeni 7. Ve 8. Madde ihdas edilmek üzere önerge verilmiştir. Verdiğimiz her iki önerge reddedilmiştir.

Buna göre *“Basına yansıyan teklifte yer alan ancak daha sonra çıkarıldığı anlaşılan bu madde ile Sağlık Bakanlığı bünyesinde görev yapan uzman tabip, uzman dış tabibi, pratisyen tabip ve dış tabiplerinin özlük haklarında yapılan artış dikkate alınarak, çalışma barışının sağlanması amacıyla Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay’da aynı görev unvanıyla çalışanlara ek tazminat ödenmesi öngörülmektedir.”* Gerekçesiyle verdiğimiz aşağıda yer alan madde ihdası teklifimiz kabul edilmemiştir.

“4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Rehabilitasyon Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanununun Ek 3 üncü maddesi uyarınca uzman tabip, tıpta uzmanlık mevzuatında belirtilen dallarda bu mevzuat hükümlerine göre uzman olanlar ile uzman dış tabibi, pratisyen tabip ve dış tabiplerine ödenen ek ödeme tutarının %150’si, Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay’da aynı görev unvanıyla istihdam edilenlere, ilgili kurumun bütçesinden ek tazminat olarak ödenir. Bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 9 uncu maddesi gereğince yapılan ek ödemeler dahil, herhangi bir ödemeden mahsup edilemez.”

Komisyon görüşmelerinde *“Basına yansıyan teklifte yer alan ancak daha sonra çıkarıldığı anlaşılan bu düzenleme ile ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde çalışan İnfaz koruma baş memurları ile infaz koruma memurlarına çalışma koşulları ve iş yükü dikkate alınarak eşit ödeme öngörülmüştür. Bu hüküm, koruma baş memurları ile infaz koruma memurları arasında ücrette eşitliğin sağlanması bakımından Anayasa m.10 kapsamında “eşitlik” ilkesine paralel düzenlenmiştir. Ayrıca bu düzenleme, çalışma koşulları gözetilerek kapalı ceza infaz kurumunda görev yapan personel ile açık ceza infaz kurumunda görev yapan personelin çalışma koşulları düşünülerek ve şartları göz önüne alınarak ücrette farklılığa gitmesi, Anayasa m.10’a aykırı olmayıp, “eşit işe eşit ücret” kapsamında değerlendirileceği söylenebilecektir.”* gerekçesiyle verdiğimiz aşağıda yer alan madde ihdası teklifimiz kabul edilmemiştir.

“EK MADDE 39- Ceza İnfaz Kurumları ve Denetimli Serbestlik Müdürlüklerinde fiilen görev yapan infaz ve koruma başmemurları ile infaz ve koruma memurlarına her ay, (6.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayı ile çarpımı sonucunda bulunan aylık tutarda ek ödeme yapılır. Bu ek ödeme, kapalı ceza infaz kurumlarında görev yapan personele (8.000) gösterge rakamı üzerinden ödenir. Ek ödeme tutarı, damga vergisi hariç, herhangi bir vergi, prim ve kesintiye tabi tutulamaz; her ne şekilde olursa olsun başka bir ödemenin hesaplanmasında dikkate alınmaz.”

Madde 10- Basın İlan Kuruma tanınan görevler yurt dışı temsilciliği açmayı gerektirir nitelikte değildir. Kaldı ki Basın Kanunu değişikliği ile Kurumun yapısı ve görevleri itibarıyla daha da

tartışılır hale geldiği ortadadır. Kapsamı belirsiz, muğlak ve denetimden uzak yeni makamlar yaratma arayışından vaz geçilmelidir. Yurt dışında gerekirse şayet destek ve hizmet alınacak çeşitli kurumların temsilcilikleri ziyadesiyle fazladır.

Komisyon görüşmelerinde 10’uncu maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 12- Bu madde bağlamında avukatları ilgilendiren bir konuda Adalet Bakanlığı yerine Türkiye Barolar Birliğinin yetkilendirilmesi daha doğru olacaktır. Kamu avukatları bu çerçevede yine unutulmuştur. Kamu avukatlarının yıllardır süre gelen sıkıntıları giderilmelidir. Özellikle ek gösterge, sosyal haklar gibi konularda sesleri duyulmalıdır. Bu madde son derece muğlak bir düzenleme olup bu konudaki usul ve esasların Adalet Bakanlığı tarafından belirlenmesi öngörülmüş. Ancak, bu belirlemenin nasıl yapılacağı belirli olmadığı gibi, avukatları ilgilendiren bu konuda Türkiye Barolar Birliği yerine Adalet Bakanlığına yetki verilmesi eleştiriye açıktır diye düşünüyoruz. Bu yetkinin Barolar Birliğine verilmesi daha adil olacaktır diye düşünüyoruz.

Madde 14- Madde ile, adli yardım bürosunun gelirleri arasında yer alan ve 492 sayılı Harçlar Kanunu çerçevesinde yer alan harçların oranı ile idari para cezaları dışındaki para cezalarının yüzde iki olan oranı yüzde üç şeklinde değiştirilmektedir. Bu miktar yeterli olmayıp yükseltilmesi uygun olacaktır.

Komisyon görüşmelerinde “yüzde ikisi” ibaresi “dördü” şeklinde değiştirilmesi için verdiğimiz önerge reddedilmiştir.

Madde 15- Niteliği itibarıyla ancak bağımsız mahkemelerce yargılama sürecinde yapılması öngörülen söz konusu işlemlerin noterlere tanınması yanlıştır. Kararlara karşı itiraz edilecek mercilerin hangileri olduğu belli değildir. Noterlerin bu sorumlulukla donatılması onları tartışma konusu yapacak, asli görevlerini yapamaz hale getirecektir. Noterler, yargılama makamı değildir. Söz konusu yetkiler görev tanımı ve alanıyla bağdaşmayan yetkililerdir. Arabuluculara da aynı gerekçelerle bizatihi hakimlere tanınan bu yetkiler tanınmamıştır. Bu düzenleme Anayasamızda ifadesini bulan hukuki belirlilik ve adil yargılanma hakkına aykırılık içerecek niteliktedir.

Komisyon görüşmelerinde “*Niteliği itibarıyla ancak bağımsız mahkemelerce yargılama sürecin de yapılması öngörülen söz konusu işlemlerin noterlere tanınması yanlıştır. Noterlerin bu sorumlulukla donatılması noterlik mesleğini tartışma konusu yapacak, asli görevlerini yapamaz hâle getirecektir. Noterler yargılama makamı değildir, dolayısıyla teklifle yapılmak istenilen düzenlemede noterlerin görev tanımı ve alanıyla bağdaşmayan yetkiler bulunmaktadır. Ara buluculara da aynı gerekçelerle bizatihi hâkimlere tanınan bu yetkiler tanınmamıştır.*” gerekçesiyle 15’inci maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 22- Madde ile; 5217 sayılı CMK da değişiklik öngörülmektedir.

Ceza dosyası kapsamında görevlendirilen gizli soruşturmacıların kamuya açık yerlerde ve işyerlerinde delil toplamak amacıyla ses veya görüntü kaydı yapmasına izin verilebileceği düzenlenmiştir.

Elde edilen delillerin hukuka uygunluğu ;Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri ve maddenin Anayasaya hakim ilkeler yönünden(adil yargılanma, hukuki belirlilik gibi) tartışmalıdır.

Komisyon görüşmelerinde “*Gizli soruşturmacının kamuya açık yerlerde delil toplamak amacıyla ses veya görüntü kaydı alması, elde edilen delillerin hukuka uygunluğu ve Anayasa’ya hâkim ilkeler yönünden tartışmalı olabileceği endişesi nedeniyle maddenin teklif metninden çıkarılması öngörülmektedir.*” gerekçesiyle 22’nci maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 26- Madde ile çocuğu hasta olan kadına tanınan hakkın, şartlar doğrultusunda babaya da tanınması eşitlik ilkesinin bir gereğidir.

Madde 29 - Madde ile, tüm tüzel kişilerin maddede düzenlenen idari yaptırımlar bakımından sorumluluğunun kabul edilmesi öngörülmektedir. Teklifle Kabahatlar Kanunu madde 43/A değiştirilmektedir. Bu maddeye göre “Daha ağır idarî para cezasını gerektiren bir kabahat oluşturmadığı hallerde, bir özel hukuk tüzel kişinin organ veya temsilcisi ya da organ veya temsilci olmamakla birlikte bu tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde görev üstlenen bir kişi tarafından; a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun; 1) 157 nci ve 158 inci maddelerinde tanımlanan dolandırıcılık suçunun, 2) (Ek:27/12/2020-7262/19 md.) 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun, 3) 235 inci maddesinde tanımlanan ihaleye fesat karıştırma suçunun, 4) 236 ncı maddesinde tanımlanan edimin ifasına fesat karıştırma suçunun, 5) 252 nci maddesinde tanımlanan rüşvet suçunun, 6) 282 nci maddesinde tanımlanan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun, b) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 160 inci maddesinde tanımlanan zimmet suçunun, c) 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan kaçakçılık suçlarının, ç) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun Ek 5 inci maddesinde tanımlanan suçun, d) (Değişik:27/12/2020-7262/19 md.) 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde tanımlanan terörizmin finansmanı suçunun, tüzel kişinin yararına olarak işlenmesi halinde, ayrıca bu tüzel kişiye onbin Türk Lirasından elli milyon Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

Değişiklik ile Kamu tüzel kişilerine de ceza verilmesi söz konusu olacaktır. Kamu tüzel kişileri Belediyeler, il özel idareleri ve köylerdir.

Komisyon görüşmelerinde “*Kamu tüzel kişileri açısından bu suçun ne şekilde işlenebileceği ve unsurlarında açıklık bulunmadığından teklif metninden çıkarılması öngörülmektedir.*” gerekçesiyle 29’uncu maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 35- Arabulucular taraf teşkilini sağlamak üzere her türlü iletişim araçlarını kullanmaktadırlar. Kanunun ilk oturum toplantısına katılmamaya bağladığı sonuçlar nedeniyle bu konu son derece önemlidir. Ancak her türlü çabaya karşın ulaşılamayan taraflara bilgilendirme mecburiyetinin getirilmesi arabuluculara getirilen ve gereksiz olan ilave bir yük ve masraf ve zaman kaybı olacaktır.

Komisyon görüşmelerinde “*Arabuluculuk toplantısına her türlü vasıta ile tarafların çağırılması ve bu yolla taraf teşkilinin sağlanması kanun gereğidir. Bu aşamada ulaşılamayan taraflara sonucun bildirilmesi için ulaştırılması arabuluculara ilave yük getirecek niteliktedir.*” gerekçesiyle 35’inci maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 37- 6325 Sayılı Kanununun 17/B maddesi ile taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli görülerek ihtiyari arabuluculuk kapsamına alınmaktadır. Burada her ne kadar zorunlu dava şartı arabuluculuk söz konusu olmasa dahi, bu çerçevede düzenlenen anlaşma belgesi ile ilgili icra edilebilirlik şerhi görevli ve yetkili mahkemeden alınmak zorunda olacaktır. Burada şerhin çekişmesiz yargı işi olması, incelemenin dosya üzerinden yapılması, sahte arabuluculuk tutanakları düzenlenebileceği kaygıları, tarafların rızalarının sakatlanması veya taraf teşkilinin tam sağlanamaması gibi hallerde dava konusu olabilecek sair uyuşmazlıklara zemin hazırlayacağı gözden uzak tutulmamalıdır.

Komisyon görüşmelerinde “*Madde, arabuluculuk sürecinde alınacak şerhin çekişmesiz yargı işi olması ve dosya üzerinden incelenmesi, sahte arabuluculuk tutanakları olabileceği gerekçeleriyle, tarafların rızalarının sakatlanması veya taraf teşkilinin tam sağlanamaması gibi hallerde dava konusu olabilecek sair uyuşmazlıklara zemin hazırlayacak niteliktedir. Bu nedenle uygulamada da çeşitli sıkıntılara yol açabilecektir. Metinden çıkarılması doğru olacaktır.*” gerekçesiyle 37’inci maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 40- 6325 Sayılı Kanununun 18/B maddesi ile zorunlu arabuluculuk kapsamına girecek uyuşmazlıklar kapsamına komşuluk hukukundan kaynaklı uyuşmazlıklar, icra yoluyla tahliye hariç kira ilişkisinden kaynaklı uyuşmazlıklar ve Kat Mülkiyeti Kanunuyla ilgili uyuşmazlıklar alınmaktadır.

Her şeyden önce özü itibarıyla, gönüllülük, iradilik ve gizlilik esaslarına dayanan arabuluculukta dava şartı arabuluculuğun kapsamının bu denli genişletilmesi sistemin mantığına uygun değildir.

Bu düzenleme ile taşınır ve taşınmazların paylaşılması ve ortaklığın giderilmesine dayalı uyuşmazlıkların dava şartı arabuluculuk kapsamına alınması; uygulamada büyük sıkıntılar yaratacak niteliktedir. Özellikle tarım arazileri ile ilgili kanunlarla belirlenen hükümlere aykırı anlaşma belgesi yapılamayacağı uygulamada çok zor sağlanabilecek bir şart olması gözden uzak tutulmuştur. Usulüne uygunmuş gibi düzenlenecek arabuluculuk tutanaklarının endişe yaratacağı endişeler ayrı bir tehlikedir. Aynen taksim şeklinde anlaşma olması durumunda, arabulucu tarafından, tarım arazileri ile ilgili mevzuata uygunluğun araştırmasının nasıl yapılacağı da uygulamada sıkıntı yaratacaktır. Çok paydaşlı yurt dışı bağlantılı ortaklıkların giderilmesinin arabulucular açısından zorluğu da ortadadır.

Bu tür uyuşmazlıkların kamu düzeni ile ilgili olması ve tarafların konu ile ilgili bilgi belge ve uzman değerlendirmesine kolaylıkla ulaşma imkanlarının bulunmamasının, uygulamada sorunlara yol açacağı endişesi söz konusudur.

Özünde yargı organlarının yükünü azaltma amacı taşıyan arabuluculuk yönteminin bu sıkıntılar nedeniyle yargıya ulaşmayı geciktireceği değerlendirilmektedir. Konu sicile itimat ilkesi gibi eşya hukukuna hakim ilkeler yönünden incelenmelidir. Bu çerçevede getirilecek düzenlemeler yargıya ulaşmada gecikilmesine yol açacak nitelikte olmamalıdır.

Komisyon görüşmelerinde “*Bu düzenlemede taşınır ve taşınmazların paylaşılması ve ortaklığın giderilmesine dayalı uyuşmazlıkların dava şartı arabuluculuk kapsamına alınması uygulamada sıkıntı yaratacaktır. Özellikle tarım arazileriyle ilgili kanunlarda belirlenen hükümlere aykırı anlaşma belgesi yapılamayacağına uygulamada çok zor sağlanabilecek bir şart olması ve usulüne uygunmuş gibi düzenlenecek arabuluculuk tutanaklarının endişe yaratacağı açıktır. Aynen taksim şeklinde anlaşma olması durumunda arabulucu tarafından tarım arazileriyle ilgili mevzuata uygunluğu araştırmasının nasıl yapılacağı da uygulamada sıkıntı yaratacaktır. Ayrıca bu tür uyuşmazlıkların kamu düzeniyle ilgili olması ve tarafların konuyla ilgili bilgi ve bilgi uzman değerlendirmesine kolaylıkla ulaşma imkânlarının bulunmamasının uygulamada sorunlara yol açacağı endişesi söz konusudur. Özünde yargı organlarının yükünü azaltma amacı taşıyan arabuluculuk yönteminin bu sıkıntılar nedeniyle yargıya ulaşmayı geciktireceği değerlendirilmektedir. Konu sicile itimat ilkesi gibi eşya hukukuna hâkim ilkeler yönünden incelenmelidir.*” gerekçesiyle 40’inci maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Madde 44- Madde ile, 6458 sayılı Kanununun 54 üncü maddesinin birinci fıkrasının b,d,k bentlerinde belirtilen durumda olan yabancılar hakkında verilen yurtdışına çıkmama şeklindeki adli kontrol kararının kaldırılmasını talep etme yetkisi valiliklere de verilmesi öngörülmektedir. Türkiye de yargılanan bir şahsın aldığı yurt dışına çıkmama kararına valiliğin itiraz etmesi valiliklerin savcılıklar üzerinden mahkeme kararlarına itiraz etme yolunu açmaktadır. Bu düzenlemenin hangi hallerde, hangi delillerin varlığı halinde söz konusu olacağı belirtilmemiştir. AHİM nezdinde Ülkemiz açısından yeni ihlal kararları doğurabilecek niteliktedir.

Komisyon görüşmelerinde “*Türkiye’de yargılanan bir şahıs hakkında hâkim tarafından verilen yurt dışına çıkmama kararına valiliğin itiraz etmesi, idarenin yargıya müdahalesi endişesini taşıması sebebiyle maddenin teklif metninden çıkartılması öngörülmektedir.*” gerekçesiyle 44’üncü maddenin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

AFYONKARAHİSAR MİLLETVEKİLİ
İBRAHİM YURDUNUSEVEN VE
TOKAT MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ARSLAN
İLE 119 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**İCRA VE İFLAS KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa 79 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Konutta haciz:

MADDE 79/a- İcra müdürü, haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunu tespit ederse, bu yerde haciz yapılmasına karar verir ve bu kararı derhal icra mahkemesinin onayına sunar.

Mahkeme, dosyanın tevdi edildiği tarihten itibaren en geç üç gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunun anlaşılması halinde kararın onaylanmasına kesin olarak karar verir. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine haciz işlemleri yapılır. Haciz yapılması talep edilen yerin konut olmadığına anlaşılması halinde ise mahkeme, konutta haciz yapılmasına dair kararı kesin olarak kaldırır. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine icra müdürü, mevcut haciz talebi hakkında yeniden karar verir.

Mahkemenin onaylama kararı üzerine hacze gidilen yerin konut olmadığına anlaşılması halinde hacze devam olunur. Ancak konut olmadığı kabul edilen bir yerle ilgili verilen haciz kararı üzerine yapılan haciz işlemi sırasında, bu yerin konut olduğu anlaşılır ve borçlu da haczin yapılmasına rıza göstermez ise haciz işlemine son verilir ve müteakip işlemler hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

İhtiyati haciz hakkında, bu madde hükmü uygulanmaz.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde yer alan “bireyleri için lüzumlu eşya; aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri” ibaresi

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**İCRA VE İFLAS KANUNU İLE
BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa 79 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Konutta haciz:

MADDE 79/a- İcra müdürü, haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunu tespit ederse, bu yerde haciz yapılmasına karar verir ve bu kararı derhal icra mahkemesinin onayına sunar.

Mahkeme, dosyanın tevdi edildiği tarihten itibaren en geç üç gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda haciz yapılması talep edilen yerin konut olduğunun anlaşılması halinde kararın onaylanmasına kesin olarak karar verir. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine haciz işlemleri yapılır. Haciz yapılması talep edilen yerin konut olmadığına anlaşılması halinde ise mahkeme, konutta haciz yapılmasına dair kararı kesin olarak kaldırır. Bu kararın icra dairesine bildirilmesi üzerine icra müdürü, mevcut haciz talebi hakkında yeniden karar verir.

Mahkemenin onaylama kararı üzerine hacze gidilen yerin konut olmadığına anlaşılması halinde hacze devam olunur. Ancak konut olmadığı kabul edilen bir yerle ilgili verilen haciz kararı üzerine yapılan haciz işlemi sırasında, bu yerin konut olduğu anlaşılır ve borçlu da haczin yapılmasına rıza göstermez ise haciz işlemine son verilir ve müteakip işlemler hakkında birinci ve ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

İhtiyati haciz hakkında, bu madde hükmü uygulanmaz.”

MADDE 2- 2004 sayılı Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendinde yer alan “bireyleri için lüzumlu eşya; aynı amaçla kullanılan eşyanın birden fazla olması durumunda bunlardan biri” ibaresi

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

“bireylerine ait kişisel eşya ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden tüm ev eşyası” şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “3,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3- 2004 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “haczolunur.” ibaresi “haczolunur; ancak bu miktarı aşacak şekilde haciz yapılamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2004 sayılı Kanuna 88 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Muhafazasına gerek kalmayan malların tasfiyesi:

MADDE 88/a- Muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan mallar, takibin yapıldığı yer icra dairesince bu madde uyarınca resen tasfiye edilir.

Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur.

İcra dairesi, borçluya tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceğini, aksi halde müteakip fıkralar uyarınca malın tasfiye edileceğini ihtar eder.

Borçlunun malı teslim almaması halinde icra dairesi, rehın hakkı sahibine tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde rehinden kaynaklanan haklarını kullanabileceğini ve bu durumu icra dairesine bildirmesi gerektiğini, aksi halde müteakip fıkralar uyarınca malın tasfiye edileceğini ihtar eder.

Sicile kayıtlı mallar bakımından, malın borçlu tarafından teslim alınmaması veya rehinden kaynaklı hakkın kullanılmaması halinde icra dairesi, malın daha önce satışa çıkarılmamış olması kaydıyla, kanunun elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin hükümleri uyarınca resen satışını yapar.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“bireylerine ait kişisel eşya ile ailenin ortak kullanımına hizmet eden tüm ev eşyası” şeklinde değiştirilmiş ve ikinci fıkrasında yer alan “3,” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 3- 2004 sayılı Kanunun 85 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “haczolunur.” ibaresi “haczolunur; ancak bu miktarı aşacak şekilde haciz yapılamaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 2004 sayılı Kanuna 88 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Muhafazasına gerek kalmayan malların tasfiyesi:

MADDE 88/a- Muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan mallar, takibin yapıldığı yer icra dairesince bu madde uyarınca resen tasfiye edilir.

Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur.

İcra dairesi, borçluya tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim alabileceğini, aksi halde müteakip fıkralar uyarınca malın tasfiye edileceğini ihtar eder.

Borçlunun malı teslim almaması halinde icra dairesi, rehın hakkı sahibine tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde rehinden kaynaklanan haklarını kullanabileceğini ve bu durumu icra dairesine bildirmesi gerektiğini, aksi halde müteakip fıkralar uyarınca malın tasfiye edileceğini ihtar eder.

Sicile kayıtlı mallar bakımından, malın borçlu tarafından teslim alınmaması veya rehinden kaynaklı hakkın kullanılmaması halinde icra dairesi, malın daha önce satışa çıkarılmamış olması kaydıyla, kanunun elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin hükümleri uyarınca resen satışını yapar.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, derhal yediemine tebligat çıkararak, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde varsa malın son iki yıl içinde yapılan, yoksa icra dairesince takdir edilen kıymetinin yüzde kırkı üzerinden, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücreti mahsup edildikten sonra bakiye tutarı ödediği takdirde malın mülkiyetinin kendisine devredilmesine karar verileceğini, aksi halde müteakip fıkralara göre işlem yapılacağını ihtar eder. Bu fıkra da belirtilen şartların oluştuğunun ve varsa bakiye tutarın yediemin tarafından ödendiğinin tespiti halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin yediemine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Sicile kayıtlı mallar bakımından yedieminin malın mülkiyetinin devrini kabul etmemesi halinde icra dairesi, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine tebligat çıkararak, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, 30/6/2021 tarihli ve 7330 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca belirlenen hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve bildirimde bulunduğu tarihten itibaren üç ay içinde hurda bedelini ödemesi şartıyla malın mülkiyetinin Şirkete devredilmesine karar verileceğini ihtar eder. Bu fıkra da belirtilen şartların oluştuğunun ve hurda bedelinin ödendiğinin tespiti halinde icra dairesi, hurdaya ayırma işlemlerini tamamlayarak malın mülkiyetinin Şirkete devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

İcra mahkemesi, mülkiyetin devri için gönderilen dosyalarda, en geç on gün içinde

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, derhal yediemine tebligat çıkararak, tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde varsa malın son iki yıl içinde yapılan, yoksa icra dairesince takdir edilen kıymetinin yüzde kırkı üzerinden, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücreti mahsup edildikten sonra bakiye tutarı ödediği takdirde malın mülkiyetinin kendisine devredilmesine karar verileceğini, aksi halde müteakip fıkralara göre işlem yapılacağını ihtar eder. Bu fıkra da belirtilen şartların oluştuğunun ve varsa bakiye tutarın yediemin tarafından ödendiğinin tespiti halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin yediemine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Sicile kayıtlı mallar bakımından yedieminin malın mülkiyetinin devrini kabul etmemesi halinde icra dairesi, Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketine tebligat çıkararak, tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, 30/6/2021 tarihli ve 7330 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi Hakkında Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca belirlenen hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve bildirimde bulunduğu tarihten itibaren üç ay içinde hurda bedelini ödemesi şartıyla malın mülkiyetinin Şirkete devredilmesine karar verileceğini ihtar eder. Bu fıkra da belirtilen şartların oluştuğunun ve hurda bedelinin ödendiğinin tespiti halinde icra dairesi, hurdaya ayırma işlemlerini tamamlayarak malın mülkiyetinin Şirkete devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

İcra mahkemesi, mülkiyetin devri için gönderilen dosyalarda, en geç on gün içinde

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer; tüm haciz ve rehinler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir.

Tasfiye konusu malın vergi, ceza, prim gibi borçları, borçluya ait olup mülkiyet ilgiliye, tüm borç ve yüklerinden âri olarak geçer. Devir ve tescil işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

Devir işlemlerine karşı yedieminlik alacağına dayanılarak hapis hakkı kullanılamaz. Yedieminlik ücretinin varlığı, mülkiyetin devri ve buna ilişkin işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez.

Tasfiye konusu mal üzerinde 6183 sayılı Kanun uyarınca haciz bulunması halinde icra dairesi, borçluya tebligat çıkarmadan önce tahsil dairesine tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde muhafaza ve/veya satış işlemlerini yapmak üzere malı teslim alması gerektiğini, aksi halde malın bu madde uyarınca tasfiye edileceğini bildirir.

Tasfiye konusu malın 27/10/2009 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu kapsamında serbest dolaşımında olmaması halinde icra dairesi, borçluya tebligat çıkarmadan önce gümrük idaresine tebligat çıkararak bir ay içinde gümrük işlemlerini yapmak üzere malı teslim alması gerektiğini, aksi halde malın bu madde uyarınca tasfiye edileceğini bildirir.

Tasfiye masrafları, öncelikle dosyadaki avanstan, avansın bulunmaması halinde Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Tasfiye kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla avanstan karşılanan masraflar, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanan masraflar ve vergi, resim, harç gibi malın ayınından kaynaklanan kamu alacakları ödenir. Kalan tutar, 9 uncu madde uyarınca muhafaza edilir, bankalarda nemalandırılır ve talep halinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer; tüm haciz ve rehinler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir.

Tasfiye konusu malın vergi, ceza, prim gibi borçları, borçluya ait olup mülkiyet ilgiliye, tüm borç ve yüklerinden âri olarak geçer. Devir ve tescil işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

Devir işlemlerine karşı yedieminlik alacağına dayanılarak hapis hakkı kullanılamaz. Yedieminlik ücretinin varlığı, mülkiyetin devri ve buna ilişkin işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez.

Tasfiye konusu mal üzerinde 6183 sayılı Kanun uyarınca haciz bulunması halinde icra dairesi, borçluya tebligat çıkarmadan önce tahsil dairesine tebligat çıkararak tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde muhafaza ve/veya satış işlemlerini yapmak üzere malı teslim alması gerektiğini, aksi halde malın bu madde uyarınca tasfiye edileceğini bildirir.

Tasfiye konusu malın 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu kapsamında serbest dolaşımında olmaması halinde icra dairesi, borçluya tebligat çıkarmadan önce gümrük idaresine tebligat çıkararak bir ay içinde gümrük işlemlerini yapmak üzere malı teslim alması gerektiğini, aksi halde malın bu madde uyarınca tasfiye edileceğini bildirir.

Tasfiye masrafları, öncelikle dosyadaki avanstan, avansın bulunmaması halinde Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Tasfiye kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla avanstan karşılanan masraflar, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanan masraflar ve vergi, resim, harç gibi malın ayınından kaynaklanan kamu alacakları ödenir. Kalan tutar, 9 uncu madde uyarınca muhafaza edilir, bankalarda nemalandırılır ve talep halinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

Dosyaya ödenen tutarın, Adalet Bakanlığı bütçesinden yapılan masrafı karşılamaması halinde icra dairesi, bakiye masrafın, 6183 sayılı Kanun uyarınca borçludan tahsili için tahsil dairesine bildirimde bulunur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 5- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, Kanuna eklenen 79/a maddesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen konutta haciz yapılmasına ilişkin kararlar hakkında uygulanmaz. Bu değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen konutta haciz kararları hakkında, bu değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ile ikinci fıkrasında yapılan değişiklikler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce hazırlanmış eşyalar hakkında uygulanmaz. Bu değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten önce hazırlanmış eşyalar hakkında, bu değişikliklerden önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.”

MADDE 6- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 20- Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan mallar, takibin yapıldığı yer icra dairesince bu madde uyarınca resen tasfiye edilir. Adalet Bakanlığı, tasfiye edilecek malların sayısını dikkate alarak takibin yapıldığı yer icra dairelerinden birini veya birkaçını ya da takibin yapıldığı yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan icra dairelerinden birini veya bir kaçını tasfiye işlemlerini yürütmekle görevlendirebilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Dosyaya ödenen tutarın, Adalet Bakanlığı bütçesinden yapılan masrafı karşılamaması halinde icra dairesi, bakiye masrafın, 6183 sayılı Kanun uyarınca borçludan tahsili için tahsil dairesine bildirimde bulunur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 5- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 19- Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, Kanuna eklenen 79/a maddesi, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen konutta haciz yapılmasına ilişkin kararlar hakkında uygulanmaz. Bu değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen konutta haciz kararları hakkında, bu değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, Kanunun 82 nci maddesinin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ile ikinci fıkrasında yapılan değişiklikler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce hazırlanmış eşyalar hakkında uygulanmaz. Bu değişikliklerin yürürlüğe girdiği tarihten önce hazırlanmış eşyalar hakkında, bu değişikliklerden önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.”

MADDE 6- 2004 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 20- Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla, muhafaza işleminin dayanağı olan haciz kalkmış olup da yedieminde bulunan mallar, takibin yapıldığı yer icra dairesince bu madde uyarınca resen tasfiye edilir. Adalet Bakanlığı, tasfiye edilecek malların sayısını dikkate alarak takibin yapıldığı yer icra dairelerinden birini veya birkaçını ya da takibin yapıldığı yerin bağlı olduğu ilin adıyla anılan icra dairelerinden birini veya bir kaçını tasfiye işlemlerini yürütmekle görevlendirebilir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde gümrük idaresi, 4458 sayılı Kanun kapsamında serbest dolaşımda olmayan tasfiye konusu malı, gümrük işlemlerini yapmak üzere teslim almazsa, müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve tahsil dairesi, üçüncü fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, 6183 sayılı Kanun uyarınca üzerinde haciz bulunan tasfiye konusu malı muhafaza ve/veya satış işlemlerini yapmak üzere teslim almazsa, müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve borçlu, dördüncü fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim almazsa müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve rehin hakkı sahibi, beşinci fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, rehinden kaynaklanan haklarını kullanarak bu durumu icra dairesine bildirmezse müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Sicile kayıtlı mallar bakımından yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmezse icra dairesi, altıncı fıkradaki sürenin dolmasını müteakip gecikmeksizin malın, kanunun elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin hükümleri uyarınca resen satışını yapar. Satış ilanları, sadece elektronik satış portalında yapılır. Malın son iki yıl içinde yapılan kıymet takdiri yoksa resen kıymet takdiri yapılır. İkinci artırmada malın satılmaması halinde, artırma sonuç tutanağının ilan edildiği tarih esas alınmak suretiyle müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Tasfiye edilecek mallara ilişkin bilgiler, icra dairesince Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde duyurulur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on gün içinde gümrük idaresi, 4458 sayılı Kanun kapsamında serbest dolaşımda olmayan tasfiye konusu malı, gümrük işlemlerini yapmak üzere teslim almazsa, müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve tahsil dairesi, üçüncü fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, 6183 sayılı Kanun uyarınca üzerinde haciz bulunan tasfiye konusu malı muhafaza ve/veya satış işlemlerini yapmak üzere teslim almazsa, müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve borçlu, dördüncü fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücretini ödemek suretiyle malı teslim almazsa müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmez ve rehin hakkı sahibi, beşinci fıkradaki süreyi takip eden on gün içinde, rehinden kaynaklanan haklarını kullanarak bu durumu icra dairesine bildirmezse müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

Sicile kayıtlı mallar bakımından yukarıdaki fıkra uyarınca mal tasfiye edilmezse icra dairesi, altıncı fıkradaki sürenin dolmasını müteakip gecikmeksizin malın, kanunun elektronik ortamda açık artırma suretiyle satışa ilişkin hükümleri uyarınca resen satışını yapar. Satış ilanları, sadece elektronik satış portalında yapılır. Malın son iki yıl içinde yapılan kıymet takdiri yoksa resen kıymet takdiri yapılır. İkinci artırmada malın satılmaması halinde, artırma sonuç tutanağının ilan edildiği tarih esas alınmak suretiyle müteakip fıkralar uyarınca mal tasfiye edilir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde yediemin, altıncı ve sicile kayıtlı mallar bakımından yedinci fıkralarda belirtilen süreleri takip eden on gün içinde malın mülkiyetini almayı kabul eder ve varsa malın son iki yıl içinde yapılan, yoksa icra dairesince takdir edilen kıymetinin yüzde otuzu üzerinden, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücreti mahsup edildikten sonra bakiye tutarı öderse icra dairesi, malın mülkiyetinin yediemine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Sicile kayıtlı mallar bakımından yedieminin malın mülkiyetinin devrini kabul etmemesi halinde Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi, sekizinci fıkradaki süreyi takip eden bir ay içinde malın 7330 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca belirlenen hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve bildirimde bulunduğu tarihten itibaren üç ay içinde hurda bedelini ödemesi halinde icra dairesi, hurdaya ayırma işlemlerini tamamlayarak malın mülkiyetinin Şirkete devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

İcra mahkemesi, mülkiyetin devri için gönderilen dosyalarda, en geç on gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer; tüm haciz ve rehinler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir.

Tasfiye konusu malın vergi, ceza, prim gibi borçları, borçluya ait olup mülkiyet ilgiliye, tüm borç ve yüklerinden âri olarak geçer. Devir ve tescil işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde yediemin, altıncı ve sicile kayıtlı mallar bakımından yedinci fıkralarda belirtilen süreleri takip eden on gün içinde malın mülkiyetini almayı kabul eder ve varsa malın son iki yıl içinde yapılan, yoksa icra dairesince takdir edilen kıymetinin yüzde otuzu üzerinden, tarifeye göre belirlenen yedieminlik ücreti mahsup edildikten sonra bakiye tutarı öderse icra dairesi, malın mülkiyetinin yediemine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Sicile kayıtlı mallar bakımından yedieminin malın mülkiyetinin devrini kabul etmemesi halinde Makine ve Kimya Endüstrisi Anonim Şirketi, sekizinci fıkradaki süreyi takip eden bir ay içinde malın 7330 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca belirlenen hurda bedelini ödeyeceğini bildirmesi ve bildirimde bulunduğu tarihten itibaren üç ay içinde hurda bedelini ödemesi halinde icra dairesi, hurdaya ayırma işlemlerini tamamlayarak malın mülkiyetinin Şirkete devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca malın tasfiye edilememesi halinde icra dairesi, malın mülkiyetinin bedelsiz olarak Türkiye Kızılay Derneğine devrine yönelik kararın verilmesi için dosyayı icra mahkemesine gönderir.

İcra mahkemesi, mülkiyetin devri için gönderilen dosyalarda, en geç on gün içinde dosya üzerinden yapacağı inceleme sonunda talebin kabulüne veya reddine kesin olarak karar verir. Kabul kararıyla, malın mülkiyeti ilgiliye geçer; tüm haciz ve rehinler kaldırılarak devir ve teslim işlemleri gerçekleştirilir.

Tasfiye konusu malın vergi, ceza, prim gibi borçları, borçluya ait olup mülkiyet ilgiliye, tüm borç ve yüklerinden âri olarak geçer. Devir ve tescil işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan müstesnadır.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

Devir işlemlerine karşı yedieminlik alacağına dayanılarak hapis hakkı kullanılamaz. Yedieminlik ücretinin varlığı, mülkiyetin devri ve buna ilişkin işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez.

Tasfiye masrafları, öncelikle dosyadaki avanstan, avansın bulunmaması halinde Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Tasfiye kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla avanstan karşılanan masraflar, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanan masraflar ve vergi, resim, harç gibi malın aynından kaynaklanan kamu alacakları ödenir. Kalan tutar, 9 uncu madde uyarınca muhafaza edilir, bankalarda nemalandırılır ve talep halinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir.

Dosyaya ödenen tutarın, Adalet Bakanlığı bütçesinden yapılan masrafı karşılayamaması halinde icra dairesi, bakiye masrafın, 6183 sayılı Kanun uyarınca borçludan tahsili için tahsil dairesine bildirimde bulunur.

İcra daireleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yedieminlerde bulunan malların tespiti için gerekli işlemleri yapar. Bu hâlde kolluktan yardım istenebilir. Adalet Bakanlığı, bu fıkrada belirtilen tespit işlemlerinin yapılması için gerekli tedbirleri alır ve düzenlemeleri yapar.

Adalet Bakanlığı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirler ve yürürlüğe koyar. Usul ve esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu maddenin uygulanmasına başlanır. Bu husus Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde duyurulur.”

MADDE 7- 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Devir işlemlerine karşı yedieminlik alacağına dayanılarak hapis hakkı kullanılamaz. Yedieminlik ücretinin varlığı, mülkiyetin devri ve buna ilişkin işlemlerin yapılmasına engel teşkil etmez.

Tasfiye masrafları, öncelikle dosyadaki avanstan, avansın bulunmaması halinde Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır.

Tasfiye kapsamında dosyaya ödenen tutardan; sırasıyla avanstan karşılanan masraflar, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanan masraflar ve vergi, resim, harç gibi malın aynından kaynaklanan kamu alacakları ödenir. Kalan tutar, 9 uncu madde uyarınca muhafaza edilir, bankalarda nemalandırılır ve talep halinde nemalarıyla birlikte hak sahiplerine ödenir.

Dosyaya ödenen tutarın, Adalet Bakanlığı bütçesinden yapılan masrafı karşılayamaması halinde icra dairesi, bakiye masrafın, 6183 sayılı Kanun uyarınca borçludan tahsili için tahsil dairesine bildirimde bulunur.

İcra daireleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde yedieminlerde bulunan malların tespiti için gerekli işlemleri yapar. Bu hâlde kolluktan yardım istenebilir. Adalet Bakanlığı, bu fıkrada belirtilen tespit işlemlerinin yapılması için gerekli tedbirleri alır ve düzenlemeleri yapar.

Adalet Bakanlığı, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirler ve yürürlüğe koyar. Usul ve esasların yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu maddenin uygulanmasına başlanır. Bu husus Adalet Bakanlığının resmi internet sitesinde duyurulur.”

MADDE 7- 12/6/1933 tarihli ve 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

“Uyuşturucu maddelerin kesin olarak raporları alındıktan sonra, yönetmelikte belirlenen usule uygun olarak alınacak örneklerin saklanması kaydıyla müsaderesine sulh ceza hâkimliğince soruşturmanın her safhasında karar verilir.

Müsaderesine karar verilen uyuşturucu maddeler gereği yapılmak üzere mühürlü olarak mahalli mülki amirliğe teslim edilir.

Örnek olarak alınan uyuşturucu maddeler hükümlerle birlikte müsadere edilir ve ancak hükmün kesinleşmesinden sonra mahalli mülki amirliğe teslim edilir.”

MADDE 8- 2313 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce elkonulmuş uyuşturucu veya uyarıcı maddeler bakımından da 20 nci maddede bu Kanunla yapılan değişiklikler uygulanır. Kovuşturma evresinde; ilk derece mahkemesinde görülmekte olan dosyalar bakımından mahkemesince, istinaf veya temyiz kanun yolunda olan dosyalar bakımından ise UYAP kayıtlarını incelemek suretiyle ilk derece mahkemesince derhal karar verilir. Örnek alınmamış dosyalarda yeterince örnek alınır.

Örnek olarak alınan uyuşturucu veya uyarıcı maddeler ancak hükmün kesinleşmesinden sonra mahalli mülki amirliğe teslim edilir.”

MADDE 9- 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 12 nci maddesinin birinci fıkrasına “suçlar ile” ibaresinden sonra gelmek üzere “göçmen kaçakçılığı ve” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 10- 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına (6) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“Uyuşturucu maddelerin kesin olarak raporları alındıktan sonra, yönetmelikte belirlenen usule uygun olarak alınacak örneklerin saklanması kaydıyla müsaderesine sulh ceza hâkimliğince soruşturmanın her safhasında karar verilir.

Müsaderesine karar verilen uyuşturucu maddeler gereği yapılmak üzere mühürlü olarak mahalli mülki amirliğe teslim edilir.

Örnek olarak alınan uyuşturucu maddeler hükümlerle birlikte müsadere edilir ve ancak hükmün kesinleşmesinden sonra mahalli mülki amirliğe teslim edilir.”

MADDE 8- 2313 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 2- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce elkonulmuş uyuşturucu veya uyarıcı maddeler bakımından da 20 nci maddede bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikler uygulanır. Kovuşturma evresinde; ilk derece mahkemesinde görülmekte olan dosyalar bakımından mahkemesince, istinaf veya temyiz kanun yolunda olan dosyalar bakımından ise UYAP kayıtlarını incelemek suretiyle ilk derece mahkemesince derhal karar verilir. Örnek alınmamış dosyalarda yeterince örnek alınır.

Örnek olarak alınan uyuşturucu veya uyarıcı maddeler ancak hükmün kesinleşmesinden sonra mahalli mülki amirliğe teslim edilir.”

MADDE 9- 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunun ek 12 nci maddesinin birinci fıkrasına “suçlar ile” ibaresinden sonra gelmek üzere “göçmen kaçakçılığı ve” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 10- 2/1/1961 tarihli ve 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına (6) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bent eklenmiş ve diğer bent buna göre teselsül ettirilmiştir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

“7. Yurt dışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ve internet haber sitelerinde ilan ve reklamların yayınlanmasına aracı olmak, destek vermek ve bu amaçlarla gerektiğinde yurtdışında temsilcilik açmak,”

MADDE 11- 195 sayılı Kanununun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “mevkutelerin vasıflarını” ibaresi “mevkuteler ile yurtdışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ve internet haber sitelerinin vasıflarını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 43 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Avukatların büro kurma giderlerinin karşılanması için kredi ve finans kuruluşları ile kredi veren kamu kurum ve kuruluşlarınınca uygun şartlarda finansman desteği sağlanır. Desteğin sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından belirlenir.”

MADDE 13- 1136 sayılı Kanununun 65 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “yarı oranında alınır.” ibaresi “alınmaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 1136 sayılı Kanununun 180 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “ikisi” ibareleri “üçü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 61 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Delil tespiti işlemleri noterler tarafından da yapılabilir. İleride açılacak bir davada ileri sürülecek bir vakıanın tespiti amacıyla talep üzerine noterlik dairesinde veya daire dışında noterler tarafından keşif yapılabilir, yemin ettirilmek suretiyle bilirkişi incelemesi yaptırılabilir ve tanık ifadesi alınabilir. Yapılan tüm işlemleri ve beyanları içeren bir tutanak düzenlenir ve varsa bilirkişi raporu ile diğer belgeler tutanağa eklenir. Bu işlemler; niteliğine

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“7. Yurt dışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ve internet haber sitelerinde ilan ve reklamların yayınlanmasına aracı olmak, destek vermek ve bu amaçlarla gerektiğinde yurtdışında temsilcilik açmak,”

MADDE 11- 195 sayılı Kanununun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “mevkutelerin vasıflarını” ibaresi “mevkuteler ile yurtdışında Türkçe yayın yapan mevkuteler ve internet haber sitelerinin vasıflarını” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 43 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Avukatların büro kurma giderlerinin karşılanması için kredi ve finans kuruluşları ile kredi veren kamu kurum ve kuruluşlarınınca uygun şartlarda finansman desteği sağlanır. Desteğin sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ile Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Adalet Bakanlığı tarafından belirlenir.”

MADDE 13- 1136 sayılı Kanununun 65 inci maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “yarı oranında alınır.” ibaresi “alınmaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 1136 sayılı Kanununun 180 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “ikisi” ibareleri “üçü” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 18/1/1972 tarihli ve 1512 sayılı Noterlik Kanununun 61 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Delil tespiti işlemleri noterler tarafından da yapılabilir. İleride açılacak bir davada ileri sürülecek bir vakıanın tespiti amacıyla talep üzerine noterlik dairesinde veya daire dışında noterler tarafından keşif yapılabilir, yemin ettirilmek suretiyle bilirkişi incelemesi yaptırılabilir ve tanık ifadesi alınabilir. Yapılan tüm işlemleri ve beyanları içeren bir tutanak düzenlenir ve varsa bilirkişi raporu ile diğer belgeler tutanağa eklenir. Bu işlemler; niteliğine

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

uygun düştüğü ölçüde 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun delil tespitine ilişkin hükümleri uyarınca bizzat noterler veya noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri tarafından yapılabilir. Bu işlemler konsoloslar tarafından yapılamaz. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 16- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “mensup personeli,” ibaresi “mensup personeli ve ceza infaz kurumu müdürü, infaz ve koruma başmemuru ve infaz ve koruma memuru unvanlı ceza infaz kurumu personeli,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 437 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “dinler ve gecikmeksizin” ibaresi “dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “beş yüz bin” ibaresi “bir milyon” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.
“Bu fıkroda belirtilen parasal sınır, 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre artırılır.”

MADDE 19- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 79 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıldan” ibaresi “beş yıldan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 5237 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “sentetik kannabinoid ve türevleri

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

uygun düştüğü ölçüde 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun delil tespitine ilişkin hükümleri uyarınca bizzat noterler veya noterlik dairesinde imza yetkisi verilmiş hukuk fakültesi mezunu görevli veya noter stajyeri tarafından yapılabilir. Bu işlemler konsoloslar tarafından yapılamaz. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

MADDE 16- 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “mensup personeli,” ibaresi “mensup personeli ve ceza infaz kurumu müdürü, infaz ve koruma başmemuru ve infaz ve koruma memuru unvanlı ceza infaz kurumu personeli,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 437 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “dinler ve gecikmeksizin” ibaresi “dinler, tahkikatı tamamlar ve gecikmeksizin en geç iki gün içinde” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “beş yüz bin” ibaresi “bir milyon” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki cümle eklenmiştir.
“Bu fıkroda belirtilen parasal sınır, 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre artırılır.”

MADDE 19- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 79 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “üç yıldan” ibaresi “beş yıldan” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 5237 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “sentetik kannabinoid ve türevleri

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

veya bazmorfin olması,” ibaresi “bazmorfin, sentetik kannabinoid ve türevleri, sentetik katinon ve türevleri, sentetik opioid ve türevleri veya amfetamin ve türevleri olması,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 5237 sayılı Kanunun 191 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Erteleme kararı kolluk birimlerine de bildirilir.”

“(3) Erteleme süresi zarfında şüpheli hakkında asgari bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanır. Bu süre denetimli serbestlik müdürlüğünün teklifi üzerine veya resen Cumhuriyet savcısının kararı ile altışar aylık sürelerle en fazla iki yıl daha uzatılabilir. Hakkında denetimli serbestlik tedbiri verilen kişi, gerek görülmesi hâlinde denetimli serbestlik süresi içinde tedaviye tabi tutulabilir. Cumhuriyet savcısı, erteleme süresi zarfında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığını tespit etmek için yılda en az iki defa şüphelinin ilgili kuruma sevkine karar verir.”

MADDE 22- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 139 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hâkim, soruşturmacının yedinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan suç bakımından kamuya açık yerlerde ve işyerlerinde delil toplamak amacıyla ses veya görüntü kaydı yapmasına izin verebilir.”

MADDE 23- 5271 sayılı Kanunun 193 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Sanık hakkında, toplanan delillere göre mahkûmiyet, ceza verilmesine yer olmadığı ve güvenlik tedbiri dışında bir karar verilmesi gerektiği kanısına varılırsa, sorgusu yapılmamış olsa da dava yokluğunda bitirilebilir.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

veya bazmorfin olması,” ibaresi “bazmorfin, sentetik kannabinoid ve türevleri, sentetik katinon ve türevleri, sentetik opioid ve türevleri veya amfetamin ve türevleri olması,” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 5237 sayılı Kanunun 191 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiş ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Erteleme kararı kolluk birimlerine de bildirilir.”

“(3) Erteleme süresi zarfında şüpheli hakkında asgari bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbiri uygulanır. Bu süre denetimli serbestlik müdürlüğünün teklifi üzerine veya resen Cumhuriyet savcısının kararı ile altışar aylık sürelerle en fazla iki yıl daha uzatılabilir. Hakkında denetimli serbestlik tedbiri verilen kişi, gerek görülmesi hâlinde denetimli serbestlik süresi içinde tedaviye tabi tutulabilir. Cumhuriyet savcısı, erteleme süresi zarfında uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığını tespit etmek için yılda en az iki defa şüphelinin ilgili kuruma sevkine karar verir.”

MADDE 22- 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 139 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Hâkim, soruşturmacının yedinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan suç bakımından kamuya açık yerlerde ve işyerlerinde delil toplamak amacıyla ses veya görüntü kaydı yapmasına izin verebilir.”

MADDE 23- 5271 sayılı Kanunun 193 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Sanık hakkında, toplanan delillere göre mahkûmiyet, ceza verilmesine yer olmadığı ve güvenlik tedbiri dışında bir karar verilmesi gerektiği kanısına varılırsa, sorgusu yapılmamış olsa da dava yokluğunda bitirilebilir.”

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 24- 5271 sayılı Kanununun 231 inci maddesinin onikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(12) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir. İtiraz mercii, karar ve hükmü inceler; usul ve esasa ilişkin hukuka aykırılık tespit ettiği takdirde, gerekçesini göstererek karar ve hükmü kaldırır ve gereğinin yapılması için dosyayı mahkemesine gönderir.”

MADDE 25- 5271 sayılı Kanununun 308/A maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya mevcut ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, re’sen veya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilir.”

“Sanık aleyhine itiraz edilebilmesi için kararı etkileyecek nitelikte esaslı bir hatanın bulunması zorunlu olup, bu itiraz sanık veya müdafine daire tarafından tebliğ olunur. Tebligat, ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olur. İlgililer, tebliğden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevap verebilir.”

MADDE 26- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna 16 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Çocuğunun hastalığı nedeniyle kadın hükümlünün cezasının infazının ertelenmesi

MADDE 16/A- (1) İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, engelliliği nedeniyle bakıma muhtaç olan veya ağır bir hastalığa maruz kalan on sekiz yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve toplum güvenliği bakımından

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 24- 5271 sayılı Kanununun 231 inci maddesinin onikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(12) Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir. İtiraz mercii, karar ve hükmü inceler; usul ve esasa ilişkin hukuka aykırılık tespit ettiği takdirde, gerekçesini göstererek karar ve hükmü kaldırır ve gereğinin yapılması için dosyayı mahkemesine gönderir.”

MADDE 25- 5271 sayılı Kanununun 308/A maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya mevcut ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Bölge adliye mahkemesi ceza dairelerinin kesin nitelikteki kararlarına karşı bölge adliye mahkemesi Cumhuriyet başsavcılığı, re’sen veya istem üzerine, kararın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde kararı veren daireye itiraz edebilir.”

“Sanık aleyhine itiraz edilebilmesi için kararı etkileyecek nitelikte esaslı bir hatanın bulunması zorunlu olup, bu itiraz sanık veya müdafine daire tarafından tebliğ olunur. Tebligat, ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olur. İlgililer, tebliğden itibaren yedi gün içinde yazılı olarak cevap verebilir.”

MADDE 26- 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna 16 ncı maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Çocuğunun hastalığı nedeniyle kadın hükümlünün cezasının infazının ertelenmesi

MADDE 16/A- (1) İnfazına başlanmış olsa bile, toplam on yıl veya daha az süreli hapis cezasına mahkûm olan veya adli para cezası infaz sürecinde hapis cezasına çevrilen kadın hükümlünün, engelliliği nedeniyle bakıma muhtaç olan veya ağır bir hastalığa maruz kalan on sekiz yaşını doldurmamış çocuğunun bulunması ve toplum güvenliği bakımından

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi hâlinde, cezasının infazı Cumhuriyet Başsavcılığınca bir yıla kadar ertelenebilir. Erteleme süresi her defasında altı ayı geçmemek üzere en çok dört kez uzatılabilir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun engellilik nedeniyle bakıma muhtaç olma veya ağır hastalık hâli, 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasına göre belirlenir. Erteleme süresi içinde; hükümlünün erteleme amacına veya yükümlülüklerine aykırı davrandığının denetimli serbestlik müdürlüğü veya kolluk birimlerince tespit edilmesi, hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması veya çocuğun iyileşmesi hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhâl infaz olunur. Hükümlü, Cumhuriyet savcısı tarafından erteleme süresi içinde;

a) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek,
b) Belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak,

c) Ekonomik durumu göz önünde bulundurularak belirlenen güvence miktarını yatırmak,

yükümlülüklerinden en az birine tâbi tutulur. Hükümlü hakkında ayrıca Cumhuriyet savcısı tarafından yurt dışına çıkamama yükümlülüğü konulur.”

MADDE 27- 5275 sayılı Kanunun 71 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde yer alan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olanların tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılması zorunludur. Bu suçtan hükümlü olanlar için tedavi ve rehabilitasyon programlarının uygulanacağı müstakil ceza infaz kurumları açılabileceği gibi mevcut ceza infaz kurumlarının bir bölümü de bu amaç için düzenlenebilir. Tedavi ve

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ağır ve somut tehlike oluşturmayacağına değerlendirilmesi hâlinde, cezasının infazı Cumhuriyet Başsavcılığınca bir yıla kadar ertelenebilir. Erteleme süresi her defasında altı ayı geçmemek üzere en çok dört kez uzatılabilir. Erteleme süresi içinde zamanaşımı işlemez. Çocuğun engellilik nedeniyle bakıma muhtaç olma veya ağır hastalık hâli, 16 ncı maddenin üçüncü fıkrasına göre belirlenir. Erteleme süresi içinde; hükümlünün erteleme amacına veya yükümlülüklerine aykırı davrandığının denetimli serbestlik müdürlüğü veya kolluk birimlerince tespit edilmesi, hükümlü hakkında kasten işlenen bir suçtan dolayı kamu davası açılması veya çocuğun iyileşmesi hâlinde, erteleme kararı kaldırılarak ceza derhâl infaz olunur. Hükümlü, Cumhuriyet savcısı tarafından erteleme süresi içinde;

a) Belirli bir yerleşim bölgesini terk etmemek,
b) Belirlenen yerlere, belirtilen süreler içinde düzenli olarak başvurmak,

c) Ekonomik durumu göz önünde bulundurularak belirlenen güvence miktarını yatırmak,

yükümlülüklerinden en az birine tâbi tutulur. Hükümlü hakkında ayrıca Cumhuriyet savcısı tarafından yurt dışına çıkamama yükümlülüğü konulur.”

MADDE 27- 5275 sayılı Kanunun 71 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde yer alan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmamak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olanların tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılması zorunludur. Bu suçtan hükümlü olanlar için tedavi ve rehabilitasyon programlarının uygulanacağı müstakil ceza infaz kurumları açılabileceği gibi mevcut ceza infaz kurumlarının bir bölümü de bu amaç için düzenlenebilir. Tedavi ve

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

rehabilitasyon birimleri ile programlarının asgari standartları Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca belirlenir. Tedavi ve rehabilitasyon programlarının başarılı olabilmesi amacıyla hükümlünün izin, ziyaret ve görüşme hakları uzman görüşü doğrultusunda geçici olarak kısıtlanabilir. Başka bir suçtan hükümlü olup uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı olduğu tespit edilen hükümlüler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 28- 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde yer alan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olanlar ayrıca tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğüne tabi tutulur.”

MADDE 29- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir özel hukuk tüzel kişinin” ibaresi “bir tüzel kişinin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 30- 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununun 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananlar hakkında uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin görevler

MADDE 12/A- (1) Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi gereğince Cumhuriyet savcısı tarafından hakkında denetimli serbestlik tedbiri veya tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri verilen şüpheliyle ilgili olarak denetimli serbestlik müdürlüğüne;

- Tedaviye tabi tutulmak,
- Belirlenen programlara katılmak,
- Çocuklarla bir arada olmayı gerektiren ortamlarda çalışmaktan yasaklanmak,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

rehabilitasyon birimleri ile programlarının asgari standartları Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Adalet Bakanlığınca belirlenir. Tedavi ve rehabilitasyon programlarının başarılı olabilmesi amacıyla hükümlünün izin, ziyaret ve görüşme hakları uzman görüşü doğrultusunda geçici olarak kısıtlanabilir. Başka bir suçtan hükümlü olup uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlısı olduğu tespit edilen hükümlüler hakkında da bu fıkra hükmü uygulanır.”

MADDE 28- 5275 sayılı Kanunun 105/A maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinde yer alan kullanmak için uyuşturucu veya uyarıcı madde satın almak, kabul etmek veya bulundurmak ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak suçundan hükümlü olanlar ayrıca tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğüne tabi tutulur.”

MADDE 29- 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 43/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bir özel hukuk tüzel kişinin” ibaresi “bir tüzel kişinin” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 30- 3/7/2005 tarihli ve 5402 sayılı Denetimli Serbestlik Hizmetleri Kanununa 12 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullananlar hakkında uygulanacak tedavi ve/veya denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin görevler

MADDE 12/A- (1) Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesi gereğince Cumhuriyet savcısı tarafından hakkında denetimli serbestlik tedbiri veya tedavi ve denetimli serbestlik tedbiri verilen şüpheliyle ilgili olarak denetimli serbestlik müdürlüğüne;

- Tedaviye tabi tutulmak,
- Belirlenen programlara katılmak,
- Çocuklarla bir arada olmayı gerektiren ortamlarda çalışmaktan yasaklanmak,

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

d) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek,
e) Bir bölgede denetim veya gözetim altında bulunmak,

f) Eğitim kurumuna, eğitim programına veya mesleki uğraşlarına ilişkin eğitime devam etmek,

g) Belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanmak,

h) Gözetim altında ücret karşılığı çalıştırılmak,

i) Silah bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silahları makbuz karşılığında adli emanete teslim etmek,

j) Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek,

yükümlülüklerinden en az üçüne veya daha fazlasına karar verilir. Yükümlülükler, şüphelinin ihtiyacına göre bu fıkrada belirtilenlerle sınırlı olarak her aşamada değiştirilebilir veya ilave yükümlülükler getirilebilir. Gerekli görülmesi halinde denetimli serbestlik süresi içinde şüphelinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespit edilmesi için denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından test yapılabilir veya bu amaçla şüphelinin ilgili kuruma sevki sağlanabilir.

(2) Birinci fıkraya uyarınca tedaviye tabi tutulmak yükümlülüğüne karar verildiği takdirde bu karar derhal ilgili sağlık kurumuna gönderilir. Bu durumda şüpheli, sağlık kurumunda ayakta veya yatarak tıbbi tedaviye tabi tutulur. Sağlık kurumu, gerekli görmesi halinde şüphelinin rehabilitasyon amaçlı programlara katılmasına da karar verir. Şüpheli, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespiti için her zaman sağlık kurumunca çağrılabilir, kolluk görevlileri aynı amaca yönelik olarak şüpheliyi sağlık kurumuna yönlendirebilir. Kolluk görevlileri sağlık kurumunun çağrısının gerçekleştirilmesi bakımından sağlık kurumuna yardım etmekle görevlidir.

(3) Soruşturma evresinde veya bu madde uyarınca belirlenen yükümlülüklerin yerine

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

d) Belirlenen yer veya bölgelere gitmemek,
e) Bir bölgede denetim veya gözetim altında bulunmak,

f) Eğitim kurumuna, eğitim programına veya mesleki uğraşlarına ilişkin eğitime devam etmek,

g) Belirli etkinlikleri yapmaktan yasaklanmak,

h) Gözetim altında ücret karşılığı çalıştırılmak,

i) Silah bulunduramamak veya taşıyamamak, gerektiğinde sahip olunan silahları makbuz karşılığında adli emanete teslim etmek,

j) Her türlü taşıtları veya bunlardan bazılarını kullanamamak ve gerektiğinde makbuz karşılığında sürücü belgesini teslim etmek,

yükümlülüklerinden en az üçüne veya daha fazlasına karar verilir. Yükümlülükler, şüphelinin ihtiyacına göre bu fıkrada belirtilenlerle sınırlı olarak her aşamada değiştirilebilir veya ilave yükümlülükler getirilebilir. Gerekli görülmesi halinde denetimli serbestlik süresi içinde şüphelinin uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespit edilmesi için denetimli serbestlik müdürlüğü tarafından test yapılabilir veya bu amaçla şüphelinin ilgili kuruma sevki sağlanabilir.

(2) Birinci fıkraya uyarınca tedaviye tabi tutulmak yükümlülüğüne karar verildiği takdirde bu karar derhal ilgili sağlık kurumuna gönderilir. Bu durumda şüpheli, sağlık kurumunda ayakta veya yatarak tıbbi tedaviye tabi tutulur. Sağlık kurumu, gerekli görmesi halinde şüphelinin rehabilitasyon amaçlı programlara katılmasına da karar verir. Şüpheli, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanıp kullanmadığının tespiti için her zaman sağlık kurumunca çağrılabilir, kolluk görevlileri aynı amaca yönelik olarak şüpheliyi sağlık kurumuna yönlendirebilir. Kolluk görevlileri sağlık kurumunun çağrısının gerçekleştirilmesi bakımından sağlık kurumuna yardım etmekle görevlidir.

(3) Soruşturma evresinde veya bu madde uyarınca belirlenen yükümlülüklerin yerine

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

getirilmesi sırasında Cumhuriyet savcısı veya yetkili kamu görevlileri, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 432 nci maddesinde yer alan koşulların bulunması halinde ayrıca bu durumu, yetkili vesayet makamına bildirir.

(4) Yükümlülüklerin belirlenmesi veya yerine getirilebilmesi bakımından gerekli görülmesi halinde bu madde uyarınca yapılacak iş ve işlemler hakkında şüphelinin ailesine bilgi verilebilir veya ailesinden bilgi istenebilir.

(5) Şüpheli, bu madde uyarınca yapılan işlemlerin kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle iki hafta içinde şikâyet yoluyla Cumhuriyet savcısına başvurabilir. Cumhuriyet savcısı bu başvuruları gecikmeksizin değerlendirir.

(6) Bu madde hükümleri Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca verilecek kararlar bakımından da uygulanır. Bu durumda beşinci fıkra uyarınca yapılacak başvurular, kararı veren mahkemece değerlendirilir.

(7) Bu maddenin ikinci fıkrası uyarınca uygulanacak yükümlülükler ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infaz edilmesi durumunda uygulanan tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğü, Sağlık Bakanlığının uygun göreceği tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde yerine getirilir. Sağlık Bakanlığınca uygun tedavi ve rehabilitasyon merkezleri açılır. Sağlık Bakanlığınca uygun görülen kurum ve kuruluşlar tarafından da bu merkezler açılabilir. Kendiliğinden bu merkezlere başvuran kişiler de tedavi ve rehabilitasyon hizmetinden faydalandırılır. Sağlık Bakanlığının tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine ilişkin ihtiyaç ve talepleri tüm bakanlıklar, belediyeler ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından karşılanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

getirilmesi sırasında Cumhuriyet savcısı veya yetkili kamu görevlileri, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 432 nci maddesinde yer alan koşulların bulunması halinde ayrıca bu durumu, yetkili vesayet makamına bildirir.

(4) Yükümlülüklerin belirlenmesi veya yerine getirilebilmesi bakımından gerekli görülmesi halinde bu madde uyarınca yapılacak iş ve işlemler hakkında şüphelinin ailesine bilgi verilebilir veya ailesinden bilgi istenebilir.

(5) Şüpheli, bu madde uyarınca yapılan işlemlerin kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle iki hafta içinde şikâyet yoluyla Cumhuriyet savcısına başvurabilir. Cumhuriyet savcısı bu başvuruları gecikmeksizin değerlendirir.

(6) Bu madde hükümleri Türk Ceza Kanununun 191 inci maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca verilecek kararlar bakımından da uygulanır. Bu durumda beşinci fıkra uyarınca yapılacak başvurular, kararı veren mahkemece değerlendirilir.

(7) Bu maddenin ikinci fıkrası uyarınca uygulanacak yükümlülükler ile denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezanın infaz edilmesi durumunda uygulanan tedavi ve rehabilitasyon programlarına katılma yükümlülüğü, Sağlık Bakanlığının uygun göreceği tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde yerine getirilir. Sağlık Bakanlığınca uygun tedavi ve rehabilitasyon merkezleri açılır. Sağlık Bakanlığınca uygun görülen kurum ve kuruluşlar tarafından da bu merkezler açılabilir. Kendiliğinden bu merkezlere başvuran kişiler de tedavi ve rehabilitasyon hizmetinden faydalandırılır. Sağlık Bakanlığının tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerine ilişkin ihtiyaç ve talepleri tüm bakanlıklar, belediyeler ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından karşılanır.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

(8) Bu madde uyarınca hakkında yükümlülüğe karar verilenler için yetki ve görevleri dahilinde tüm bakanlıklar, belediyeler ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından görevleri kapsamında eğitim, sosyal uyum ve denetim amacıyla her türlü çalışma yürütülür.”

MADDE 31- 5402 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- (1) Bu Kanunun 12/A maddesi kapsamında yürütülecek hizmetler ile açılacak tedavi ve rehabilitasyon merkezleri için Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca yeterli ödenek, ilgili bakanlıkların bütçesine aktarılır. Bu hizmet ve merkezler için ihtiyaç duyulan personel, ilgili Bakanlığa sağlanır.”

MADDE 32- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu Kanunun 3 üncü maddesi ile 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilen suçlardan elde edilen malvarlığı değerlerini ihbar edenler ile bu suçlardan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunu ihbar edenler hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır.”

MADDE 33- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “beş yüz bin” ibaresi “bir milyon” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu fıkra da belirtilen parasal sınır, 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre artırılır.”

MADDE 34- 6102 sayılı Kanunun 5/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında” ibaresi “para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında,” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(8) Bu madde uyarınca hakkında yükümlülüğe karar verilenler için yetki ve görevleri dahilinde tüm bakanlıklar, belediyeler ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından görevleri kapsamında eğitim, sosyal uyum ve denetim amacıyla her türlü çalışma yürütülür.”

MADDE 31- 5402 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 7- (1) Bu Kanunun 12/A maddesi kapsamında yürütülecek hizmetler ile açılacak tedavi ve rehabilitasyon merkezleri için Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığınca yeterli ödenek, ilgili bakanlıkların bütçesine aktarılır. Bu hizmet ve merkezler için ihtiyaç duyulan personel, ilgili Bakanlığa sağlanır.”

MADDE 32- 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu Kanunun 3 üncü maddesi ile 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilen suçlardan elde edilen malvarlığı değerlerini ihbar edenler ile bu suçlardan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunu ihbar edenler hakkında da bu fıkra hükümleri uygulanır.”

MADDE 33- 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “beş yüz bin” ibaresi “bir milyon” şeklinde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu fıkra da belirtilen parasal sınır, 6100 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına göre artırılır.”

MADDE 34- 6102 sayılı Kanunun 5/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında” ibaresi “para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında,” şeklinde değiştirilmiştir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 35- 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yapar.” ibaresi “yapar ve taraflar hazır değilse her türlü iletişim vasıtasını kullanarak hazır bulunmayan tarafları bilgilendirir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 6325 sayılı Kanuna 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Milletlerarası sulh anlaşma belgelerinin icrası

MADDE 17/A- (1) 25/2/2021 tarihli ve 7282 sayılı Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Milletlerarası Sulh Anlaşmaları Hakkında Birleşmiş Milletler Konvansiyonunun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla kabul edilen Sözleşme kapsamında arabuluculuk sonucu düzenlenen sulh anlaşma belgelerinin yerine getirilmesi için icra edilebilirlik şerhinin asliye ticaret mahkemesinden alınması zorunludur.

(2) İcra edilebilirlik şerhi, tarafların kararlaştırdıkları yer mahkemesinden, kararlaştırdıkları yer yoksa sırasıyla karşı tarafın Türkiye’deki yerleşim yeri mahkemesinden, sakin olduğu yer mahkemesinden, Türkiye’de yerleşim yeri veya sakin olduğu bir yer mevcut değilse Ankara, İstanbul veya İzmir mahkemelerinden birinden istenebilir.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesine ilişkin inceleme dosya üzerinden, Sözleşme hükümleri ile 18 inci madde hükmüne göre yapılır. Mahkeme, gerektiğinde gerekçesini de göstererek duruşma açabilir.”

MADDE 37- 6325 sayılı Kanuna 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklarda arabuluculuk

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 35- 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 17 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yapar.” ibaresi “yapar ve taraflar hazır değilse her türlü iletişim vasıtasını kullanarak hazır bulunmayan tarafları bilgilendirir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 36- 6325 sayılı Kanuna 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Milletlerarası sulh anlaşma belgelerinin icrası

MADDE 17/A- (1) 25/2/2021 tarihli ve 7282 sayılı Arabuluculuk Sonucunda Yapılan Milletlerarası Sulh Anlaşmaları Hakkında Birleşmiş Milletler Konvansiyonunun Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla kabul edilen Sözleşme kapsamında arabuluculuk sonucu düzenlenen sulh anlaşma belgelerinin yerine getirilmesi için icra edilebilirlik şerhinin asliye ticaret mahkemesinden alınması zorunludur.

(2) İcra edilebilirlik şerhi, tarafların kararlaştırdıkları yer mahkemesinden, kararlaştırdıkları yer yoksa sırasıyla karşı tarafın Türkiye’deki yerleşim yeri mahkemesinden, sakin olduğu yer mahkemesinden, Türkiye’de yerleşim yeri veya sakin olduğu bir yer mevcut değilse Ankara, İstanbul veya İzmir mahkemelerinden birinden istenebilir.

(3) İcra edilebilirlik şerhinin verilmesine ilişkin inceleme dosya üzerinden, Sözleşme hükümleri ile 18 inci madde hükmüne göre yapılır. Mahkeme, gerektiğinde gerekçesini de göstererek duruşma açabilir.”

MADDE 37- 6325 sayılı Kanuna 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklarda arabuluculuk

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 17/B- (1) Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişlidir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklarda, tarafların yazılı olarak kararlaştırması ve arabulucunun bu kararı tutanak altına alması halinde arabulucunun talebiyle, arabuluculuk süreciyle sınırlı olmak ve konulduğu tarihten itibaren üç ayı geçmemek üzere tasarruf yetkisinin kısıtlandığına dair tapu siciline şerh verilir. Bu şerh, tarafların anlaşamaması veya tarafların şerhin kaldırılması konusunda anlaşması halinde arabulucunun talebiyle, üç aylık sürenin sonunda ise kendiliğinden kalkar.

(3) Arabuluculuk süreci sonunda tarafların anlaşması halinde anlaşma belgesi, taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslar gözetilmek suretiyle düzenlenir.

(4) Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunlu olup bu şerh taşınmazın bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesinden alınır. Mahkeme yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetler; bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilir ve gerektiğinde duruşma açabilir.

(5) Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin verilmesiyle ilgili diğer hususlar hakkında 18 inci madde hükmü uygulanır.”

MADDE 38- 6325 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Taraflar ve avukatları ile arabulucunun” ibaresi “Kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kıldığı haller hariç, taraflar ve avukatları ile arabulucunun, ticari uyuşmazlıklar bakımından ise avukatlar ile arabulucunun” şeklinde değiştirilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17/B- (1) Taşınmazın devrine veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasına ilişkin uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişlidir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklarda, tarafların yazılı olarak kararlaştırması ve arabulucunun bu kararı tutanak altına alması halinde arabulucunun talebiyle, arabuluculuk süreciyle sınırlı olmak ve konulduğu tarihten itibaren üç ayı geçmemek üzere tasarruf yetkisinin kısıtlandığına dair tapu siciline şerh verilir. Bu şerh, tarafların anlaşamaması veya tarafların şerhin kaldırılması konusunda anlaşması halinde arabulucunun talebiyle, üç aylık sürenin sonunda ise kendiliğinden kalkar.

(3) Arabuluculuk süreci sonunda tarafların anlaşması halinde anlaşma belgesi, taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslar gözetilmek suretiyle düzenlenir.

(4) Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunlu olup bu şerh taşınmazın bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesinden alınır. Mahkeme yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazın devri veya taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak kurulmasıyla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetler; bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilir ve gerektiğinde duruşma açabilir.

(5) Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin verilmesiyle ilgili diğer hususlar hakkında 18 inci madde hükmü uygulanır.”

MADDE 38- 6325 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Taraflar ve avukatları ile arabulucunun” ibaresi “Kanunlarda icra edilebilirlik şerhi alınmasının zorunlu kıldığı haller hariç, taraflar ve avukatları ile arabulucunun, ticari uyuşmazlıklar bakımından ise avukatlar ile arabulucunun” şeklinde değiştirilmiştir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 39- 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin yedinci fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve onaltıncı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Avukatı bulunsa bile asıl tarafı da bilgilendirir.”
“Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından sonra, başvuran taraf aleyhine uyuşmazlık konusuyla ilgili olarak icra takibi yapılması durumunda, başvuran tarafın bu takibe karşı son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içinde 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesi uyarınca menfi tespit davası açması ve talep etmesi halinde 72 nci maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.”

MADDE 40- 6325 sayılı Kanuna 18/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Bazı uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk

MADDE 18/B-(1) Aşağıdaki uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır:

a) Kiralanan taşınmazların 2004 sayılı Kanuna göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar.

b) Taşınır ve taşınmazların paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar.

c) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan uyuşmazlıklar.

ç) Komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıklar.

(2) Arabuluculuk süreci sonunda tarafların anlaşması halinde anlaşma belgesi, taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslar gözetilmek suretiyle düzenlenir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 39- 6325 sayılı Kanunun 18/A maddesinin yedinci fıkrasına üçüncü cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümle ve onaltıncı fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Avukatı bulunsa bile asıl tarafı da bilgilendirir.”
“Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından sonra, başvuran taraf aleyhine uyuşmazlık konusuyla ilgili olarak icra takibi yapılması durumunda, başvuran tarafın bu takibe karşı son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içinde 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesi uyarınca menfi tespit davası açması ve talep etmesi halinde 2004 sayılı Kanunun 72 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.”

MADDE 40- 6325 sayılı Kanuna 18/A maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Bazı uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk

MADDE 18/B-(1) Aşağıdaki uyuşmazlıklarda, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır:

a) Kiralanan taşınmazların 2004 sayılı Kanuna göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere, kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar.

b) Taşınır ve taşınmazların paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar.

c) 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunundan kaynaklanan uyuşmazlıklar,

ç) Komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıklar.

(2) Arabuluculuk süreci sonunda tarafların anlaşması halinde anlaşma belgesi, taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslar gözetilmek suretiyle düzenlenir.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

(3) Bu madde kapsamında düzenlenen anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunlu olup bu şerh taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından taşınmazın bulunduğu yer, diğer anlaşma belgeleri bakımından ise arabulucunun görev yaptığı yer sulh hukuk mahkemesinden alınır. Mahkeme taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetler; bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilir ve gerektiğinde duruşma açabilir.

(4) Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin verilmesiyle ilgili diğer hususlar hakkında 18 inci madde hükmü uygulanır.”

MADDE 41- 6325 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanuna eklenen 18/B maddesinin dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 42- 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanunun 4 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Bu Kanun kapsamında yapılacak müracaatlar hakkında karar vermek üzere Bakanlığın merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında çalışan hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanacak dokuz kişiden oluşan bir Komisyon kurulur. Komisyon Başkanı bu üyeler arasından Adalet Bakanı tarafından belirlenir. Komisyon, iş durumuna göre üç üyeden oluşan

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(3) Bu madde kapsamında düzenlenen anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin alınması zorunlu olup bu şerh taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından taşınmazın bulunduğu yer, diğer anlaşma belgeleri bakımından ise arabulucunun görev yaptığı yer sulh hukuk mahkemesinden alınır. Mahkeme taşınmazla ilgili anlaşma belgeleri bakımından yapacağı incelemede anlaşma içeriğini, arabuluculuğa ve cebri icraya elverişli olup olmadığı ve taşınmazla ilgili olarak kanunlarda yer alan sınırlamalar ile usul ve esaslara uyulup uyulmadığı yönünden denetler; bu kapsamda kurum veya kuruluşlardan bilgi veya belge talep edebilir ve gerektiğinde duruşma açabilir.

(4) Anlaşma belgesinin icra edilebilirliğine ilişkin şerhin verilmesiyle ilgili diğer hususlar hakkında 18 inci madde hükmü uygulanır.”

MADDE 41- 6325 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, bu Kanuna eklenen 18/B maddesinin dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.”

MADDE 42- 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanunun 4 üncü maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Bu Kanun kapsamında yapılacak müracaatlar hakkında karar vermek üzere Bakanlığın merkez teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarında çalışan hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanacak dokuz kişiden oluşan bir Komisyon kurulur. Komisyon Başkanı bu üyeler arasından Adalet Bakanı tarafından belirlenir. Komisyon, iş durumuna göre üç üyeden oluşan heyetler halinde de çalışabilir. Heyetlerin

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

heyetler halinde de çalışabilir. Heyetlerin başkanları Bakan tarafından; heyetlerin oluşumu ve yokluklarında birbirlerinin yerine bakacak üyeler ile iş bölümü Başkan tarafından belirlenir. Başkan, Komisyonun ve heyetlerin verimli ve uyumlu şekilde çalışmasından sorumludur.”

“(3) Komisyon asgari yedi üyeye, heyetler üye tam sayısı ile toplanır; kararlar üye tam sayılarının salt çoğunluğuyla verilir.”

MADDE 43- 6384 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih” ibaresi “9/3/2023 tarihi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 44- 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 54 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Bu maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri kapsamındaki yabancılar hakkında yapılan adli işlemler çerçevesinde yurt dışına çıkamamak şeklinde adli kontrol kararı verilmesi halinde ilgili valilik, Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 111 inci maddesi uyarınca bu kararın kaldırılmasını talep edebilir.”

MADDE 45- 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu alacak ve tazminatla ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları hakkında da birinci cümle hükmü uygulanır.”

MADDE 46- (1) 2004 sayılı Kanunun 88 inci maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 41/H maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “hafta sonu ve resmî tatil günlerinde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

başkanları Adalet Bakanı tarafından; heyetlerin oluşumu ve yokluklarında birbirlerinin yerine bakacak üyeler ile iş bölümü Başkan tarafından belirlenir. Başkan, Komisyonun ve heyetlerin verimli ve uyumlu şekilde çalışmasından sorumludur.”

“(3) Komisyon asgari yedi üyeye, heyetler üye tam sayısı ile toplanır; kararlar üye tam sayılarının salt çoğunluğuyla verilir.”

MADDE 43- 6384 sayılı Kanunun geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih” ibaresi “9/3/2023 tarihi” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 44- 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 54 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(3) Bu maddenin birinci fıkrasının (b), (d) ve (k) bentleri kapsamındaki yabancılar hakkında yapılan adli işlemler çerçevesinde yurt dışına çıkamamak şeklinde adli kontrol kararı verilmesi halinde ilgili valilik, Cumhuriyet başsavcılığı aracılığıyla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 111 inci maddesi uyarınca bu kararın kaldırılmasını talep edebilir.”

MADDE 45- 12/10/2017 tarihli ve 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Bu alacak ve tazminatla ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları hakkında birinci cümle hükmü uygulanır.”

MADDE 46- (1) 2004 sayılı Kanunun 88 inci maddesinin altıncı fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 41/H maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “hafta sonu ve resmî tatil günlerinde” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

(Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven
ve Tokat Milletvekili Mustafa Arslan ile
119 Milletvekilinin Teklifi)

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 6102 sayılı Kanunun 5/A maddesinin birinci fıkrası ile 7036 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen menfi tespit ve istirdat davaları hakkındaki hüküm, 1/9/2023 tarihinde ve sonrasında açılacak davalar hakkında uygulanır.

MADDE 47- Bu Kanunun;

- a) 34 üncü, 37 nci, 39 uncu, 40 ıncı, 41 inci ve 45 inci maddeleri 1/9/2023 tarihinde,
b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 48- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla, 6102 sayılı Kanunun 5/A maddesinin birinci fıkrası ile 7036 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına eklenen menfi tespit ve istirdat davaları hakkındaki hüküm, 1/9/2023 tarihinde ve sonrasında açılacak davalar hakkında uygulanır.

MADDE 47- Bu Kanunun;

- a) 34 üncü, 37 nci, 39 uncu, 40 ıncı, 41 inci ve 45 inci maddeleri 1/9/2023 tarihinde,
b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 48- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

